

ชื่อวิทยานิพนธ์ การศึกษาผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในและสถานะการแข่งขัน
การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป

ผู้วิจัย นายพานิชย์ ศรีทัตจันทา **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต **อาจารย์ที่ปรึกษา**

(1) รองศาสตราจารย์สุณีย์ ศิลพิพัฒน์ (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ มาลัยวรรณ **ปีการศึกษา** 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) ศึกษาโครงสร้างการผลิต การตลาด และปัญหาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป(2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรป(3) ศึกษาผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน(NTBs) ของสหภาพยุโรปที่มีต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย และ(4)ศึกษาสถานะการแข่งขันการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น

วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาจากข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณและ ใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา ใช้ข้อมูลรายไตรมาสระหว่าง พ.ศ. 2542-2546 ส่วนการวิเคราะห์สถานะการแข่งขัน ใช้ข้อมูลรายปี ระหว่าง พ.ศ. 2536-2546

ผลการวิจัยพบว่า (1) ต้นทุนหลักในการผลิตไก่เนื้อเพื่อการส่งออกของไทย คือค่าวัตถุดิบอาหารสัตว์โดยไก่สดแช่แข็งเป็นสินค้าที่ส่งออกมากที่สุดหมวดสินค้าปศุสัตว์และส่งออกไปยังสหภาพยุโรปเป็นอันดับที่สองรองจากญี่ปุ่น (2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป ได้แก่ ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งและรายได้ประชาชาติต่อคนของสหภาพยุโรป โดยส่งผลกระทบในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับอุปสงค์การส่งออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (3)ผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน โดยเฉพาะมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชมีผลให้ในพ.ศ. 2545 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยลดลงในปีดังกล่าว และ(4)ค่าความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยมีค่ามากกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา และสูงกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกาและจีน จึงสรุปได้ว่า สถานะการแข่งขันในการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรปนั้นดีกว่าประเทศคู่แข่ง โดยเปรียบเทียบ

คำสำคัญ มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ สถานะการแข่งขัน
การส่งออกไก่สดแช่แข็ง

Thesis title: THE STUDY OF NON-TARIFF MEASURES IMPACT AND COMPETITIVENESS
ON THAILAND EXPORT OF FROZEN CHICKEN TO EUROPEAN UNION

Researcher: Mr.Panit Sritadjanta; **Degree:** Master of Economics **Thesis advisors:**

(1) Sunee Silphiphat, Associate Professor; (2) Raweewan Malaiwan, Assistant Professor; **Academic year:** 2004

ABSTRACT

The objectives of this study were (1) to study the production and marketing of Thailand 's frozen chicken exported to the European Union (2) to study the factors affecting the European Union's demand for frozen chicken from Thailand (3) to study the impacts of non-tariff measures (NTBs) on the European Union's demand for frozen chicken from Thailand and (4) to study the revealed comparative advantage of frozen chicken from Thailand as compared with other countries.

The data were analyzed by descriptive methods using multiple regression model and revealed comparative advantage : RCA. The data on the factors affecting the frozen chicken demand were collected by time series during 1999 to 2003. And the data were collected during 1993 to 2003 for an analysis of the revealed comparative advantage.

From the study, it was found that: (1) the main costs in the production of frozen chicken in Thailand for an exportation to the European Union were raw material costs. Thailand was the second after Japan that is the largest exporting country of frozen chicken to the European Union. (2) The factors negatively affecting the European Union's demand for frozen chicken from Thailand were the price of the Thai frozen chicken and the European Union's GDP per capita which was statistically significant at the level of 0.05 and the non-tariff measures (NTBs) were at the 0.01 level of the statistical significance. The factor positively affecting the European Union's demand for frozen chicken from Thailand was the exchange rate at the 0.01 level of statistical significance. (3) The non-tariff measures (NTBs) with the most significant impact on the European Union's demand for frozen chicken from Thailand in 2001 were the health non-tariff measures and (4) Thailand displayed the significant potential in the export of frozen chicken to the European Union as the results indicated that RCA was always greater than 1. During the period of implementation of NTBs although the RCA was varied and decreased, it was still more than 1 as compared to Brazil, U.S.A. and China. Thailand therefore was revealed in a better comparative advantage than other competing countries.

Keywords: Non-Tariff Measures, Revealed Comparative Advantage, Competition of Frozen Chicken Demand.

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ สุนีย์ ศीलพิพัฒน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ มาลัยวรรณ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเพื่อให้ปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และติดตามการทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้ด้วย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทางด้านเศรษฐศาสตร์ให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รศ. ดร. ไพฑูรย์ วิบูลชุตติกุล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยานิพนธ์นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณวรินทร์ รุจินาด ฝ่ายบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ที่กรุณาประสานงานในการนัดพบอาจารย์ที่ปรึกษา และกรุณาเป็นธุระเรื่องอื่นๆ

ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ศูนย์วิทยพัฒนา เพชรบุรีทุกคน ที่ให้คำปรึกษา และกำลังใจผู้เขียนตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่สนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอบคุณเพื่อน ๆ และผู้ร่วมงานทุกท่านที่ให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยนี้ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้สนใจการศึกษาทั้งหมด

พานิตย์ ศรีทัดจันทา

พฤษภาคม 2548

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
กรอบแนวคิดทางทฤษฎี	12
การทบทวนวรรณกรรม	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	27
แหล่งข้อมูล	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 โครงสร้างการผลิต การตลาด ไก่เนื้อ ไก่สดแช่แข็ง และปัญหาในการส่งออก ไก่สดแช่แข็งของไทย	33
โครงสร้างการผลิต ภาวะการตลาด ไก่เนื้อของไทย	33
โครงสร้างการผลิต ภาวะการตลาด การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย	47
ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของไทย	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยัง สหภาพยุโรป	67
ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ.....	74
บทที่ 6 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปการวิจัย	78
อภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	89
ก ข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ไปยังตลาดสหภาพยุโรป.....	90
ข ข้อมูลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ.....	97
ค มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งเพื่อการส่งออก.....	103
ง หลักการนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารของสหภาพยุโรป.....	109
ประวัติผู้วิจัย	115

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	สินค้าอาหารและเกษตรส่งออก 10 อันดับแรกของไทยปี 2546 5
ตารางที่ 1.2	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยปี 2526 – 2546 6
ตารางที่ 1.3	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังประเทศต่างๆ ปี 2538-2546 7
ตารางที่ 4.1	ปริมาณการนำเข้าพันธุ์ไก่เนื้ออายุ 1 วัน ปี 2541- 2546 38
ตารางที่ 4.2	ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อของประเทศไทย ปี 2546 39
ตารางที่ 4.3	ราคาไก่เนื้อของประเทศไทย ปี 2541-2546 40
ตารางที่ 4.4	ปริมาณการผลิตเนื้อไก่ของประเทศไทยที่สำคัญ ปี 2542 – 2546..... 44
ตารางที่ 4.5	ตลาดส่งออกเนื้อไก่ไทย ปี 2545 -2546..... 46
ตารางที่ 4.6	สัดส่วนการผลิตที่ได้จากการฆ่าและชำแหละไก่ 50
ตารางที่ 4.7	ปริมาณการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของสหภาพยุโรปจากประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2538-2547..... 60
ตารางที่ 5.1	ค่าความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย และประเทศคู่แข่งในในตลาดสหภาพยุโรป ในช่วงปี พ.ศ. 2536- พ.ศ. 2546..... 72

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1	ดุลยภาพการค้าระหว่างประเทศ..... 14
ภาพที่ 4.1	ปริมาณการผลิตไก่เนื้อ..... 34
ภาพที่ 4.2	ระบบการผลิตและการตลาดไก่เนื้อของไทย 41
ภาพที่ 4.3	ส่วนแบ่งตลาดของผู้ส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญของโลกปี 2546..... 45
ภาพที่ 5.1	ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปปี พ.ศ. 2542-2546..... 71

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมและได้อาศัยสินค้าเกษตรเป็นสินค้าส่งออกมานาน จนถึงปัจจุบันสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมากขึ้น โดยประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรรายใหญ่ของโลกและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตลอดมา การผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยครอบคลุมเกือบทุกสาขาโดยที่สาขาปศุสัตว์เป็นสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผลิตและการส่งออกของไทย ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การผลิตในสาขาปศุสัตว์ไทยได้เจริญรุดหน้าไปมาก โดยเฉพาะการผลิตไก่เนื้อซึ่งเป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งในปี 2546 ประเทศไทยสามารถผลิตไก่เนื้อได้มีปริมาณ 1,084 ล้านตัวโดยที่อุตสาหกรรมไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สนับสนุนการใช้วัตถุดิบและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ เป็นการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรโดยตรงทำรายได้ให้กับเกษตรกรประมาณปีละ 25,000 บาท นอกจากนี้การผลิตไก่เนื้อยังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ ตามมา เช่น อุตสาหกรรมโรงฆ่าและชำแหละไก่อุตสาหกรรมแปรรูปเนื้อไก่ อุตสาหกรรมส่งออก อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ยารักษาโรค และอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องมืออุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ เป็นต้น และอุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อยังก่อให้เกิดการจ้างงาน(เฉพาะในส่วนการผลิตภัณฑ์ไก่ที่เป็นโรงงาน) สูงถึง 23,156 คน โดยมีโรงงานจำนวนทั้งสิ้น 38 โรงงาน(ในปี พ.ศ. 2546)

ในด้านการส่งออกประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกเนื้อไก่รายใหญ่ โดยผลิตภัณฑ์ไก่ส่งออกที่สำคัญได้แก่ ไก่สดแช่แข็ง โดยจัดเป็นสินค้าส่งออกสินค้าเกษตรอันดับ 5 ของการส่งออกสินค้าอาหารและเกษตรของไทย (ตารางที่ 1.1) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาการส่งออกไก่สดแช่แข็งมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยเฉพาะการส่งออกตั้งแต่พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งได้เพิ่มขึ้นจาก 150,777 ตัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออก 10,949.3 ล้านบาท เป็นปริมาณ 370,588 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่า 24,774.5 ล้านบาทในปี 2546 (ตารางที่ 1.2) เนื่องมาจากในช่วงปลายปี พ.ศ. 2540 ต่อเนื่องมาจนถึงต้นปี พ.ศ. 2541 ได้เกิดโรคไข้หวัดนกและเกิดอุทกภัยในเขตเกษตรกรรมของประเทศจีน ทำให้ผลผลิตปศุสัตว์เสียหายเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ประเทศผู้นำเข้าที่เข้มงวดในการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานสินค้าส่งออกไก่สดแช่แข็งจากไทยเพิ่มขึ้นสำหรับ

ประเทศเยอรมนี เนื่องจากปัญหาโรควัวบ้าที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ทำให้สหภาพยุโรปลดการบริโภคเนื้อวัว การเกิดโรคระบาดในสุกรของเนเธอร์แลนด์ ทำให้มีการทำลายสุกรทิ้งเป็นจำนวนมาก รวมทั้งจีนก็ยังไม่สามารถส่งไก่สดแช่แข็งเข้าไปในสหภาพยุโรปได้เนื่องมาจากไม่ผ่านมาตรฐานทางด้านสุขอนามัย และในช่วงปี พ.ศ. 2542 ได้เกิดปัญหาสารปนเปื้อนไดออกซินในสินค้าอาหารจากเบลเยียมทำให้หลายประเทศรวมทั้งในสหภาพยุโรประงับการนำเข้าสินค้าประเภทอาหารจากเบลเยียม ส่งผลให้สหภาพยุโรปนำเข้าเนื้อไก่สดแช่แข็งและผลิตภัณฑ์จากไทยเพิ่มขึ้น

ประเทศคู่ค้าส่งออกที่สำคัญของไทย คือ ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป โดยประมาณร้อยละ 82 ไทยส่งออกไก่สดแช่แข็งไปญี่ปุ่น แต่ในช่วงปี 2538 -2540 ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งมีแนวโน้มที่ลดลง(ตารางที่ 1.3) โดยในปี 2538 ประเทศญี่ปุ่นนำเข้าจากไทย ในปริมาณ 115,235 ตัน จนถึงปี 2540 ประเทศญี่ปุ่นนำเข้าไก่สดแช่แข็งลดลงเหลือปริมาณเท่ากับ 95,635 ตัน เนื่องมาจากประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหา ทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้ความต้องการการนำเข้าไก่สดแช่แข็งลดลง อีกทั้งประเทศญี่ปุ่นหันไปนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากประเทศจีนในปริมาณมากขึ้น เนื่องจากเนื้อไก่ประเทศจีนมีราคาถูกกว่าไทยเพราะประเทศจีนมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า อีกทั้งระยะทางจากประเทศจีนไปยังประเทศญี่ปุ่นใกล้กว่าไทย จึงทำให้ต้นทุนในการขนส่งต่ำกว่าไทย แต่พบว่าขณะที่ปริมาณการนำเข้าของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง แต่ปริมาณการนำเข้าของสหภาพยุโรปกลับมีปริมาณที่เพิ่มขึ้น จะเห็นว่า ตลาดสหภาพยุโรปเป็นตลาดที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่สองรองจากประเทศญี่ปุ่น

จากการรวมตัวเป็นตลาดยุโรปเดียวของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปนับตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา ทำให้สหภาพยุโรปกลายเป็นผู้นำทางด้านเศรษฐกิจอันดับ 2 รองจากสหรัฐอเมริกา และกลายเป็นตลาดสินค้าขนาดใหญ่ที่สำคัญของโลก ซึ่งมีอำนาจต่อรองสูงในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศนอกกลุ่ม ซึ่งก็หมายความว่า กลุ่มสหภาพยุโรปเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งสำหรับประเทศไทย โดยเฉพาะเป็นตลาดส่งออกอาหารที่มีความสำคัญ สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารที่ไทยส่งออกไปยังสหภาพยุโรปที่สำคัญอันดับต้นๆ ได้แก่ เนื้อไก่สดแช่แข็งคิดเป็น ร้อยละ 12 ของสินค้าอาหารของไทยที่ส่งไปสหภาพยุโรป โดยปี 2538 สหภาพยุโรป มีปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งจำนวน 12,892 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 1,111 ล้านบาท โดยในปี2545 ปริมาณการส่งออกเท่ากับ 79,974 ตัน คิดเป็นมูลค่า 5,899 ล้านบาท และ ในปี2546 ปริมาณการส่งออก 91,796 ตัน คิดเป็นมูลค่า 7,025 ล้านบาท (ตารางที่1.3)

ในช่วงที่ผ่านมาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป แม้แนวโน้มการส่งออกจะเพิ่มแต่ต้องประสบปัญหาข้อจำกัดในการขยายตลาดค่อนข้างมาก เนื่องจากสหภาพยุโรปเป็นตลาดที่มีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้ามาก และซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ

มาตรการกีดกันทางการค้า ที่มีใช้ภายในซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยง พันธกรณีขององค์การค้าโลก (WTO) การใช้มาตรการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ทั้งนี้เนื่องมาจากความไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน หรือกระบวนการของการนำเข้าสินค้า และคุณภาพสินค้าที่มีคุณภาพและมาตรฐานด้านสุขอนามัย ความปลอดภัย ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานของสหภาพยุโรป มาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายใน ของสหภาพยุโรปที่มีต่อไก่สดแช่แข็งได้แก่

1) มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช(Sanitary and Phyto- Sanitary Measure : SPS) โดยสหภาพยุโรปกำหนดให้โรงงานที่ส่งออกไก่สดแช่แข็งต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสุขอนามัยคือผลิตภัณฑ์ที่ส่งเข้าสหภาพยุโรปต้องผ่านการรับรองโรงงานสินค้าจากกรมปศุสัตว์ที่เป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจ (Competent Authority) และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการ สหภาพยุโรปให้ส่งสินค้าดังกล่าวไปยังสหภาพยุโรปได้ และต้องมีการตรวจทางด้านชีวภาพ (Microbiological check) นอกจากนี้สหภาพยุโรป ยังประกาศห้ามใช้ยาปฏิชีวนะในอาหารสัตว์ 4 ชนิด โดยอ้างว่า ยาปฏิชีวนะดังกล่าว อาจทำให้เกิดความต้านทานแบคทีเรียในร่างกายมนุษย์ต่อยา รักษาโรคทั่วไป และหากสหภาพยุโรปตรวจพบมีการฝ่าฝืนหรือตรวจพบสารปลอมปนสหภาพยุโรปจะใช้มาตรการห้ามนำเข้าทันที เช่น การตรวจพบสารตกค้าง เกิดจากการปนเปื้อนสารไนโตรฟูแรนดของเนื้อไก่ไทยที่ส่งเข้าสหภาพยุโรป ทำให้สหภาพยุโรปส่งกลับสินค้าเนื้อไก่ไทย พร้อมสั่งคุมเข้มกับมาตรการรับซื้อสินค้า และชะลอการนำเข้าเนื้อไก่จากประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2545 เป็นต้น

2) การออกสมุดปกขาวว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารของกลุ่มสหภาพยุโรป (White Paper on Food Safety) ซึ่งจะเริ่มมีผลบังคับใช้ในเดือนตุลาคม 2545 เป็นต้นมา ได้กำหนดให้มีการปรับปรุง กฎ ระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหาร โดยควบคุมทุกขั้นตอนตั้งแต่การผลิตวัตถุดิบจนถึงการบริโภคขั้นสุดท้าย(From Farm to Table) โดยมีการดำเนินการที่สำคัญคือ การตรวจสอบแหล่งที่มาของวัตถุดิบว่าไม่ปลอดภัยเกิดขึ้น ณ ขั้นตอนใด การกำหนดมาตรฐานอาหารในระดับสูงเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคอย่างจริงจัง การตรวจสอบและควบคุมอย่างเข้มงวด นำระบบการเตือนภัยล่วงหน้า(Precautionary Principle)มาใช้ เข้มงวดด้านการติดตามเพื่อให้ผู้บริโภคได้ทราบคุณสมบัติของอาหารนั้นๆ การจัดตั้งหน่วยงานกลางด้านความปลอดภัยของอาหาร(European Food Authority:EFA) เพื่อดำเนินการในเรื่องการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) การบริการการออกกฎ ระเบียบควบคุมความเสี่ยง (Risk Management) การแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยง (Risk Communication) มีประเด็นความสำคัญที่เกี่ยวข้องการค้าไก่ในด้านมาตรฐานสินค้า และการควบคุมการผลิต ทำให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปต้องเผชิญกับการกีดกันที่รุนแรงมากขึ้นตามลำดับ

3) มาตรการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) เป็นมาตรการของสหภาพยุโรป ในรูปของการออกกฎระเบียบเพื่อปรับปรุงระดับการเลี้ยงสัตว์ให้มีความเป็นอยู่สบายไม่แออัด ได้แก่การปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อมในการเลี้ยง สิ่งอำนวยความสะดวกในการขนส่งสัตว์มีชีวิต ต้องไม่ให้สัตว์ได้รับความทรมานในช่วงการขนส่งมายังโรงงาน การดูแลสัตว์ในช่วงการฆ่าหรือ การเชือดต้องไม่ให้สัตว์ทรมานและต้องไม่ให้สัตว์เกิดความตื่นตระหนก

4) มาตรการปิดฉลาก (Labelling) จะต้องปิดฉลาก European Organic Logo เนื้อสัตว์ จากฟาร์ม Organic โดยฟาร์ม Organic ที่ได้รับอนุญาตให้ปิดฉลากจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ของสหภาพยุโรป เช่นการเลี้ยงในที่โล่ง ต้องฆ่าตามระยะเวลา และไม่ใช้วัตถุ GMOs ในการเลี้ยง

จากการออกมาตรการดังกล่าวของสหภาพยุโรป ทำให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปต้องหยุดชะงักเป็นช่วง ๆ จึงเป็นที่มาของการศึกษาผลกระทบของมาตรการ ต่างๆของสหภาพยุโรปที่มีต่อไก่สดแช่แข็งของไทย ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะทำให้สามารถเข้าใจถึง สถานการณ์ สถานะการผลิต การส่งออก และกฎระเบียบมาตรฐานต่างๆ ดังกล่าวเพื่อจะนำไปสู่การ เสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการส่งออกไก่สดแช่แข็ง รวมทั้งมาตรการความปลอดภัย ของอาหารเรื่องคุณภาพ ความสะอาด และปลอดภัย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการส่งออกไก่สดแช่ แข็ง ที่มีผลกระทบโดยตรง นอกจากนี้การศึกษานี้ก็นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุง รักษา หรือพัฒนาขีดความสามารถโดยรวมของประเทศและรักษาอัตราการขยายตัวด้านการส่งออก ให้อยู่ในระดับสูงและต่อเนื่องในการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะ เกิดขึ้นต่อไป

ตารางที่ 1.1 สินค้าอาหารและเกษตรส่งออก 10 อันดับแรกของไทยปี 2546

สินค้า/ผลิตภัณฑ์	มูลค่าการส่งออก(ล้านบาท)	อัตราการเติบโต(%)
1. ข้าว	86,806.20	33.40
2. อาหารทะเลกระป๋อง	67,953.70	37.80
3. กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง	58,343.30	23.70
4. น้ำตาลทราย	26,613.50	-15.50
5. ไก่สดแช่แข็ง	24,774.51	52.00
6. ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	22,978.50	67.60
7. ผลไม้กระป๋องและแปรรูป	15,453.30	10.50
8. ปลาหมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง	11,637.00	24.80
9. อาหารสัตว์เลี้ยง	9,730.30	21.00
10. เนื้อไก่แปรรูป	8,655.00	74.80

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2546) “สถิติการนำเข้า-ส่งออกอาหารของไทย” กระทรวงพาณิชย์ (อัคราณา)

ตารางที่ 1.2 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยปี 2526 – 2546

ปี	ปริมาณ(ตัน)	มูลค่า(ล้านบาท)
2526	22,925.9	946.3
2527	34,216.7	1,419.7
2528	37,840.3	1,468.1
2529	64,796.0	3,121.3
2530	81,970.0	4,023.0
2531	96,357.0	4,916.6
2532	108,089.1	5,883.7
2533	138,933.9	7,589.7
2534	164,176.0	10,275.7
2535	174,829.0	10,399.2
2536	157,081.0	8,885.7
2537	152,745.8	9,838.3
2538	149,930.0	9,661.8
2539	137,214.0	9,085.0
2540	150,777.0	10,949.3
2541	212,479.0	16,638.5
2542	217,735.0	15,260.3
2543	240,871.0	15,689.9
2544	309,374.0	23,935.8
2545	330,240.0	22,952.5
2546	370,588.0	24,774.51

ที่มา : กรมศุลกากร ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย กระทรวงการคลัง 2526-2546

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาโครงสร้าง การผลิต การตลาด ไม้เนื้อ ไม้สดแช่แข็งและปัญหาการส่งออกไม้สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป

2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไม้สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรป

2.3 เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs) ของสหภาพยุโรปที่มีต่อการส่งออกไม้สดแช่แข็งของไทย

2.4 เพื่อศึกษาสถานะการแข่งขันการส่งออกไม้สดแช่แข็งของไทยไป สหภาพยุโรปเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ราคาส่งออกไม้สดแช่แข็งของไทยมีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกไม้สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าราคาไม้สดแช่แข็งลดลง ปริมาณการส่งออกไม้สดแช่แข็งของสหภาพยุโรป จากไทย จะเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาไม้สดแช่แข็งไปยังสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นปริมาณการส่งออกไม้สดแช่แข็งของสหภาพยุโรปจากไทยจะลดลง แสดงความสัมพันธ์ดังนี้

$$\frac{\partial Q_{EXP}}{\partial TP} < 0$$

3.2 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกไม้สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือประเทศไทยส่งออกไม้สดแช่แข็งในรูปแบบเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐเพราะฉะนั้นจึงต้องพิจารณาอัตราแลกเปลี่ยนบาทไทยต่อดอลลาร์สหรัฐถ้าอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐไทยเพิ่มขึ้นจะทำให้ราคาสินค้าของไทยในสายตาของผู้นำเข้ามีราคาถูกลงส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าไม้สดแช่แข็งจากไทยเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนบาทไทยลดลง จะทำให้ราคาสินค้าของไทยในสายตาของผู้นำเข้ามีราคาสูงขึ้นส่งผลให้ปริมาณการส่งออกไม้สดแช่แข็งจากไทยลดลง แสดงความสัมพันธ์ดังนี้

$$\frac{\partial Q_{EXP}}{\partial EX} > 0$$

$\partial EXCH$

3.3 รายได้ประชาชาติต่อคนสหภาพยุโรปมีผลกระทบต่อปริมาณการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของไทยไปสหภาพยุโรปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้ารายได้ประชาชาติที่ใช้ในการบริโภคของสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นจะทำให้ปริมาณการนำเข้าไม้สักแห้งแข็งของไทยมายังสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้น และในทางตรงกันข้ามถ้ารายได้ประชาชาติที่ใช้ในการบริโภคของสหภาพยุโรปลดลงจะทำให้ปริมาณการนำเข้าไม้สักแห้งแข็งของไทยมายังสหภาพยุโรป ลดลง แสดงความสัมพันธ์ดังนี้

$$\frac{\partial Q_{EXP}}{\partial GDPEU} > 0$$

3.4 การใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรปที่เข้มงวด ทำให้ปริมาณและมูลค่าการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรปลดลง

3.5 ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ(RCA) ของการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของไทยไปสหภาพยุโรปเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่นมีแนวโน้มลดลง

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 การศึกษา กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะสินค้าไม้สักแห้งแข็งตามประเภทพิกัด HS 0207110 0207120 0207130 และ 0207140 ที่ส่งออกไปสหภาพยุโรป 15 ประเทศ เนื่องจากเป็นมาตรการที่ออกมาในช่วงที่สหภาพยุโรปยังไม่ได้รวมเป็น 25 ประเทศ

4.2 มาตรการที่มีใช้ภายในที่สหภาพยุโรปนำมาใช้ครอบคลุมมาตรการด้าน มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ที่สหภาพยุโรปมีการตรวจสอบเป็นเป็นระยะ ๆ การออกสมุดปกขาว สวัสดิภาพสัตว์ และมาตรการปิดฉลาก

4.3 ช่วงระยะเวลาที่ศึกษากำหนดช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2546 ซึ่งเป็นช่วงที่สหภาพยุโรปออกมาตรการกีดกันมาเป็นจำนวนมากและส่งผลกระทบต่อส่งออกของไทยเป็นช่วงๆ

4.4 การศึกษาสถานะการแข่งขันในการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป เป็นการพิจารณาเปรียบเทียบความได้เปรียบเชิงแข่งขันกับประเทศคู่แข่งอื่นของไทยที่สำคัญ ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และจีนซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกสำคัญไปยังสหภาพยุโรป โดยใช้

ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี 2536-2546 แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงปี 2536-2539 ช่วงปี 2540-2543 และช่วงปี 2544-2546 ตามลำดับ รวมระยะเวลา 11 ปี

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 สหภาพยุโรป (European Union : EU) เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกตามสนธิสัญญากรุงโรมปี 2500 สหภาพยุโรปประกอบด้วยประเทศสมาชิกทั้งสิ้น 15 ประเทศ ได้แก่ เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก กรีซ สเปน โปรตุเกส ออสเตรีย ฟินแลนด์ และ สวีเดน ปัจจุบันได้รวมกับ สาธารณรัฐเช็ก โสโลวาเกีย เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลต้า โปแลนด์ สโลวาเกีย และสโลวีเนีย เป็น 25 ประเทศ

5.2 ไก่เนื้อ (Broiler or Meat Chicken) หมายถึงไก่ที่อยู่ในช่วงที่เป็นไก่วัยรุ่น เป็นระยะกึ่งกลางระหว่างระยะที่เป็นลูกไก่กับไก่ที่โตเต็มวัย ดังนั้นระยะเวลาในการเลี้ยงจึงสั้นเพียง 50-55 วัน ได้น้ำหนักประมาณ 1.8 กิโลกรัม

5.3 ไก่สดแช่แข็ง (Frozen Chicken) หมายถึง ไก่เนื้อที่ผ่านขบวนการฆ่า และชำแหละ แยกเป็นชิ้นส่วนต่างๆ อาทิเช่น เนื้ออก(Boneless breast) เนื้อสันใน (Fillet) ส่วนขา (Leg) สะโพก (Thigh) น่อง (Drumstick) ปีก (Wing) เป็นต้น อยู่ในรูปแช่แข็งที่อุณหภูมิ -25 องศาเซลเซียส

5.4 ภาษีศุลกากร (Tariffs) หมายถึง เงินภาษีซึ่งรัฐบาลเรียกเก็บจากสินค้าที่สั่งเข้าหรือส่งออกหากเก็บจากสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ เรียกว่า อากรขาเข้า (import duties) หรือเรียกเก็บจากสินค้าที่ส่งออกเรียกว่า อากรขาออก (export duties) หรือเรียกเก็บจากสินค้าซึ่งอาศัยท่าเรือของประเทศที่เก็บภาษีเพื่อลำเลียงส่งต่อไปยังประเทศที่สาม เรียกว่า ภาษีผ่านแดน (transit duties)

5.5 มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี หมายถึง เครื่องมือที่จะเลือกใช้ในการควบคุม จำกัด หรือดำเนินมาตรการทางการค้า ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศ หรือกลุ่มประเทศเพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (non-tariff barriers) จะเกี่ยวข้องกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของภาครัฐบาลที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างไม่เสมอภาคในสินค้าประเภทเดียวกันที่ผลิตภายในประเทศและจากต่างประเทศ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงสถานการณ์การผลิต และการตลาด ตลอดจนประเทศคู่ค้า และคู่แข่งที่สำคัญ ในการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย

6.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยัง สหภาพยุโรป

6.3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรป และศักยภาพที่มีต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย จะทำให้ใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับผู้ส่งออกจะดำเนิน นโยบาย การพัฒนา และปรับปรุงการผลิต การส่งออก ให้มีคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า ตรง ตามมาตรฐานของสหภาพยุโรป

6.4 ผลการศึกษาความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งชั้นที่สำคัญของ ประเทศในการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปสหภาพยุโรปจะนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและ มาตรการต่างๆที่เหมาะสม เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจไก่สดแช่แข็ง ซึ่งจะส่งผล โดยตรงต่อการขยายตัวการส่งออก และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในด้านการแข่งขันด้านการ ส่งออกกับประเทศคู่แข่งชั้นในตลาดสหภาพยุโรปของประเทศไทย ตลอดจนสามารถปรับตัวให้ สอดคล้องกับรูปแบบการแข่งขันทางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

การค้าระหว่างประเทศ (International Trade) หมายถึง การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศของทุกประเทศจะต้องประกอบไปด้วยสินค้าออก (export) และสินค้าเข้า (import)

สิ่งที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าขึ้นคือความแตกต่างในผลิตภาพ (productivity) ต้นทุนการผลิต และพื้นฐานความแตกต่างของทรัพยากร (Factor Endowment) เพราะแต่ละประเทศมีทรัพยากรที่แตกต่างกัน การเอื้ออำนวยของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิประเทศรวมทั้งระดับเทคโนโลยี เช่นความรู้ในวิทยาการใหม่ๆ นำไปสู่การใช้สัดส่วนของทรัพยากรทุนที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากประเทศที่มีทรัพยากรที่แตกต่างกันจึงมีความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากการผลิตที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ

การค้าระหว่างประเทศที่ดีที่สุดคือการค้าเสรี แต่ในความเป็นจริงประเทศต่างๆ พยายามพัฒนาการผลิตและการส่งออกโดยกำหนดมาตรการต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมและคุ้มครองการผลิตของอุตสาหกรรมภายในประเทศ ได้แก่ มาตรการกีดกันทางการค้า เช่น กำหนดอัตราภาษีศุลกากรนำเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษ โควตา เป็นต้น ซึ่งมาตรการต่างๆ เหล่านี้มีผลต่อความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมในแต่ละประเทศ ซึ่งทำให้ไม่สามารถสะท้อนถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่แท้จริงของแต่ละประเทศ ตามแนวคิดทางทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศได้ สำหรับแนวคิดทางทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ทฤษฎีดุลยภาพราคา

ระหว่างประเทศ ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ และทฤษฎีอุปสงค์

1.1 ทฤษฎีดุลยภาพราคาระหว่างประเทศ อยู่ภายใต้ข้อสมมติต่อไปนี้

1.1.1 มีประเทศในโลกเพียง 2 ประเทศ คือ ประเทศที่ 1 และประเทศที่ 2

1.1.2 สินค้าทั้งหมดต้องมีลักษณะเหมือนกัน

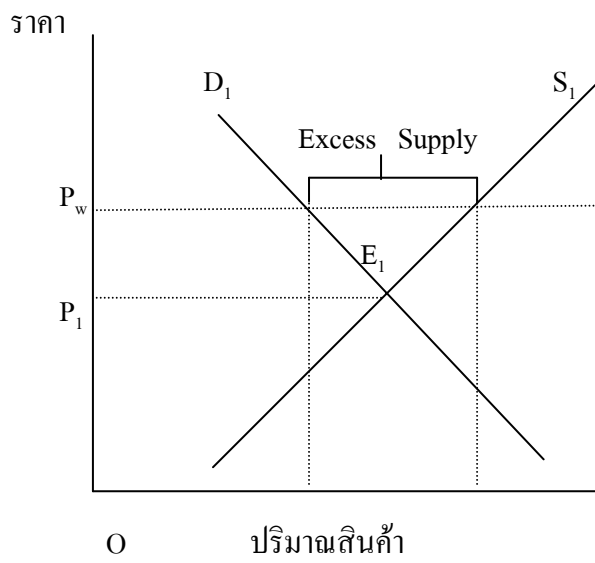
1.1.3 การผลิตและการบริโภคภายในประเทศหนึ่งจะต้องเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน

และไม่มีค่าขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ

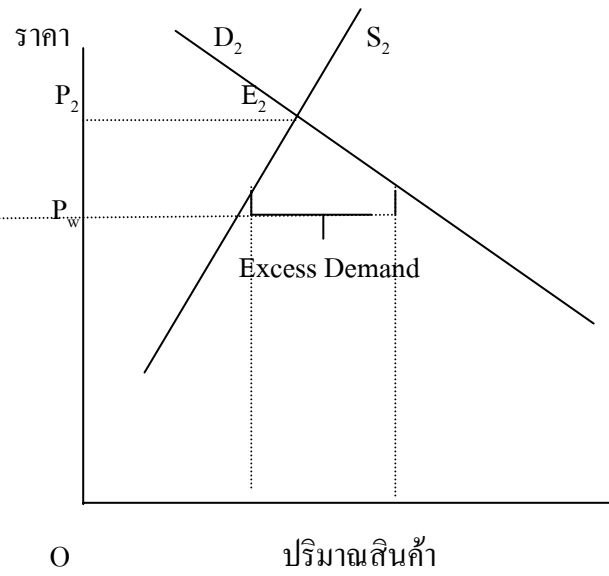
1.1.4 สิ่งกีดขวางทางกายภาพหรือสถาบันจะไม่ไปกีดขวางการเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างประเทศที่ซื้อขายกัน

จากภาพที่ 2.1 แสดงการค้าระหว่างประเทศที่เป็นผลมาจากความแตกต่างของฟังก์ชันอุปสงค์และอุปทาน ในกรณีที่สินค้าชนิดหนึ่งผลิตและบริโภคใน 2 ประเทศ แล้วไม่มีการค้าขายระหว่างกัน ก่อนที่จะมีการค้าระหว่างกันเกิดขึ้น เส้นอุปสงค์และอุปทานระหว่างประเทศจะกำหนดราคาสินค้าของแต่ละประเทศ โดยที่เส้น D_1 และ S_1 คือเส้นอุปสงค์ และอุปทานของประเทศที่ 1 ส่วน D_2 และ S_2 คือเส้นอุปสงค์ และอุปทานของประเทศที่ 2 เมื่อเส้นอุปสงค์ D_1 ตัดกับเส้นอุปทาน S_1 จะทำให้ได้จุด E_1 ซึ่งคือจุดดุลยภาพของราคาและปริมาณสินค้าของประเทศที่ 1 โดยที่ราคาดุลยภาพจะเท่ากับ OP_1 และเกิดอุปทานส่วนเกิน (Excess supply) อันเนื่องมาจากมีปริมาณสินค้าเกินความต้องการ เมื่อเส้นอุปสงค์ D_2 ตัดกับเส้นอุปทาน S_2 จะทำให้ได้จุด E_2 ซึ่งคือจุดดุลยภาพของราคาและปริมาณสินค้าของประเทศที่ 2 โดยที่ราคาดุลยภาพจะเท่ากับ OP_2 และเกิดอุปสงค์ส่วนเกิน (Excess demand) อันเนื่องมาจากมีปริมาณสินค้าน้อยกว่าความต้องการ

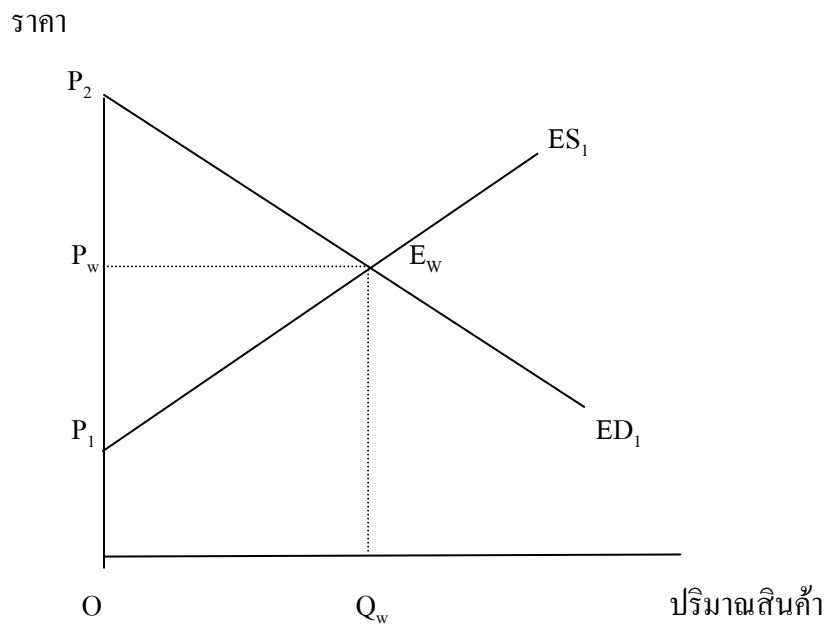
เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น ประเทศที่ 1 ซึ่งมีอุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) ก็จะทำการส่งออกปริมาณสินค้าที่เกินความต้องการ และในประเทศที่ 2 ซึ่งมีอุปสงค์ส่วนเกิน (Excess Demand) ก็จะทำการนำเข้าสินค้าจากประเทศที่ 1 หลังจากทำการค้าขายระหว่าง 2 ประเทศแล้ว ราคาสินค้าประเทศที่ 1 จะสูงขึ้นจาก P_1 เป็น P_w ในขณะเดียวกันราคาสินค้าในประเทศที่ 2 จะลดลงจาก P_2 เป็น P_w การไหลเวียนของสินค้าจากประเทศที่ 1 ไปยังประเทศที่ 2 จะต้องมีปริมาณที่มากพอที่จะทำให้ราคาสินค้าในทั้ง 2 ประเทศเท่ากันพอดี

ก. ประเทศที่ 1 มีสินค้าเกินความต้องการ

ข. ประเทศที่ 2 มีสินค้าขาดแคลน

ค. ตลาดโลก

ภาพที่ 2.1 คุณภาพการค้าระหว่างประเทศ

1.2 ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage Theory)

ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ หมายถึง ความสามารถของประเทศใดประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ประเทศทั้งสอง จะทำการค้าขายสินค้ากันเมื่อประเทศหนึ่งสามารถผลิตสินค้าชนิดนั้นอย่างมีประสิทธิภาพที่สูงกว่า เมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าชนิดนั้นในอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งลักษณะของความได้เปรียบนี้สามารถอธิบายเกี่ยวกับการผลิตและการค้าระหว่างประเทศต่างๆ ได้

จากแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage Theory) ของ อדם สมิท (Adam Smith) ซึ่งอธิบายว่า การค้าเกิดขึ้นจากการได้เปรียบอย่างสมบูรณ์นั้นคือ ประเทศใดประเทศหนึ่งจะผลิตเฉพาะสินค้าที่มีความชำนาญหรือได้เปรียบในสินค้านั้นอย่างสมบูรณ์แล้วนำมาแลกเปลี่ยนกับสินค้าของอีกประเทศหนึ่งที่มีความเสียเปรียบในการผลิตกับอีกประเทศหนึ่งจะทำให้ประเทศทั้งสองมีสินค้าบริโภคมากขึ้น เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ได้แสดงแนวคิดในเรื่องการค้าระหว่างประเทศเพิ่มเติมจาก อדם สมิท โดยริคาร์โด ได้ให้แนวความคิดว่า ประเทศ 2 ประเทศ จะทำการค้าขายกันเมื่อประเทศหนึ่งสามารถผลิตสินค้าชนิดนั้นอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าชนิดนั้นในอีกประเทศหนึ่ง โดยประเทศนั้นจะส่งออกสินค้าที่ผลิตด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบและนำเข้าสินค้าที่มีการผลิตด้วยต้นทุนที่สูงกว่าจากประเทศอื่นโดยเปรียบเทียบซึ่งแนวความคิดนี้เป็นการอธิบายภายใต้แบบจำลองที่มีปัจจัยการผลิตเพียงชนิดเดียว คือแรงงาน ซึ่งไม่สามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศและแรงงานการผลิตในแต่ละประเทศมีประสิทธิภาพการผลิตแตกต่างกัน การเคลื่อนย้ายภายในประเทศได้โดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีการผลิต

ต่อมาแนวความคิดทฤษฎีการค้าดังกล่าวได้พัฒนาโดย เฮคเชอร์ – โอห์ลีน (Heckscher Ohlin) ซึ่งอธิบายว่าประเทศจะได้รับประโยชน์จากการผลิตและการค้าสินค้าที่ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากในประเทศ ภายใต้แบบจำลองที่มีปัจจัยการผลิต 2 ประเภท คือ แรงงานและทุน โดยมีข้อสมมติว่า ปัจจัยการผลิตสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีภายในประเทศแต่เคลื่อนย้ายระหว่างประเทศไม่ได้ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตและผลผลิตในแต่ละประเทศเหมือนกัน จากแนวคิดนี้ แต่ละประเทศจะมีความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยการผลิต (Factor Endowment) เช่นประเทศ A มีความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยทางด้านแรงงาน (Labour Abundant) มากกว่าปัจจัยทุน และสินค้าแต่ละชนิดจะมีการเน้นหนักไปในทางใช้ปัจจัยแตกต่างกัน เช่น สินค้า X เป็นสินค้าที่เน้นหนักในการใช้ปัจจัยแรงงานในการผลิตมากกว่าปัจจัยทุน แต่สินค้า Y เป็นสินค้าที่เน้นหนักในการใช้ปัจจัยทุนในการผลิตมากกว่าปัจจัยแรงงาน เพราะฉะนั้น ประเทศ A ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ของปัจจัยแรงงาน จะเลือกผลิตสินค้า X เพราะสินค้า X เน้นหนักการใช้ปัจจัย

แรงงานในการผลิต จะเห็นได้ว่าทฤษฎีของเฮกเซอร์- โอห์ลินทำให้การวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบมีความเหมาะสมในการใช้เป็นนโยบายการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นแนวคิดที่อธิบายอย่างชัดเจนว่าประเทศควรผลิตและส่งออกสินค้าอะไร

โดยที่ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในทางทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศนั้นเป็นการวิเคราะห์ภายใต้ระบบการค้าเสรี (Free Trade) แต่ในความเป็นจริงประเทศต่างๆพยายามที่จะกำหนดมาตรการต่างๆที่เป็นการคุ้มครองอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศ ได้แก่ มาตรการกีดกันทางการค้า เช่น กำหนดอัตราภาษีศุลกากรนำเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษ และ โควตา เป็นต้น ซึ่งมาตรการต่างๆเหล่านี้มีผลต่อความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมในแต่ละประเทศ ซึ่งทำให้ไม่สามารถสะท้อนถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่แท้จริงของแต่ละประเทศตามแนวคิดทางทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ

จากแนวคิดทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบดังกล่าว สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย โดยเครื่องมือที่ใช้วัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเรียกว่า ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) (Balassa ,1989 : 41-62) ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบทางการค้าระหว่างประเทศ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ คือค่าที่แสดงถึงความได้เปรียบทางการผลิตตามความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างของประเทศใดประเทศหนึ่งในสินค้าใดๆ ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$RCA_{ih} = \frac{X_{ih}}{X_i} \div \frac{W_h}{W}$$

โดย RCA_{ih} คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้า h ของประเทศ i
 X_{ih} คือ มูลค่าการส่งออกในสินค้า h ของประเทศ i
 X_i คือ มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของสินค้าทั้งหมดของประเทศ i
 W_h คือ มูลค่าการส่งออกในสินค้า h ในตลาดโลก
 W คือ มูลค่าการส่งออกในสินค้าทั้งหมดในตลาดโลก

ถ้าค่า RCA ในสินค้าใดของประเทศหนึ่งๆ มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า h ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i สูงกว่าสัดส่วนการส่งออก

สินค้า i ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก หรือประเทศ i อยู่ในฐานที่ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า h

ถ้าค่า RCA ในสินค้าใดของประเทศหนึ่งๆ มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า h ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ต่ำกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า i ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก หรือประเทศ i อยู่ในฐานที่เสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า h

ถ้าค่า RCA ในสินค้าใดของประเทศหนึ่งๆ มีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า h ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i เท่ากับสัดส่วนการส่งออกสินค้า i ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก หรืออัตราการส่งออกดังกล่าวข้างต้นเท่ากัน

การวัดความสามารถในการแข่งขัน โดย RCA นั้น เป็นการวัดที่แสดงถึงถึงผลความได้เปรียบของสินค้าได้ในระดับหนึ่ง เป็นการแสดงให้เห็นในภาพกว้างๆ ของการส่งออกสินค้า h ของประเทศ i เมื่อเปรียบเทียบกับการส่งออกสินค้าดังกล่าวของโลก และทราบถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถในการแข่งขันส่งออกของประเทศนั้นๆ กับ ประเทศคู่แข่งกันว่ามีความได้เปรียบหรือสูญเสียความได้เปรียบ แต่การใช้ RCA ในการแสดงถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้นก็ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ คือ

RCA ได้คำนวณจากมูลค่าทางการค้าที่ปรากฏ ซึ่งนอกจากสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนเปรียบเทียบของประเทศแล้ว ยังรวมถึงผลการกีดกันทางการค้า และสิ่งอื่นๆ ที่จะทำให้การค้าเปลี่ยนแปลงไป เช่น การเก็บภาษีศุลกากร การให้การอุดหนุนในลักษณะต่างๆ และค่าขนส่ง ถ้าค่า RCA มากกว่า 1 หมายความว่า ประเทศ i มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า h แต่ไม่ได้บอกว่า ความสามารถนั้นเกิดขึ้นมาจากปัจจัยใด

1.3 ทฤษฎีอุปสงค์ (Demand Theory)

อุปสงค์ หมายถึง ปริมาณสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่มีผู้ต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่างๆ กันของสินค้าชนิดนั้น ภายในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งความต้องการในที่นี้จะต้องมีอำนาจซื้อด้วย โดยที่กฎของอุปสงค์กล่าวว่า “ปริมาณสินค้าที่ผู้ต้องการซื้อขณะใดขณะหนึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับราคาสินค้าชนิดนั้น” กล่าวคือ ถ้าราคาสินค้าสูงขึ้นอุปสงค์จะลดลงและถ้าราคาสินค้าลดลงอุปสงค์ก็จะเพิ่มขึ้น

การที่ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าเพิ่มขึ้นเมื่อราคาสินค้าลดลง และซื้อสินค้าลดลงเมื่อราคาเพิ่มขึ้นหรือที่เรียกว่า “ผลของราคา” (Price Effect) เนื่องจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1.3.1 เมื่อราคาสินค้าชนิดนั้นลดลง ผู้บริโภคจะรู้สึกว่าคุณค่าชนิดนั้นมีราคาถูกเมื่อเทียบกับราคาสินค้าชนิดอื่นๆ จึงลดการบริโภคสินค้าชนิดอื่นลง ในทางตรงกันข้ามถ้าราคาสินค้าชนิดนั้นสูงขึ้น ผู้บริโภคจะรู้สึกว่าคุณค่าชนิดนั้นแพงเมื่อเทียบกับราคาสินค้าชนิดอื่นๆ จึงลดการบริโภคสินค้าชนิดนั้นลง แล้วหันไปบริโภคสินค้าอื่นๆ แทน เรียกผลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในราคาเปรียบเทียบ(Relative Price) ของสินค้าว่า “ผลของการใช้ทดแทนกัน” (Substitution Effect)

1.3.2 เมื่อราคาสินค้าชนิดนั้นลดลง ผู้บริโภคจะรู้สึกเหมือนว่ามีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะรายได้จำนวนเท่าเดิม แต่มีอำนาจซื้อเพิ่ม ในทางตรงกันข้ามถ้าราคาสินค้าชนิดนั้นสูงขึ้น ผู้บริโภคจะมีความรู้สึกเหมือนว่ามีรายได้ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากว่ารายได้จำนวนเดิมจะซื้อสินค้าได้น้อยลง ดังนั้นจึงซื้อสินค้าลดลง เรียกผลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงปริมาณการบริโภคอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในอำนาจซื้อของเงินรายได้ว่า “ผลของรายได้” (Income Effect)

ดังนั้นผลของราคาที่เกิดจากการที่ผู้บริโภคปรับปริมาณการซื้อเมื่อราคาสินค้านั้นเปลี่ยนแปลงไปจะเป็นผลรวมของการใช้ทดแทนกันและผลของรายได้ที่ตนเองอย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการซื้อสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภค (Quantity Demand) ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เรียกว่าตัวกำหนดอุปสงค์ (Demand Determinant) ปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการซื้อของผู้บริโภคมากน้อยแตกต่างกัน ปัจจัยสำคัญมีดังต่อไปนี้

1) ราคาสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ โดยปัจจัยนี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการซื้อของผู้บริโภคในทิศทางตรงกันข้ามคือ ถ้าราคาสินค้าเพิ่มขึ้นปริมาณการซื้อจะลดลง และถ้าราคาสินค้าลดลง ปริมาณการซื้อจะเพิ่มขึ้น

2) ราคาของสินค้าหรือบริการชนิดอื่นๆ ที่สามารถใช้แทนสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ โดยจะมีอิทธิพลต่อปริมาณการซื้อสินค้าชนิดนั้นในทิศทางเดียวกัน คือถ้าราคาสินค้าที่ใช้ทดแทนกันเพิ่มขึ้น ปริมาณการซื้อสินค้าชนิดนั้นจะเพิ่มขึ้น และถ้าราคาสินค้าที่ใช้ทดแทนกันลดลงปริมาณการซื้อสินค้าชนิดนั้นก็ลดลง

3) จำนวนผู้บริโภคในตลาดโดยจะมีอิทธิพลต่อปริมาณการซื้อสินค้าและบริการในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้ามีจำนวนประชากรมากปริมาณความต้องการซื้อจะมากขึ้น และถ้าจำนวนประชากรลดลงปริมาณความต้องการซื้อจะลดลงเช่นกัน

4) ระดับรายได้ของผู้บริโภค ปัจจุบันเป็นดัชนีบอกถึงอำนาจในการซื้อของผู้บริโภค ดังนั้นผู้มีรายได้สูงย่อมสามารถซื้อสินค้าได้ในจำนวนที่มากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ เพราะมีอำนาจในการซื้อสูงกว่า

5) รสนิยมของผู้บริโภค หรือค่านิยมของคนในสังคม การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนสังคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการซื้อสินค้าและบริการได้

สำหรับอุปสงค์ของสินค้าจากต่างประเทศนอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆดังกล่าวมาแล้วยังขึ้นอยู่กับ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนในสายตาผู้ซื้อ หรือผู้นำเข้ามีราคาถูกลงส่งผลให้ปริมาณการซื้อสินค้า หรือนำเข้าสินค้า มีการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการซื้อที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงได้ กล่าวคือ กรณีการส่งออก-นำเข้ารูปเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นจะทำให้ราคาสินค้าในสายตาของผู้นำเข้ามีราคาถูกลงส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้น แต่ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลดลง จะทำให้ราคาสินค้ามีราคาสูงขึ้น จะมีผลให้ปริมาณการนำเข้าสินค้านี้ลดลง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล เช่น มาตรการคุ้มครองของผู้บริโภคภายในประเทศ มาตรการการกีดกันทางการค้า เป็นต้น

2. การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษางานวิจัย บทความและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีโช่งภาษีและศักยภาพในการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป พบว่ามีงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาด้วยวิธีการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา รายละเอียดสรุปพอเป็นสังเขป และแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

2.1 การศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์การส่งออกและปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็ง

โกมล วชิรเดชกุล (2539) ศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) แบบอนุกรมเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523-2537 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพทั่วไปของการผลิต การตลาด และสภาวะการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดส่งออกที่สำคัญ โดยอาศัยค่าทางสถิติในรูปอัตราส่วนร้อยละ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดไก่สดแช่แข็งของไทยกับประเทศคู่แข่งกับประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ โดยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบจากช่วงเวลา ส่วนที่สองเป็น การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงส่วน

แบ่งตลาดเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดโลก และส่วนที่สาม การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์ส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ โดยส่วนแรกทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบจากช่วงเวลาหนึ่งกับอีกช่วงเวลาหนึ่ง ส่วนที่สามใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ

จากผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐอเมริกา และบราซิล ในช่วงปี 2523 – 2527 และปี 2528 – 2532 ในประเทศญี่ปุ่นพบว่า การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการขยายขนาดตลาดและผลการแข่งขันในตลาด สำหรับในช่วงปี 2528-2532 และปี พ.ศ. 2533-2537 การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการขยายขนาดของตลาด แต่ผลจากการแข่งขันทำให้ส่วนแบ่งตลาดลดลง แต่น้อยกว่าผลมาจากการขยายขนาดตลาด ส่วนผลจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของไทยในประเทศเยอรมนี โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ เนเธอร์แลนด์ บราซิล ฮังการี เดนมาร์ก และฝรั่งเศส ระหว่างปีพ.ศ. 2528-2532 และปี 2533-2537 พบว่าการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการขยายขนาดของตลาด และผลมาจากการแข่งขันในตลาด เมื่อทำการวิเคราะห์โดยรวมทั้งสองตลาดแล้ว ปรากฏว่า การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการขยายขนาดของตลาด แต่ผลการแข่งขันและผลการกระจายตัวของตลาด ทำให้การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดลดลง แต่น้อยกว่าผลมาจากการขยายขนาดของตลาด สำหรับผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดโลกขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการขยายตัวเฉลี่ยของการส่งออกทั้งหมดของโลก ผลจากการแข่งขัน ผลจากการปรับการส่งออก ส่วนผลจากการกระจายตัวของตลาด ทำให้การขยายการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดโลกลดลง แต่น้อยกว่าผลทั้ง 3 ที่กล่าวมาข้างต้น ผลการวิเคราะห์อุปสงค์ส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปประเทศญี่ปุ่นในระหว่างปี 2523-2537 พบว่า ตัวแปรรายได้ประชาชาติของญี่ปุ่นและราคาส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น เป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดอุปสงค์การส่งออกดังกล่าว ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์เนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปประเทศเยอรมนี ในระหว่างปี 2528- 2537 พบว่ารายได้ประชาชาติของเยอรมนี ราคาส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปเยอรมนี และราคาส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของเนเธอร์แลนด์ไปเยอรมนี เป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดอุปสงค์ส่งออกดังกล่าว ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการที่จะเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดให้มากขึ้นนั้นต้องลดราคาส่งออก

วิทวัส สารศาลิน(2529) ได้ทำการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจการส่งออกไก่เนื้อของไทยในช่วงปี 2516 – 2527 โดยวิเคราะห์สภาพทั่วไปของการผลิตและการตลาดไก่เนื้อ เพื่อการส่งออกของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาและวิธีการทางสถิติอย่างง่ายใน

รูปอัตราส่วนร้อยละ นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่ออุปสงค์และอุปทานการส่งออกไก่เนื้อของไทยในตลาดญี่ปุ่น โดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Model)

ผลการวิเคราะห์อุปสงค์ต่อการส่งออกไก่เนื้อแช่เย็นส่งออกไปยังประเทศญี่ปุ่น ปรากฏว่าราคาส่งออกของไทยและรายได้ประชาชาติของญี่ปุ่น เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอุปสงค์เพื่อการส่งออก โดยที่ความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการส่งออกเมื่อเทียบกับราคาส่งออกมีค่าเท่ากับ - 6.5866 ส่วนผลการวิเคราะห์อุปทานเพื่อการส่งออกไก่เนื้อแช่เย็นของไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น ปรากฏว่าราคาส่งออก ราคาอาหารสัตว์ และปริมาณการผลิตเนื้อไก่ของไทยเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอุปทานเพื่อการส่งออก โดยที่มีความยืดหยุ่นของอุปทานเพื่อการส่งออกเมื่อเทียบกับราคาส่งออกมีค่าเท่ากับ 1.1359 ดังนั้นนโยบายทางด้านราคาควรใช้นโยบายลดราคาไก่เนื้อแช่เย็นลง จะทำให้การส่งออกไก่เพื่อแช่เย็นเพิ่มขึ้นในอัตราที่มากกว่า ซึ่งจะมีผลทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น ส่วนการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดไก่เนื้อแช่แข็งของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในญี่ปุ่นพบว่า ปัจจัยสำคัญในการกำหนดส่วนแบ่งตลาดดังกล่าวได้แก่ อัตราส่วนของอุปทานไก่เนื้อแช่เย็นเพื่อการส่งออกระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยค่าความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนการส่งออก เทียบกับอัตราส่วนอุปทานเพื่อการส่งออก มีค่าเท่ากับ 0.6986 สำหรับปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ อัตราการพึ่งพาการนำเข้าไก่เนื้อแช่เย็นของญี่ปุ่น ซึ่งความยืดหยุ่นของปัจจัยดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.5487 ส่วนปัจจัยอัตราส่วนราคาส่งออกและอัตราส่วนการนำเข้าสินค้าจากประเทศญี่ปุ่นอาจกล่าวได้ว่ามีผลกระทบน้อยมาก โดยค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยดังกล่าว มีค่าเท่ากับ 0.0597 และ - 0.0965 ตามลำดับ

ในปี ๖๒๕๖ (2545) ได้ศึกษาวิเคราะห์อุปทานการส่งออกและอุปสงค์การนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดญี่ปุ่นและเยอรมนี โดยได้วิเคราะห์โครงสร้างและลักษณะการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปทานการส่งออกและอุปสงค์ส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยและวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิธีการทางสถิติอย่างง่ายในรูปอัตราส่วนร้อยละ ประกอบการอธิบาย และนอกจากนี้ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง การวิเคราะห์อุปทานการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ส่วนที่สองการวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ส่วนที่สาม การวิเคราะห์อุปสงค์การนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่นและเยอรมนี ส่วนที่สี่การวิเคราะห์อุปสงค์การนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากตลาดโลกของประเทศญี่ปุ่นและเยอรมนี โดยใช้แบบจำลองสมการถดถอย

เชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) และประมาณค่าโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares : OLS)

ผลการศึกษาทางด้านอุปทานส่งออก พบว่า ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็ง ขึ้นอยู่กับราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ปริมาณการบริโภคเนื้อไก่ต่อคนต่อปีของไทย และราคาอาหารไก่เนื้อสำเร็จรูป โดยค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปทานการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยที่คำนวณได้เท่ากับ 2.311 แสดงว่าปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยมีการตอบสนองต่อราคาในระดับสูง

สำหรับการศึกษาทางด้านอุปสงค์ส่งออก พบว่า ปริมาณความต้องการไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดต่างประเทศนั้น ขึ้นอยู่กับประชากรของโลกยกเว้นประเทศไทยเป็นหลัก ซึ่งหากจำนวนประชากรโลกเพิ่มขึ้น จะทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้นด้วย โดยที่ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยโดยเปรียบเทียบต้องต่ำกว่าราคาส่งออกของประเทศคู่แข่งชั้นรายอื่นๆ

เมื่อพิจารณาถึงอุปสงค์นำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่นและเยอรมนี ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่น คือรายได้ประชาชาติของญี่ปุ่น ค่าความยืดหยุ่นต่อรายได้ของอุปสงค์นำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่นที่คำนวณได้เท่ากับ 3.420 ซึ่งหมายความว่า ความต้องการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่นมีการตอบสนองต่อรายได้ในระดับสูง และค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์นำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่นที่คำนวณได้เท่ากับ -0.791 กล่าวคือ ความต้องการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่นมีการตอบสนองต่อราคาค่อนข้างต่ำ ส่วนในประเทศเยอรมนี ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทย ได้แก่ราคาไก่สดแช่แข็งที่เยอรมนีนำเข้าจากตลาดโลก และปริมาณการผลิตเนื้อไก่ในประเทศเยอรมนี ซึ่งจะสะท้อนถึงความต้องการบริโภคเนื้อไก่ภายในประเทศเยอรมนี ค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์นำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศเยอรมนีที่คำนวณได้เท่ากับ -10.385 หมายความว่า ความต้องการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศเยอรมนี มีการตอบสนองต่อราคาในระดับสูง ส่วนปัจจัยทางด้านรายได้ของเยอรมนีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น พบว่า รายได้ประชาชาติ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่กำหนดการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศญี่ปุ่น ส่วนปัจจัยทางด้านราคา จะมีอิทธิพลต่อการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยในประเทศเยอรมนี

2.2 การศึกษาผลของการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน

ปิยะศิริ เรื่องศรีมัน (2540) ซึ่งได้ทำการศึกษาผลของมาตรการที่มีใช้ภายในสู่ผลการต่อการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรกได้

ศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตและการตลาดกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเพื่อการส่งออกของไทย โดยพิจารณาถึงการผลิต การตลาดและตลาดต่างประเทศที่สำคัญของกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทย ส่วนที่สอง ศึกษาถึงลักษณะและรูปแบบของมาตรการคุ้มครองทางการค้า มาตรการสิ่งแวดล้อม มาตรการด้านสุขอนามัย ข้อตกลงของมาตรการดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยใช้วิธีการพรรณนา และตารางข้อมูลประกอบเพื่อให้ทราบถึงลักษณะและรูปแบบของมาตรการการคุ้มครองทางการค้า มาตรการสิ่งแวดล้อม มาตรการด้านสุขอนามัย ข้อตกลงของมาตรการดังกล่าว ส่วนที่สามศึกษาผลกระทบของมาตรการที่มีใช้ภายใต้ศุลกากรที่เกิดขึ้นกับการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือวิธีเชิงพรรณนา ศึกษาถึงผลที่มีต่อการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง โดยการประมวลผลข้อมูลจากความคิดเห็นที่ได้รับจากการสอบถามผู้ประกอบการและผู้ส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็ง วิธีเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทยในตลาดต่างประเทศที่สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นจากมาตรการที่มีใช้ภายใต้ศุลกากร

ผลการศึกษาพบว่า มาตรการที่มีใช้ภายใต้ศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งของไทย คือมาตรการที่สหภาพยุโรปประกาศปรับระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) ขึ้นใหม่ ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อประเทศไทย และเป็นโอกาสให้แก่ประเทศคู่แข่งชั้นที่ได้รับสิทธิพิเศษ(GSP) ส่งกุ้งแช่เย็นแช่แข็งไปจำหน่ายยังสหภาพยุโรปแทนประเทศไทย และจะมีผลกระทบสำหรับผู้ประกอบการและผู้ส่งออกที่สหภาพยุโรปไม่ใช่ตลาดหลักในการส่งออกและผลิตภัณฑ์กุ้งแช่เย็นแช่แข็งบางบริษัทที่เป็นที่ต้องการของสหภาพยุโรป มาตรการห้ามนำเข้ากุ้งของสหรัฐอเมริกาเพื่อจุดประสงค์อนุรักษ์เต่าทะเล ไม่มีผลกระทบต่อประเทศไทย เนื่องจากได้รับการผ่อนผันจากสหรัฐอเมริกา และมาตรการสุขอนามัย ความสะอาด และมาตรฐานคุณภาพสินค้า ผู้ประกอบการและผู้ส่งออกของไทยสามารถปรับปรุงการผลิตและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นตามมาตรฐานข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า และได้พัฒนามาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเข้าสู่ตลาดของประเทศพัฒนา

เฟื่องฟ้า รุ่งปิระรังสี (2541) ศึกษาถึงผลกระทบของการดำเนินมาตรการการค้าที่มีใช้ภายใต้ศุลกากรของสหภาพยุโรป ต่อการส่งออกสินค้าเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทย กรณีศึกษา กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง กุ้งปรุงแต่ง สับปะรดปรุงแต่ง และน้ำสับปะรด โดยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการศึกษาความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการประโยชน์ของระบบการให้สิทธิพิเศษฯและพัฒนาระบบการให้สิทธิพิเศษฯของสหภาพยุโรป และศึกษาถึงมาตรการกำหนดควบคุมมาตรฐานของสหภาพยุโรป ซึ่งประกอบด้วย มาตรการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้า มาตรการกำหนดการควบคุมเรื่องอาหาร และมาตรการกำหนด

มาตรฐานสิ่งแวดล้อม ซึ่งรูปแบบการศึกษาในส่วนนี้จะใช้วิธีพรรณนา และใช้ตารางข้อมูลประกอบการพรรณนา ส่วนที่สอง เป็นการประมาณมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการประกาศใช้ระบบสิทธิพิเศษระบบใหม่ สำหรับสินค้าเกษตรของสหภาพยุโรป ซึ่งส่งผลกระทบต่อมูลค่าการนำเข้าของสหภาพยุโรป ในการประมาณมูลค่าการส่งออกของไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจะใช้สมการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย

ผลการศึกษารูปได้เป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือผลกระทบที่เกิดจากการประกาศใช้ระบบสิทธิพิเศษระบบใหม่สำหรับสินค้าเกษตร สินค้าทั้ง 4 รายการที่เลือกศึกษาจะถูกเพิกถอนสิทธิพิเศษฯ ภายใต้กลไกการเพิกถอนสิทธิพิเศษฯ บางรายการของบางประเทศ ทำให้สินค้าทั้ง 4 รายการต้องเสียภาษีศุลกากรในอัตราที่สูงขึ้น โดยสินค้าที่ต้องเสียภาษีเพิ่มมากที่สุด คือ กุ้งปรุงแต่ง สินค้าที่เสียภาษีเพิ่มขึ้นในอัตราที่รองลงมา คือ กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง สับปะรดปรุงแต่ง และสับปะรด โดยมูลค่าการส่งออกจะเปลี่ยนแปลงไปมากภายหลังการเพิกถอนสิทธิพิเศษฯ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าของสหภาพยุโรป และมูลค่าการส่งออกสินค้าภายใต้ระบบการให้สิทธิพิเศษฯ ส่วนที่สอง ผลกระทบจากการประกาศใช้มาตรการกำหนดควบคุมมาตรฐานของสหภาพยุโรป ซึ่งมาตรการทั้ง 4 มาตรการส่งผลกระทบต่อต้นทุนของผู้ผลิต และ /หรือผู้ส่งออกของไทย เนื่องจากทำให้ผู้ผลิตและผู้ส่งออกจำเป็นต้องปรับปรุงมาตรฐานการผลิตและต้องขอใบรับรองคุณภาพของสินค้าอันทำให้ต้นทุนในรูปตัวเงินเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้มาตรการเหล่านี้ยังก่อให้เกิดต้นทุนในรูปของเวลาซึ่งเสียไปในการดำเนินการส่งออกที่มีขึ้นที่ซับซ้อนมากขึ้น

2.3 การศึกษาสถานะการแข่งขัน

ฐะปะณี มะลิซ้อน(2539) ศึกษาวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยโดยการศึกษาว่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage :RCA)ของไทยและประเทศคู่แข่งกัน โดยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสินค้าทุกประเภทที่ส่งออกและพิจารณาเปรียบเทียบเฉพาะสินค้าเกษตรพบว่าคู่แข่งที่เด่นชัด คือ อินเดีย และเวียดนาม ซึ่งมีศักยภาพการผลิตใกล้เคียงกับไทยมีข้อได้เปรียบเรื่องต้นทุนต่ำกว่าและมีราคาถูกกว่า

จากการศึกษาการขยายขยายตัวการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งของไทยในตลาดโลก โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share : CMS) ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของข้อมูลค่าส่งออกใน 2 ช่วงเวลาเปรียบเทียบระหว่างปี 2525- 2529 กับปี 2530 – 2534 และช่วงเปรียบเทียบ 2530 – 2534 กับปี 2535- 2536 ปรากฏว่าผลการแข่งขันที่แท้จริง ผลจากการขยายตัวของตลาดโลก ผลด้านทิศทางการส่งออกและด้านการกระจายตลาด จากผลกระทบทั้ง 4 ด้านส่วนที่

ได้รับประโยชน์ยังมากกว่าส่วนที่เสียประโยชน์นั้นหมายความว่าในช่วงเวลาดังกล่าวไทยได้ดำเนินการแข่งขันเป็นผลดี

สำหรับผลการศึกษาอุปสงค์เพื่อการนำเข้ากุ้งสดแช่แข็งของไทยในประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ พบว่าตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดอุปสงค์เพื่อการนำเข้าดังกล่าว คือรายได้ประชาชาติต่อหัวของประเทศผู้นำเข้า รองลงมาคือราคาส่งออกกุ้งสดแช่แข็ง

สุริยัน เงินสยาม (2547) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและส่วนแบ่งตลาดคงที่ : กรณีศึกษากุ้งสดแช่แข็งจากผลกระทบจากปัญหาสารตกค้าง โดยได้ศึกษาถึงสภาพทั่วไป เกี่ยวกับการผลิต วิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ และศึกษาสภาพในการแข่งขันในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย ได้แก่ อินเดีย อินโดนีเซีย จีน และเวียดนาม และศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย โดยวิเคราะห์ ส่วนแบ่งตลาดคงที่ในตลาดที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และตลาดอื่นๆ

ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งในตลาดสหรัฐอเมริกาในช่วงปีพ.ศ. 2535 – พ.ศ. 2539 , พ.ศ. 2540 – 2544 และพ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2545 พบว่าประเทศไทยที่ค่าเท่ากับ 1.2128 , 1.3151 และ 1.1118 ตามลำดับ โดยมีคู่แข่งที่สำคัญ คือเวียดนาม ซึ่งในช่วงปีพ.ศ. 2544 – 2545 มีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเท่ากับ 3.6397 ส่วนคู่แข่งอื่นๆ คืออินโดนีเซีย จีน และอินเดีย ส่วนในตลาดสหภาพยุโรปพบว่าประเทศไทยมีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏเท่ากับ 0.9059 , 0.5038 และ 0.1457 ตามลำดับ ประเทศคู่แข่งที่สำคัญในตลาดนี้ ได้แก่ อินโดนีเซีย และอินเดีย ส่วนคู่แข่งคนอื่นๆ ได้แก่จีน และเวียดนาม

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในตลาดที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และตลาดอื่นๆ โดยใช้การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ในช่วงปี พ.ศ. 2535 – 2539 เปรียบเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2544 พบว่ามูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยลดลง 301.633 ล้านบาทหรือร้อยละ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกมากที่สุดคือ ผลจากการแข่งขัน และผลจากการกระจายตลาด ส่วนในปี พ.ศ. 2540 – 2544 เปรียบเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2545 พบว่ามูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยลดลง 371.147 ล้านบาทหรือร้อยละ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกมากที่สุดคือ ผลจากการแข่งขัน และผลจากการกระจายตลาด

จึงสรุปได้ว่าปัจจุบันมีผลงานวิจัยจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยซึ่งงานวิจัยเหล่านั้นเท่าที่ผ่านมาได้มีการพัฒนากรอบและแนวความคิดให้ใกล้เคียง

ความเป็นจริงในปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น แต่ก็เป็นที่สังเกตว่างานวิจัยต่างๆเหล่านี้มิได้ให้ความสนใจศึกษากับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็ง มีลักษณะศึกษาเป็นรายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เยอรมนี เป็นต้น ซึ่งในภาวะการณ์ปัจจุบันนี้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในไม่ว่าจะส่งสินค้าเข้าประเทศใดในสหภาพยุโรปได้ใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งสหภาพยุโรป ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน ทั้งสหภาพยุโรป เพื่อที่จะได้ทราบว่าสหภาพยุโรปมีการดำเนินนโยบายเช่นใด และการกระทำดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อ การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยอย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่องการศึกษาผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในและสถานะการแข่งขันการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดความชัดเจนในวิธีการวิเคราะห์ของวิทยานิพนธ์ในบทนี้ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล

การศึกษาอาศัยแหล่งข้อมูลทุติยภูมิทั้งหมดจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมปศุสัตว์ สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออก สถาบันอาหาร กรมการค้าต่างประเทศ กรมศุลกากร กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย และองค์การการค้าระหว่างประเทศ เช่น องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) เป็นต้น

นอกจากนี้ข้อมูลต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน ที่เกี่ยวกับการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ได้จากหนังสือ เอกสาร วารสาร หรือบทความต่างๆ ตลอดจนจากผลงานการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องที่ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรปและการศึกษาผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรปที่มีผลกระทบต่อ การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยใช้แบบจำลองโดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ(Multiple Regression Model) ดังนี้คือ

กะประมาณอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งจากไทยไปยังสหภาพยุโรปที่คาดว่า จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆซึ่งอยู่ในรูปของสมการอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย คือ

$$QEXP = f(TP, EXCH, GDPEU, DUMMYNTBs) \dots\dots\dots(1)$$

รูปแบบ Double – Log Form มีความเหมาะสมเพื่อสะดวกในการแปรความหมายในรูปค่าความยืดหยุ่น(Elasticity) ความสัมพันธ์สมการอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปตลาดสหภาพยุโรป ดังนั้นสมการส่งออกไก่สดแช่แข็งไทย ดังนี้

$$\log QEXP = \alpha + \beta_1 \log TP + \beta_2 \log EXCH + \beta_3 \log GDPEU + \beta_4 \log DUMMYNTBs$$

กำหนดให้

- QEXP = ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปยังสหภาพยุโรปมีหน่วยเป็นตัน
- TP = ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหภาพยุโรปมีหน่วยเป็นเงินสกุล ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน
- EXCH = อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีหน่วยบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ
- GDPEU = รายได้ประชาชาติต่อคนของสหภาพยุโรปปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหภาพยุโรปมีหน่วยเป็นเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ
- DUMMYNTB_s = คือ ตัวแปรหุ่นใช้แทนมาตรการกีดกันทางการค้าของสหภาพยุโรปส่งผลกระทบต่อส่งออกของไทยในช่วง 2542-2546
- α = ค่าคงที่
- β_i = ค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละตัวแปรจะเป็นค่าความยืดหยุ่นของตัวแปรนั้น (i มีค่าเท่ากับ 1,2,.....,4)

2.2 การศึกษาสถานะการแข่งขันศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย กับ ประเทศคู่แข่งอื่นใช้ เครื่องมือที่ใช้วัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA)

$$RCA_{ih} = \frac{X_{ih}}{X_i} \div \frac{W_h}{W}$$

โดย RCA_{ih} คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยและคู่แข่งไปสหภาพยุโรป

X_{in} คือ มูลค่าการส่งออกในสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรงของประเทศไทยและคู่แข่ง
ไปสหภาพยุโรป

X_i คือ มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของสินค้าทั้งหมดของประเทศไทยและคู่แข่ง
ไปสหภาพยุโรป

W_{in} คือ มูลค่าการส่งออกในสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรง ในตลาดสหภาพยุโรป

W คือ มูลค่าการส่งออกในสินค้าทั้งหมดในตลาดสหภาพยุโรป

ถ้าค่า RCA ในสินค้าใดของประเทศหนึ่งๆ มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรงของประเทศไทยและคู่แข่ง ไปสหภาพยุโรปต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยและคู่แข่งไปสหภาพยุโรป สูงกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรง ของโลกไปสหภาพยุโรปต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปสหภาพยุโรป หรือประเทศไทยและประเทศคู่แข่งอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรง

ถ้าค่า RCA ในสินค้าใดของประเทศหนึ่งๆ มีค่าน้อยกว่า 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรงของประเทศไทยและคู่แข่งไปสหภาพยุโรป ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยและคู่แข่งไปสหภาพยุโรป ต่ำกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรงของโลกไป สหภาพยุโรปต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปสหภาพยุโรป หรือประเทศไทยและคู่แข่ง อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรง

ถ้าค่า RCA ในสินค้าใดของประเทศหนึ่งๆ มีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรง ของประเทศไทยและคู่แข่ง ไปสหภาพยุโรปต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยและคู่แข่งไปสหภาพยุโรป เท่ากับสัดส่วนการส่งออกสินค้าไม่กี่ชนิดแข็งแรงของโลกไป สหภาพยุโรปต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปสหภาพยุโรป หรืออัตราการส่งออกดังกล่าวข้างต้นเท่ากัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาโครงสร้างสภาพการผลิตทั่วไป การตลาด การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย และมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรปอาศัย ข้อมูลที่ได้จากบทความงานวิจัยด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลทางสถิติจากหน่วยงานราชการ และเอกชนที่ได้รวบรวมไว้ เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมปศุสัตว์ สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออก ข้อมูลด้านมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรป จาก สถาบันอาหาร กรมการค้าต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

3.2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป และผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน(NTBs) ที่มีต่อไก่สดแช่แข็งของไทยใช้ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นรายไตรมาส

3.2.1 ข้อมูลปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมศุลกากร

3.2.2 ข้อมูลราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปเก็บรวบรวมข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3.2.3 ข้อมูลระดับรายได้ประชาชาติต่อหัวของประชากรจำนวนประชากรของสหภาพยุโรป และดัชนีราคาผู้บริโภคข้อมูลจากเอกสารของ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund)

3.2.4 ข้อมูลด้านมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรป ข้อมูลจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กรมการค้าต่างประเทศ

นอกจากนี้ข้อมูลต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีโชภาณัม ที่เกี่ยวกับการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย จะได้จากหนังสือ เอกสาร วารสาร หรือ บทความต่างๆ ตลอดจนจากผลงานการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องที่ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

3.3 การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปสหภาพยุโรปเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น ได้แก่ ข้อมูลการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งไปยังตลาดสหภาพยุโรป เก็บรวบรวมข้อมูลจาก Eurostat มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทยและประเทศคู่แข่งไปสหภาพยุโรปและข้อมูลมูลค่าการส่งออกทุกสินค้าของโลกไปยังตลาดสหภาพยุโรปเก็บรวบรวมข้อมูลจาก International Monetary Fund และข้อมูลมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งทั้งหมดของโลกไปยังสหภาพยุโรป ข้อมูลจาก Food and Agriculture Organization (FAO)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive method) และส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative method)

4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive method) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิต การตลาด และการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทย ความต้องการการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป ตลอดจนปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการส่งออกไก่สดแช่แข็ง โดยอาศัยค่าทางสถิติอย่างง่ายในรูปอัตราส่วน หรือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในรูปตารางประกอบในการอธิบาย และศึกษาเพื่อให้ทราบถึง ลักษณะและรูปแบบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีโชภาณัม และกฎระเบียบมาตรฐานของสหภาพยุโรป ข้อตกลงของมาตรการดังกล่าว ซึ่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย

4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative method) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

4.2.1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งอาศัยการสร้างสมการอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Model) เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป ในส่วนนี้จะมีสมการ

ความสัมพันธ์อยู่ 1 สมการ คือสมการอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปเมื่อมีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี โดยสมการนี้จะมีการนำตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) มาใช้เป็นตัวแปรที่แสดงถึงมาตรการกีดกันทางการค้าด้านมาตรการที่มีใช้ภาษี แล้วทำการเปรียบเทียบสมการว่าหากมีการใช้มาตรการทางการค้าดังกล่าวแล้วจะมีผลต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยอย่างไร

4.2.2 การวิเคราะห์ถึงสถานะในการแข่งขันของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยได้ใช้ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) สถานะในการแข่งขันของการส่งออกไก่สดแช่แข็งในตลาดสหภาพยุโรปของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการส่งออกของสหภาพยุโรปในการส่งออกไก่สดแช่แข็ง ดังนั้นจึงทำการวัดค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ(RCA) ของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยการคำนวณนี้จะใช้ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลใน 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงปี 2536-2539 ช่วงปี 2540 – 2543 และ ช่วงปี 2544 -2546

บทที่ 4

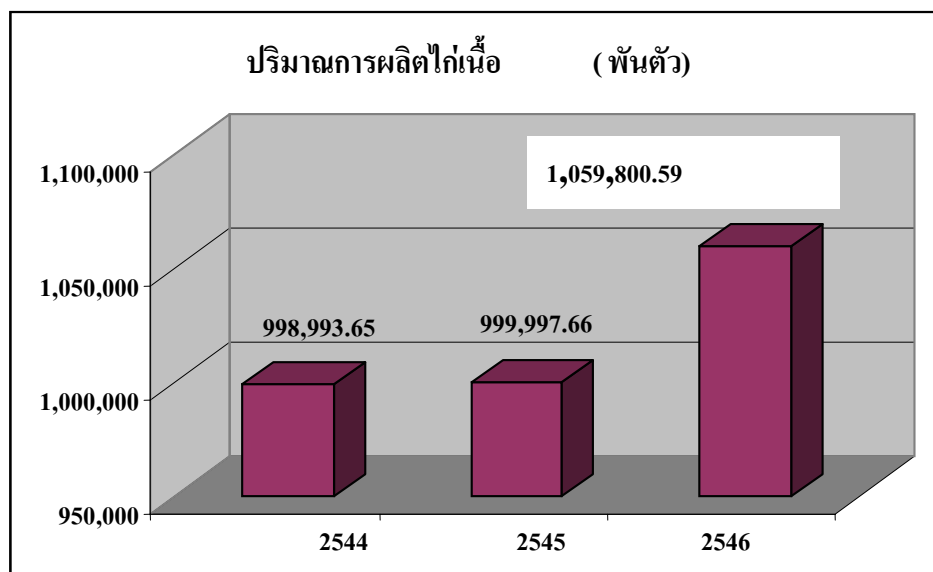
โครงสร้างการผลิต การตลาด ไข่เนื้อ ไข่สดแช่แข็ง และปัญหาในการส่งออกไข่สดแช่แข็งของไทย

การศึกษาในบทนี้ จะศึกษาโดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาโครงสร้างการผลิตทั่วไป การตลาดของไข่เนื้อที่ใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตไข่สดแช่แข็ง และจะศึกษาโครงสร้างการผลิต การตลาดไข่สดแช่แข็ง ตลอดจนศึกษาปัญหาการส่งออกไข่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป

1. โครงสร้างการผลิต การตลาด ไข่เนื้อของไทย

ปริมาณผลผลิตไข่เนื้อของไทยจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายประการ เช่น ปริมาณการนำเข้าฟอ — แม่พันธุ์ (Parent Stock) การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมในปีนั้น สภาวะทางด้านราคาและการตลาด โดยเฉพาะราคาดังกล่าวจะมีผลต่อการกำหนดปริมาณผลผลิตมากที่สุด การผลิตไข่เนื้อของไทยต้องพึ่งพาสถานที่ต่างประเทศเป็นหลักจึงทำให้ราคาในตลาดต่างประเทศเข้ามามีบทบาทในการกำหนดราคาไข่เนื้อในประเทศค่อนข้างมาก จำนวนไข่เนื้อ ในปี 2546 คาดว่ามีประมาณ 1,059.801 ล้านตัว เมื่อเทียบกับปี 2545 เพิ่มขึ้น 59.803 ล้านตัว หรือคิดเป็นร้อยละ 6.0

ภาพที่ 4.1 ปริมาณการผลิตไก่เนื้อ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2546) “สถานการณ์ปศุสัตว์ปี 2546 แนวโน้มปี 2547” กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต ไก่สดแช่แข็ง ได้แก่ ไก่เนื้อ การเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศ ไทยในปัจจุบันในภาคการเกษตร จะกระจายอยู่ทั่วประเทศแหล่งเลี้ยงที่สำคัญประมาณ 2 ใน 3 ของจำนวนการเลี้ยงทั้งหมดอยู่ในบริเวณภาคกลาง ส่วนใหญ่เป็นการผลิตแบบฟาร์มขนาดเล็กและ ขนาดกลาง สามารถผลิตไก่เนื้อได้ปีละกว่า 1 ล้านเมตริกตัน /ปี พันธุ์ไก่ที่นำมาเลี้ยงกันส่วนใหญ่ ได้แก่ พันธุ์ไฮโบร(Hybro) พันธุ์รอสส์วัน (Ross I) พันธุ์อาเบอร์ เอเคอร์ (Arbor Acres) พันธุ์ฮับบาร์ด (Habbar) ซึ่งเป็นพันธุ์ลูกผสมเติบโตรวดเร็ว ให้เนื้อมาก เลี้ยงง่าย กินอาหารน้อย มีอัตรา แลกเนื้อสูง และทนทานต่อโรค การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การเลี้ยงจากผู้ประกอบการธุรกิจราย ใหญ่ซึ่งดำเนินธุรกิจอย่างครบวงจร ผลิตและจำหน่ายพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์และยาสัตว์ ทำให้ต้องมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่ผู้เลี้ยงเพื่อเพิ่มปริมาณความต้องการสินค้าที่ตนผลิตและจำหน่ายแต่ส่วน ใหญ่ยังเป็นฟาร์มที่ไม่ได้มาตรฐาน มีฟาร์มไก่เพียงประมาณร้อยละ 35 ที่ได้รับมาตรฐานการส่งออก จากการที่บริษัท เหล่านี้ทำธุรกิจด้านปศุสัตว์อย่างครบวงจรจึงมักมีโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ด้วย และ ในอดีตมักประสบปัญหาด้านคุณภาพและปริมาณของไก่เนื้อป้อนโรงงาน จึงได้เกิดแนวคิดระบบ การเลี้ยงแบบ Contract Farming โดยฟาร์มเลี้ยงไก่ที่เป็นคู่สัญญาจะได้รับผลตอบแทน ในลักษณะ ค่าจ้างเลี้ยง และผลตอบแทนพิเศษซึ่งขึ้นอยู่กับผลการเลี้ยงในปัจจุบันผู้ผลิตรายใหญ่ซึ่งเป็นผู้ ส่งออกไก่สดแช่แข็งรายใหญ่จึงมักไม่มีปัญหาด้านคุณภาพและปริมาณไก่เนื้อป้อนโรงงานแปรรูป

เนื้อไก่ที่ใช้ในโรงงานแปรรูปไก่สดแช่แข็งใช้วัตถุดิบในประเทศร้อยละ 99.2 ของปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ทั้งหมด โดยโรงงานขนาดใหญ่ร้อยละ 87.5 ใช้วัตถุดิบจากกิจการในเครือ คิดเป็นร้อยละ 54 ของปริมาณความต้องการใช้เนื้อไก่ ขณะที่โรงงานขนาดกลางและขนาดย่อมทุกรายซื้อวัตถุดิบจากผู้จำหน่ายวัตถุดิบภายในประเทศในสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 88 ของปริมาณความต้องการใช้วัตถุดิบทั้งหมด

1.1 โครงสร้างทั่วไป

1.1.1 ประเภทการเลี้ยง

การเลี้ยงไก่เนื้อสามารถแบ่งกลุ่มผู้เลี้ยงได้ 2 ประเภท (กรมปศุสัตว์, 2546) คือ

- 1) ประเภทผู้เลี้ยงไก่เนื้ออิสระ คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้เลี้ยงจะใช้เงินทุนของตนเองหรือกู้เงินมาลงทุนในการสร้างโรงเรือน อุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตลอดจนซื้อลูกไก่ อาหารและยาจากบริษัทใดก็ได้ ส่วนทางด้านการตลาดนั้น ผู้เลี้ยงสามารถจะเลือกขายในตลาดต่างๆ ได้ และราคาที่ยั่งยืนขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อไก่ที่ออกสู่ตลาด ผู้เลี้ยงประเภทนี้มีความเสี่ยงสูงกว่าผู้เลี้ยงในกลุ่มอื่นๆ ในด้านต้นทุนและราคาจำหน่ายผลผลิต ทั้งนี้เพราะราคาไก่เนื้อขึ้นอยู่กับกลไกราคาของตลาดเป็นหลัก ดังนั้นผู้เลี้ยงจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากในการเลี้ยงและมีตลาดรองรับที่แน่นอน

- 2) ประเภทผู้เลี้ยงไก่เนื้อที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัทหรือตัวแทนบริษัทขายอาหารสัตว์คิดเป็นประมาณร้อยละ 60

- 1) ผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทประกันราคา (Contract Farming) การเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคานี้เริ่มมีในปี 2524 โดยผู้เลี้ยงจะใช้เงินทุนของตัวเอง หรือกู้มาลงทุนในการสร้างโรงเรือน อุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ส่วนลูกไก่ อาหารและยา เกษตรกรจะทำสัญญาซื้อเป็นลายลักษณ์อักษรกับบริษัทหรือตัวแทน รวมถึงการตกลงราคาขายไก่ไว้เป็นการล่วงหน้า สำหรับปริมาณการเลี้ยงไก่เนื้อแต่ละรุ่นนั้น บริษัทหรือตัวแทนจะเป็นผู้กำหนด ซึ่งทำให้ขาดอิสระในการขยายการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ แต่ผู้เลี้ยงประเภทนี้ไม่ต้องรับภาระการเลี้ยง เมื่อราคาลูกไก่หรือราคาอาหารสัตว์สูงขึ้น รวมทั้งลดความเสี่ยงทางการตลาดในกรณีราคาไก่เนื้อในท้องตลาดตกต่ำ อย่างไรก็ตามผู้เลี้ยงไก่ประเภทนี้จะมีกำไรสุทธิไม่มากนัก เพราะมีการตกลงในเรื่องปริมาณราคาซื้อขายกันไว้ล่วงหน้าและเป็นราคาในระดับที่ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป

- 2) ผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทรับจ้าง (Contract Raiser) ผู้เลี้ยงจะใช้เงินทุนของตัวเองหรือกู้มาลงทุนในการสร้างโรงเรือน อุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ส่วนลูกไก่

อาหารและยา บริษัทหรือตัวแทนเป็นผู้ลงทุนทั้งหมด ตลอดจนได้เข้ามาช่วยเหลือด้านการเงิน การจัดการและวิธีการเลี้ยงไก่อีกด้วย เมื่อไก่ได้ขนาด ทางบริษัทหรือตัวแทนจะเป็นผู้จับขายหรือส่งโรงงานฆ่า ผลตอบแทนที่ผู้เลี้ยงจะได้รับขึ้นอยู่กับจำนวนไก่ที่รอดตาย จำนวนอาหารที่ใช้และได้ขนาดน้ำหนัก โดยได้รับค่าจ้างเลี้ยงคิดเป็นตัวหรือค่ารับจ้างเลี้ยงคิดตามน้ำหนักของตัวไก่ การเลี้ยงไก่เนื้อประเภทนี้ผู้รับจ้างเลี้ยงไม่ต้องรับภาระความเสี่ยงในด้านต้นทุนและราคาจำหน่าย โดยทั่วไปผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทนี้มักจะเป็นผู้ที่เคยเลี้ยงไก่อาก่อนและต้องเลิกเลี้ยงเพราะประสบภาวะขาดทุน แต่มีโรงเรือนและอุปกรณ์อยู่แล้ว จึงหันมารับจ้างเลี้ยงไก่ให้กับบริษัทหรือตัวแทนเพื่อหารายได้แทน

ในปัจจุบันธุรกิจไก่เนื้อมีการปรับตัวตามสภาวะการส่งออกเนื้อไก่ โดยโรงงานฆ่าชำแหละไก่เพื่อการส่งออกเริ่มเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจจากการเป็นผู้รับซื้อจากเกษตรกรทั่วไป ไปสู่การเลี้ยงไก่ของตนเองและลดการรับซื้อไก่จากผู้เลี้ยงนอกสังกัดลงเรื่อยๆ และเริ่มเด่นชัดขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เมื่อหลายโรงงานงดรับซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระทั่วไปหรือรับซื้อในสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับกำลังซื้อในอดีต คาดว่าในอนาคตอันใกล้นี้ ธุรกิจไก่เนื้อจะหันมาเลี้ยงไก่แบบครบวงจรด้วยตนเองเกือบทั้งหมด เนื่องจากช่วยลดต้นทุนการผลิตและมีแหล่งวัตถุดิบไก่แน่นอน สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการเลี้ยง ปรับปรุงโรงเรือน จำนวนรอบการเลี้ยง ไก่เนื้อที่มีขนาดน้ำหนักที่ต้องการและสามารถขยายฐานการตลาดได้อย่างมั่นคง

1.1.2 วิธีการเลี้ยง

การเลี้ยงไก่เนื้อจะใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 50-55 วัน โดยผู้เลี้ยงจะต้องไปหาซื้อพันธุ์ไก่เนื้อตามแหล่งเพาะพันธุ์ต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอายุประมาณ 1 วัน มาทำการเลี้ยงจนกว่าจะโตในโรงเรือนที่ถูกลักษณะตามวิธีการเลี้ยง ซึ่งพอจะแบ่งการเลี้ยงออกได้เป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นลูกไก่หรือลูกเจี๊ยบ อายุในระหว่าง 1-14 วัน ในระยะนี้ต้องเริ่มด้วยการให้ความอบอุ่นอย่างดีและต้องมีการป้องกันรักษาโรค เช่น โรคนิวคาสเซิล โรคหลอดลมอักเสบ เป็นต้น นอกจากนี้ก็จะต้องมีการตัดปลายปากไก่เพื่อป้องกันไม่ให้ใช้จิกกันในเวลาที่โตขึ้น

ระยะที่ 2 เป็นไก่เล็ก อายุระหว่าง 15-35 วัน ระยะนี้จะเป็นระยะที่ไก่อากำลังโตจึงกินอาหารจุกมาก และจะต้องระวังป้องกันรักษาโรคอย่างดี เพราะส่วนมากไก่เนื้อจะตายในระยะนี้

ระยะที่ 3 เป็นไกรุ่น อายุระหว่าง 35-55 วัน ในระยะนี้ไก่อะยังกินอาหารมากกว่าเดิม เนื่องจากโตพอจะขายได้แล้ว มีน้ำหนักประมาณ 1.6-1.8 กก.

1.1.3 การผลิตลูกไก่เนื้อ

การผลิตลูกไก่เนื้อสามารถผลิตได้จากพันธุ์ไก่เนื้อ 2 ระดับ ดังนี้

1) ไก่รุ่นปู่-ย่าพันธุ์ (Grand Parents Stock: G.P.S.) เป็นลูกไก่ระดับปู่-ย่าพันธุ์ อายุ 1 วัน ที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ เลี้ยงประมาณ 6 เดือน ไก่ย่าพันธุ์จะเริ่มให้ไข่และจะให้ไข่เป็นระยะเวลา 9 เดือนจึงปลด นำไข่ไปฟักนานประมาณ 21 วัน จะได้ลูกไก่พ่อแม่พันธุ์ เลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์อีก 6 เดือน จึงจะเริ่มให้ไข่และจะให้ไข่เป็นระยะเวลา 9 เดือนจึงปลดออก นำไข่ไปฟักประมาณ 21 วัน จะได้ลูกไก่เนื้อซึ่งเลี้ยงประมาณ 2 เดือน จะสามารถนำออกขายได้โดยมีน้ำหนักประมาณ 1.8 กก. รวมระยะเวลาตั้งแต่นำลูกไก่ปู่-ย่าพันธุ์จากต่างประเทศเข้ามาจนกระทั่งขายเป็นไก่เนื้อ (Broiler) ใช้เวลาประมาณ 17 เดือน ย่าพันธุ์ไก่เนื้อ 1 ตัว จะให้ลูกไก่เนื้อระดับพ่อแม่พันธุ์ประมาณ 100 ตัว และให้ลูกไก่เนื้อได้ประมาณ 6000 ตัว

2) ไก่รุ่นพ่อแม่พันธุ์ (Parents Stock: P.S.) เป็นลูกไก่ที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อเป็นพ่อแม่พันธุ์ เลี้ยงประมาณ 6 เดือน ไก่แม่พันธุ์จึงเริ่มให้ไข่และจะให้ไข่เป็นระยะเวลา 9 เดือนจึงปลดออก นำไข่ไปฟักนานประมาณ 21 วัน จะได้ลูกไก่เนื้อ เลี้ยงประมาณ 2 เดือน จะสามารถนำออกขายได้ โดยมีน้ำหนักประมาณ 1.8 กก. รวมระยะเวลาตั้งแต่นำลูกไก่พ่อแม่พันธุ์จากต่างประเทศเข้ามาจนกระทั่งขายเป็นไก่เนื้อ (Broiler) ใช้เวลาประมาณ 9 เดือน แม่พันธุ์ไก่เนื้อ 1 ตัว จะให้ลูกไก่เนื้อประมาณ 140 ตัว

จากสถิติกรมปศุสัตว์ ในปี 2546 ได้มีการนำเข้าแม่พันธุ์รวมทั้งสิ้น 1.47 ล้านตัว ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงปริมาณการนำเข้าในแต่ละเดือนแล้ว ปรากฏว่ามีแนวโน้มลดลงเฉลี่ย ร้อยละ 4.77 ต่อปี และเมื่อเทียบกับปี 2545 มีจำนวน 3.51 ล้านตัว ปรากฏว่าลดลง 2.04 ล้านตัว หรือลดลง 2.39 เท่า และแม่พันธุ์ไก่เนื้อที่นำเข้ามาในปี 2546 นี้จะมีผลโดยตรงต่อการผลิตไก่เนื้อในปี 2547

ส่วน Grand Parents เพศเมียที่นำเข้ามาในปี 2546 มีปริมาณรวม 556,662 ตัว เทียบกับปี 2545 ซึ่งมีปริมาณ 404,568 ล้านตัว เพิ่มขึ้น 152,094 ตัว ร้อยละ 37.59 อย่างไรก็ตาม Grand Parents ที่นำเข้ามาแล้วในปี 2546 นั้นจะเริ่มมีผลต่อการเพิ่มปริมาณการผลิตไก่เนื้อในช่วง 6 เดือนหลังของปี 2547 เป็นต้นไป (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ปริมาณการนำเข้าพันธุ์ไก่เนื้ออายุ 1 วัน ปี 2541- 2546

หน่วย : ตัว

ปี	ปริมาณพ่อ-แม่พันธุ์ (Parents Stock)	ปริมาณปู่-ย่าพันธุ์ (Grand Parents Stock)	รวมทั้งหมด
2541	1,284,579	344,089	1,628,668
2542	1,191,233	362,114	1,553,347
2543	1,291,976	413,468	1,705,444
2544	1,573,453	442,630	2,016,083
2545	3,510,019	404,568	3,914,587
2446	1,470,436	556,662	2,027,098
เฉลี่ย	1,335,310.25	390,575.25	1,725,885.50

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2546) “สถานการณ์ปศุสัตว์ปี 2546 แนวโน้มปี 2547”

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

1.1.4 ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อ

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อสามารถแบ่งออกได้เป็นต้นทุนคงที่ ซึ่งประกอบด้วย ค่าที่ดิน ค่าเสื่อม โรงเรือนและอุปกรณ์ ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์ กับต้นทุนผันแปรซึ่งประกอบด้วยค่าพันธุ์สัตว์ ค่าอาหาร ค่าแรงงาน ค่ายาป้องกันและรักษาโรค ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าขนส่ง ค่าอุปกรณ์และค่าเสียโอกาสเงินลงทุน

สัดส่วนขององค์ประกอบในต้นทุนการผลิตไก่เนื้อ ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรประมาณร้อยละ 97-99 และต้นทุนคงที่ประมาณร้อยละ 1-3 องค์ประกอบที่สำคัญของต้นทุนการผลิตไก่เนื้อ คือ ค่าอาหารสัตว์ประมาณร้อยละ 65-75 รองลงมา ได้แก่ ค่าลูกไก่คิดเป็นร้อยละ 15-30 ค่าจ้างแรงงานประมาณร้อยละ 1-2 ส่วนที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อระหว่างผู้เลี้ยงในระบบประกันราคา และผู้เลี้ยงอิสระนั้น ต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตเลี้ยงแบบประกันราคาจะต่ำกว่า เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในระบบประกันราคาสามารถซื้อปัจจัยการผลิตต่างๆได้ในราคาถูก เพราะเป็นการซื้อกับผู้ผลิตโดยตรงซึ่งราคาจะต่ำกว่าที่จำหน่ายในท้องตลาด โดยต้นทุนการผลิตไก่เนื้อในระบบประกันราคารวมทั้งหมด 25.67 บาท/กิโลกรัม ส่วนต้นทุนการผลิตแบบระบบเลี้ยงอิสระเท่ากับ 27.42 บาท/กิโลกรัม

ประกอบด้วยค่าลูกไก่ 5.75 บาท ค่าอาหาร 18.17 บาท ค่ายาและวัคซีน 0.50 บาท ค่าแรงงาน 2.00 บาท และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 1.00 บาท (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อของประเทศไทย ปี 2546

รายการ	ต้นทุนการผลิต(บาท/กิโลกรัม)	
	ประเภทเลี้ยงอิสระ	ประเภทประกันราคา
ค่าลูกไก่	5.18	5.75
ค่าอาหาร	17.10	18.17
ค่ายาและวัคซีน	0.11	0.50
ค่าแรงงาน	2.34	2.00
ค่าอื่นๆ	0.94	1.00
รวมต้นทุนทั้งหมด	25.67	27.42
น้ำหนักไก่เนื้อเฉลี่ย(กก./ตัว)		1.94

ที่มา : กรมปศุสัตว์ (2546) “ข้อมูลพื้นฐานการปศุสัตว์ปี 2546” (อัดสำเนา)

1.1.5 ราคาไก่เนื้อ

1)ราคาที่เคยตรกรขายได้เฉลี่ยทั้งประเทศ ในช่วงปี 2546 ราคา กก. ละ 29.92 บาท สูงขึ้นจาก กก.ละ 28.23 บาท ในปี 2545 หรือเพิ่มขึ้น กก. ละ 1.69 บาท ร้อยละ 2.63 โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปี 2546 เทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2545 ราคามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการควบคุมปริมาณการผลิตลูกไก่ของผู้ประกอบการและความต้องการของตลาดต่างประเทศ (ตารางที่ 4.3)

2)ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ ในช่วงปี 2542-2546 ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.54 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 32.54 บาท เป็นกิโลกรัมละ 35.39 บาท ในปี 2546

3)ราคาส่งออก ในช่วงปี 2541-2546 ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.84 โดยลดลงจากกิโลกรัมละ 66.14 บาท ในปี 2542 เหลือกิโลกรัมละ 64.98 บาท ในปี 2546 เนื่องจากมีการแข่งขันการส่งออกสูง โดยเฉพาะจากประเทศคู่แข่งสำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา บราซิล และจีน ทำให้ราคาส่งออกของไทยอ่อนตัวลง

คาดว่าราคาไก่เนื้อที่ส่งออกและเกษตรกรขายได้ในปี 2544 จะอ่อนตัวลงจากปี 2543 เนื่องจากมีการแข่งขันที่สูงมากจากบราซิล ซึ่งขายในราคาที่ถูกลงกว่าประเทศไทยมาก (ตารางที่ 4.3)

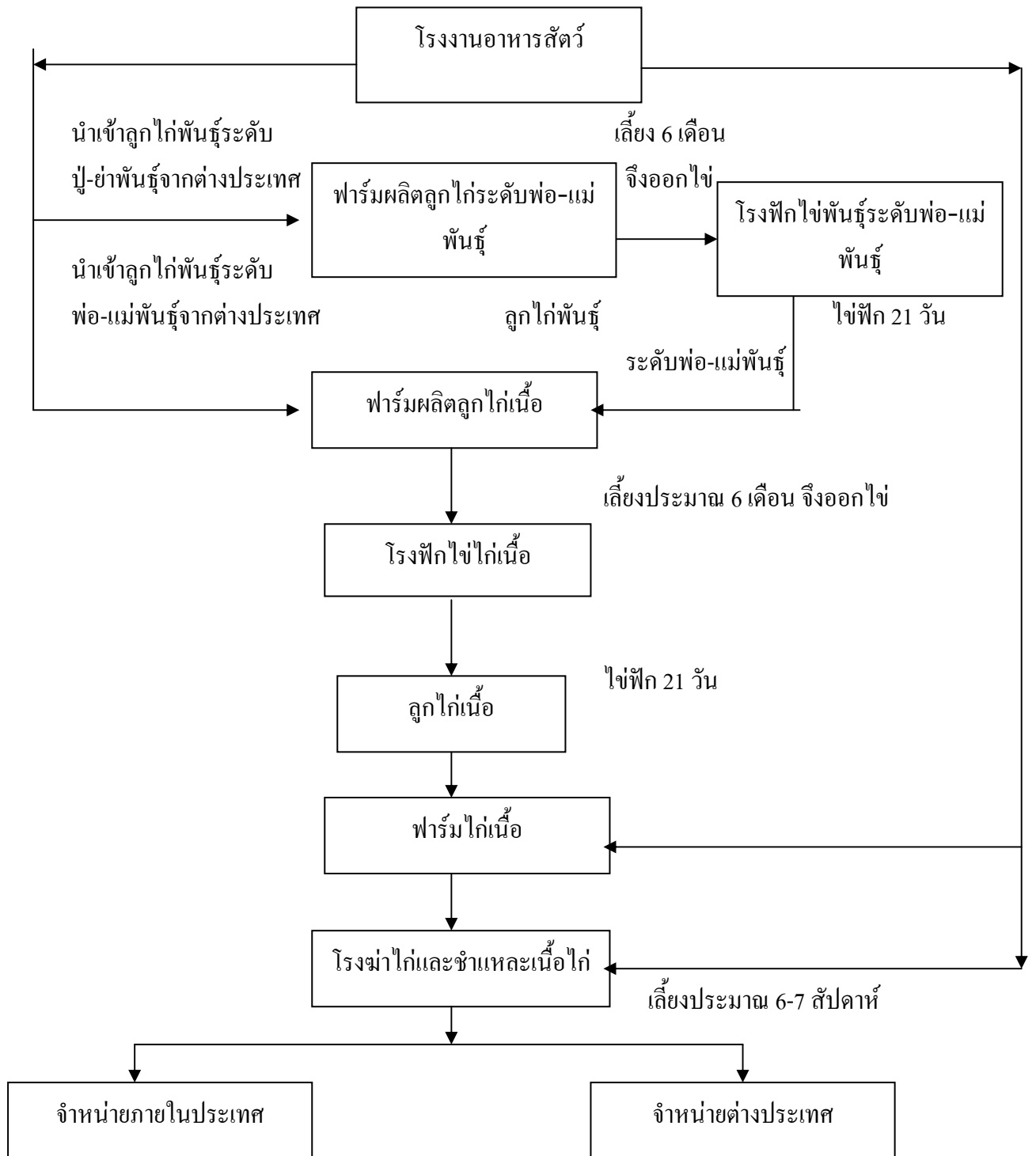
ตารางที่ 4.3 ราคาไก่เนื้อของประเทศไทย ปี 2542-2546

หน่วย : บาท/กก.

ราคา	2542	2543	2544	2545	2546
ราคาที่เกษตรกรขายได้(ไก่มีชีวิต)	25.42	27.65	32.06	26.23	26.92
ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ (ไก่สด ไม่รวมเครื่องใน)	32.54	33.93	39.81	36.48	35.39
ราคาส่งออก F.O.B (เนื้อไก่ชำแหละแช่แข็ง)	66.14	71.96	78.68	70.17	64.98

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการเกษตร (2546) “สถิติการค้าสินค้าเกษตรกรรมไทยกับต่างประเทศ”

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพที่ 4.2 ระบบการผลิตและการตลาดไก่เนื้อของไทย

ที่มา : อภิจิตตรา อภิราชจิตร (2543) “ศักยภาพการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทย”

วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย

1.2 ภาวะการตลาด การส่งออกไก่เนื้อของไทย

การตลาดไก่เนื้อ ตลาดไก่เนื้อของไทยแบ่งออกได้เป็น 2 ตลาด คือ ตลาดภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ

1.2.1 การตลาดไก่เนื้อภายในประเทศ

การตลาดภายในประเทศ แบ่งเป็นตลาดกรุงเทพฯ และตลาดต่างจังหวัด ตลาดกรุงเทพฯบริโภคเนื้อไก่จากแหล่งผลิตใหญ่ๆ 2 แหล่ง คือ จากโรงฆ่าและชำแหละไก่ของบริษัทอาหารสัตว์กับตลาดคลองเตยหรือตลาดเขาวราช ซึ่งเป็นตลาดกลางรายย่อยของพ่อค้าขายส่งชำแหละกรุงเทพฯ สำหรับตลาดต่างจังหวัดส่วนหนึ่งบริโภคเนื้อไก่จากพ่อค้าขายปลีกไก่ชำแหละท้องถิ่นและอีกส่วนหนึ่งจากพ่อค้าขายส่งไก่ชำแหละต่างจังหวัด ซึ่งซื้อไก่จากโรงฆ่าและชำแหละไก่ของบริษัทอาหารสัตว์

ลักษณะการจำหน่ายไก่ชำแหละภายในประเทศแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ ไก่สดทั้งตัวไม่แยกเครื่องใน ไก่สดทั้งตัวแยกเครื่องในและไก่ชำแหละเป็นชิ้นส่วน นอกจากการบริโภคในรูปเนื้อไก่ชำแหละแล้ว บริษัทเอกชนยังได้แปรรูปเนื้อไก่เป็นผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายอีกหลายชนิด เช่น ไส้กรอก ลูกชิ้น แฮม เป็นต้น

วิธีการตลาดไก่เนื้อภายในประเทศ

1) วิธีการตลาดไก่เนื้อประเภทอิสระ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทอิสระ จะขายไก่มีชีวิตให้แก่พ่อค้ารวบรวมไก่มีชีวิตในท้องถิ่น หรือพ่อค้าขายส่งไก่มีชีวิตในท้องถิ่น หรือพ่อค้าขายส่งในกรุงเทพฯ หรือตัวแทนบริษัทพ่อค้ารวบรวมไก่มีชีวิตในท้องถิ่น เมื่อรวบรวมไก่มีชีวิตจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อแบบอิสระได้แล้ว จะขายไก่มีชีวิตให้แก่พ่อค้าขายส่งในท้องถิ่นหรือพ่อค้าขายส่งในกรุงเทพฯ พ่อค้าขายส่งในท้องถิ่น เมื่อซื้อไก่จากพ่อค้ารวบรวมแล้ว จะนำไปมีชีวิตไปฆ่าแล้วขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกไก่ในท้องถิ่นเพื่อส่งขายยังผู้บริโภคในท้องถิ่นต่อไป พ่อค้าขายส่งไก่มีชีวิตในกรุงเทพฯ เมื่อซื้อไก่มีชีวิตจากพ่อค้ารวบรวมแล้วจะนำไปมีชีวิตไปฆ่าที่ตลาดคลองตันหรือตลาดอื่นๆ ในกรุงเทพฯ แล้วส่งขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกในกรุงเทพฯตามตลาดสดต่างๆ เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ต่อไป ตัวแทนบริษัท เมื่อซื้อไก่จากเกษตรกรผู้เลี้ยงอิสระแล้ว จะส่งไก่มีชีวิตให้แก่โรงฆ่าและชำแหละไก่ของบริษัท เพื่อส่งขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกกรุงเทพฯ ต่อไป

2) วิธีการตลาดไก่เนื้อประเภทมีสัญญาผูกพัน เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทมีสัญญาผูกพัน แบ่งออกเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทประกันราคาและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ

ประเภทรับจ้างเลี้ยง เกษตรกรทั้ง 2 ประเภทนี้ จะส่งไก่มีชีวิตให้แก่ตัวแทนบริษัท ตัวแทนบริษัท เมื่อซื้อไก่มีชีวิตจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทประกันราคาและรับจ้างเลี้ยงแล้ว จะส่งไก่มีชีวิตให้แก่โรงฆ่าและชำแหละไก่ของบริษัท เพื่อฆ่าและชำแหละเป็นชิ้นส่วนต่างๆ ตามความต้องการของตลาดต่างประเทศส่วนหนึ่ง สำหรับอีกส่วนหนึ่งจะรวบรวมชิ้นส่วนไก่ที่ไม่สามารถส่งขายตลาดต่างประเทศได้และไก่สดทั้งตัวที่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ ขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกกรุงเทพฯ เพื่อส่งขายไปยังผู้บริโภคกรุงเทพฯ ต่อไป ส่วนหนึ่งส่งเข้าโรงงานแปรรูปเพื่อทำผลิตภัณฑ์เนื้อไก่ และอีกส่วนหนึ่งจะขายให้พ่อค้าขายส่งหรือพ่อค้าขายปลีกต่างจังหวัดด้วย

1.2.2 การตลาดต่างประเทศ

โครงสร้างการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งและผลิตภัณฑ์ของไทย อยู่ในลักษณะของการพึ่งพาการส่งออก โดยมีประเทศคู่ค้าที่สำคัญ คือ ประเทศญี่ปุ่นเป็นตลาดหลัก และประเทศเยอรมนีเป็นตลาดรอง ซึ่งสัดส่วนการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งและผลิตภัณฑ์ไปยังทั้ง 2 ประเทศนี้ สูงถึงร้อยละ 67.75 นอกจากนี้ก็ส่งออกไปยังประเทศเนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ ฮองกง และประเทศอื่นๆ อีกในปริมาณไม่มากนัก ซึ่งประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย คือ สหรัฐอเมริกา บราซิล และจีน

ลักษณะของสินค้าแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ เนื้อไก่ชำแหละเป็นชิ้นส่วนแช่แข็ง เช่น เนื้ออก เนื้อสันใน ขา สะโพก น่อง ปีก ฯลฯ และเนื้อไก่ในรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น เนื้อไก่ชุบแป้งทอด กะหล่ำปลีห่อไก่ ปอเปี๊ยะไส้ไก่ เนื้อไก่เสียบไม้ เป็นต้น ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผลิตภัณฑ์เนื้อไก่สด (Raw Chicken) ผลิตภัณฑ์เนื้อไก่กึ่งสุก (Semi Cooked Chicken) และผลิตภัณฑ์เนื้อไก่สุก (Cooked Chicken) ปัจจุบันมีบริษัทที่ทำธุรกิจโรงฆ่าและชำแหละไก่เพื่อการส่งออกจำนวน 12 ราย มีโรงงานทั้งหมด 18 โรงงาน และมีโรงงานผลิตภัณฑ์เนื้อรวมทั้งสิ้น 38 โรงงาน

ในช่วง ปี 2541-2545 การส่งออกเนื้อไก่โลกมีปริมาณเฉลี่ย 4,893 พันตัน การส่งออกเนื้อไก่โลกในปี 2546 นั้น กระทรวงเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกาคาดการณ์ว่าจะมีปริมาณการส่งออกรวม 5,556 พันตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2545 กว่า 225 พันตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.16 โดยประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญของโลกอันดับ 1 ได้แก่ สหรัฐอเมริกา มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 44.49 รองลงมาได้แก่ บราซิล ร้อยละ 23.85 สหภาพยุโรป ร้อยละ 12.51 ประเทศไทย ร้อยละ 8.28 และจีน ร้อยละ 7.20 ของปริมาณการส่งออกเนื้อไก่ของโลก

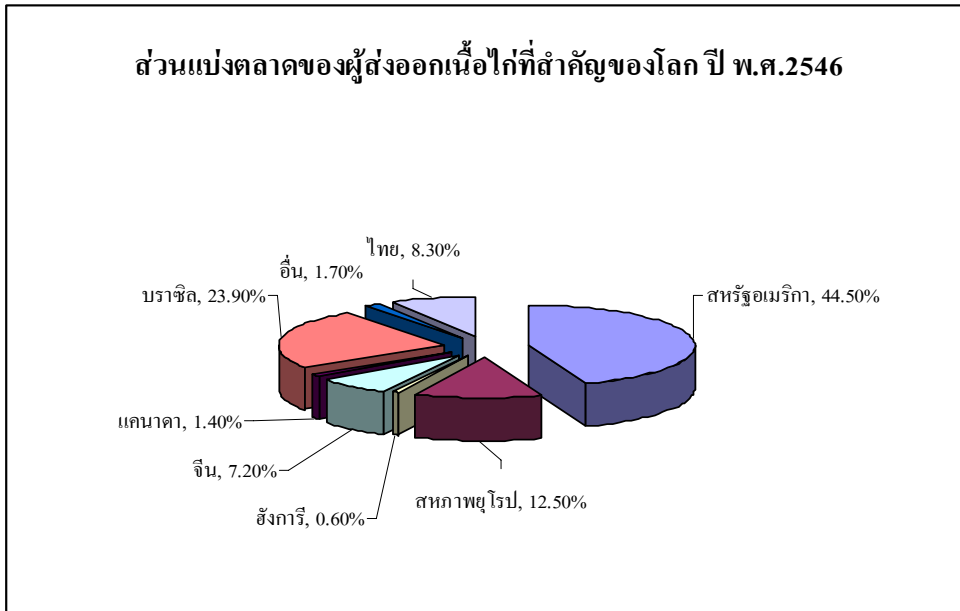
1.3 สถานการณ์การผลิตไก่เนื้อของโลก

ปริมาณการผลิตเนื้อไก่ของโลกในช่วงปี 2542-2546 มีปริมาณเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4.47 ต่อปี กล่าวคือในปี 2542 ปริมาณการผลิต 39,256 พันตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 50,097 พันตัน ในปี 2543 โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้ผลิตเนื้อไก่อันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ บราซิล จีน สหภาพยุโรป และไทย ซึ่งในปี 2546 สหรัฐอเมริกาผลิตได้ 14,696 พันตัน บราซิลผลิตได้ 7,645 พันตัน จีนผลิตได้ 10,000 พันตัน เม็กซิโกผลิตได้ 2,297 พันตัน สหภาพยุโรปผลิตได้ 6,466 พันตัน และไทยผลิตได้ 1,320 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 32.98, 14.07, 13.47, 4.54, 2.79, 2.61 และ 2.57 ของปริมาณการผลิตทั้งหมดตามลำดับ ซึ่งปริมาณการผลิตรวมของประเทศเหล่านี้คิดเป็นร้อยละ 73.03 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด สำหรับปริมาณการผลิตเนื้อไก่ของโลกในปี 2546 ผลิตได้ประมาณ 53,913 พันตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2545 เป็นปริมาณ 1,123 พันตันหรือคิดเป็นร้อยละ 2.70 (ตารางที่ 4.4) ตารางที่ 4.4 ปริมาณการผลิตเนื้อไก่ของประเทศที่สำคัญ ปี 2542 – 2546

	หน่วย : พันตัน				
ประเทศ	2542	2543	2544	2545	2546
สหรัฐอเมริกา	13,367	13,703	14,033	14,467	14,696
จีน	5,500	9,269	9,278	9,558	10,000
สหภาพยุโรป	4,877	6,654	6,822	6,750	6,466
บราซิล	5,526	5,980	6,567	7,449	7,645
เม็กซิโก	1,784	1,963	2,067	2,157	2,297
อินเดีย	1,060	1,080	1,250	1,400	1,600
ไทย	980	1,070	1,230	1,205	1,320
ญี่ปุ่น	1,078	1,091	1,074	1,107	1,127
แคนาดา	847	877	927	932	915
มาเลเซีย	765	786	813	784	810
แอฟริกาใต้	689	707	730	760	790
ประเทศอื่นๆ	2,783	6,944	6,974	7,028	6,247
รวมทั้งรวม	39,256	50,097	51,765	53,597	53,913

ที่มา : USDA. 2005. "Foreign Agricultural Service. Commodity and Marketing Programs Dairy, Livestock and Poultry Division." Statistic . Available , March 2005

ส่วนแบ่งตลาดของผู้ส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญของโลก ปี 2546

ภาพที่ 4 .3 ส่วนแบ่งตลาดของผู้ส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญของโลกปี 2546

ตลาดส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญของไทยอันดับ 1 ได้แก่ ญี่ปุ่น ในปี 2546 มีสัดส่วนร้อยละ 49.82 ของการส่งออกเนื้อไก่ทั้งหมด ซึ่งลดลงจากปี 2545 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 55.73 ส่วนตลาดอันดับ 2 ได้แก่ สหภาพยุโรปมีสัดส่วนร้อยละ 30.31 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2545 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 27.97 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ตลาดส่งออกเนื้อไก่ไทย ปี 2545 -2546

ประเทศ	2545		2546		หน่วย : พันตัน
	ปริมาณ	สัดส่วน(%)	ปริมาณ	สัดส่วน(%)	การเปลี่ยนแปลง(%) ปี 2545/2546
ญี่ปุ่น	260.07	55.73	271.89	49.82	4.54
สหภาพยุโรป	130.49	27.97	165.39	30.31	26.74
อื่นๆ	76.07	16.30	108.42	19.87	42.53
รวม	466.64	100.0	545.71	100.0	16.95

ที่มา : สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกไทย (2546) “ส่งออกไก่เนื้อปี2545-2546” วารสารสัตว์เศรษฐกิจ, ปีที่20 ฉบับที่ 458 (กุมภาพันธ์ 2547) : น. 45

1.4 ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย

สหรัฐอเมริกา ในปี 2546 จะมีการส่งออกเนื้อไก่ทั้งสิ้น 2.3 ล้านตัน เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4 แต่เมื่อเทียบกับปี 2544 ลดลงคิดเป็นร้อยละ 8 ปริมาณการส่งออกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นนี้เป็นผลมาจากการเติบโตของตลาดขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วโลก ในช่วงสิ้นปี 2545 การส่งออกเนื้อไก่ไปยังแถบคาริบเบียน เพิ่มขึ้นกว่า 50% ตลาดแอฟริกาเพิ่มขึ้น 50% และตลาดตะวันออกกลางเพิ่มขึ้นถึง 68% ซึ่งแนวโน้มที่เติบโตขึ้นของการส่งออกไปยังตลาดเหล่านี้ได้ต่อเนื่องมาถึง ปี 2546 และคาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2547 เช่นกัน

การส่งออกไปตลาดรัฐเซีย คาดว่าจะถูกจำกัด เนื่องจากรัฐเซียมีการกำหนดโควตาการนำเข้า ส่วนตลาดเม็กซิโก คาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากเม็กซิโกมีความต้องการวัตถุดิบนำไปใช้สำหรับแปรรูปอาหารเป็นจำนวนมาก

บราซิล เป็นประเทศที่ส่งออกเนื้อไก่เป็นอันดับสองของโลก มีประเทศคู่ค้าที่สำคัญ คือ ประเทศในแถบตะวันออกกลาง โดยเฉพาะ ซาอุดีอาระเบีย ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และอื่นๆ ปี 2546 คาดว่าบราซิลส่งออกเนื้อไก่ทั้งสิ้น 1.8 ล้านตัว เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2546 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4 ปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นนี้ เนื่องจากตลาดใหม่ เช่น บัลแกเรีย แอฟริกาใต้ และฮ่องกง มีความต้องการนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้น และบราซิลเพิ่มปริมาณการผลิตไก่เนื้อในประเทศ คาดว่าในปี 2547 ปริมาณการผลิตไก่เนื้อของบราซิลจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 เนื่องจาก

ตลาดต่างประเทศมีความต้องการเพิ่มขึ้น และตลาดในประเทศก็มีความต้องการเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำ ถึงปานกลาง จะมีความต้องการบริโภคเนื้อไก่เพิ่มมากขึ้น จากเหตุการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนกในประเทศแถบเอเชีย ตั้งแต่ช่วงปลายปี 2546 จนถึงต้นปี 2547 ส่งผลให้ตลาดนำเข้าหลักของโลก เช่น ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป ระงับการนำเข้าเนื้อไก่จากหลายประเทศในแถบเอเชีย เช่น ไทย จีน ทำให้ตลาดเหล่านี้หันไปนำเข้าสินค้าไก่จากบราซิล โดยเฉพาะสหภาพยุโรปได้ยกเลิกมาตรการตรวจเข้ม 100 % ในสินค้าไก่นำเข้าจากบราซิล ลดลงเป็นสัดส่วนตรวจ 20 % ซึ่งเป็นปัจจัยบวกนี้อาจส่งผลให้ปริมาณการส่งออกสินค้าไก่เนื้อของบราซิลเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 สหภาพยุโรป โดยเฉพาะประเทศฝรั่งเศสมีการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งมากที่สุด รองลงมาคือเนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และเดนมาร์ก ส่วนใหญ่จำหน่ายให้ประเทศสมาชิกในกลุ่มสหภาพยุโรป ประเทศแถบตะวันออกไกล และตะวันออกกลาง เช่น ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

สาธารณรัฐประชาชนจีน การผลิตเนื้อไก่ของจีนเพิ่มขึ้นอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2.62 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 5,000 ตัน ในปี 2544 เป็น 5,600 ตัน และในปี 2545 อุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่ของจีนพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งการปรับปรุงสายพันธุ์ อาหารไก่ และการเลี้ยง ประกอบกับการอนุญาตและส่งเสริมให้นักลงทุนรายใหญ่ ๆ จากต่างประเทศเข้ามาลงทุนดำเนินธุรกิจการเลี้ยงไก่ภายในประเทศ การส่งออกไก่ของจีน ช่วงปี 2544-2545 มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.27 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นจากปริมาณ 351 พันตัน ในปี 2544 เป็น 380 พันตัน ในปี 2545 ถือได้ว่าจีนเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในสินค้าประเภท ไก่สดแช่แข็งที่เป็นชิ้นส่วน เช่น เนื้อน่องและเนื้ออก จีนสามารถขายสินค้าได้ในราคาถูกลงกว่าไทย เนื่องจากมีค่าแรงถูกลงกว่าไทย

2. โครงสร้างการผลิต ภาวะการตลาด การส่งออก ไก่สดแช่แข็งของไทย

2.1 ขั้นตอนและกรรมวิธีในการผลิต

กรรมวิธีการผลิต ของโรงงานชำแหละไก่แต่ละโรงมีขั้นตอนการผลิตที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างตามเทคนิคการผลิต ประสิทธิภาพของเครื่องจักร และประสิทธิภาพของแรงงาน สำหรับกรรมวิธีการชำแหละไก่ของโรงงานที่ทันสมัยที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียมไก่ เมื่อไก่มาถึงโรงฆ่าจะมีเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ทำการตรวจสอบสุขภาพของไก่ก่อนว่ามีสุขภาพดีหรือไม่ก่อนที่จะนำไปฆ่า ถ้าตัวใดมีโรคจะทำการคัดทิ้ง จากนั้นนำไก่ที่คัดเลือกแล้วเทลงบนสายพานซึ่งจะนำไก่อมายังราวแขวน พนักงานจะจับไก่โดยเอาขาเกาะติดกับ

ห่วงแขวนไก่ (shackles) ให้ศรียะ ห่วงแขวนไก่จะเคลื่อนไปตามราวข้างบน (over head chain conveyor) เพื่อเตรียมเข้าเครื่องเชือด

ชั้นเชือดคอ ราวไก่จะเคลื่อนที่ด้วยความเร็วโดยเฉลี่ย 80 ตัวต่อนาทีผ่านไปยังเครื่องช็อต โดยจุ่มไก่อลงในน้ำมีกระแสไฟฟ้าไหลผ่าน^{1/} เพื่อให้ไก่สลบระยะหนึ่ง แล้วจึงเคลื่อนผ่านเครื่องเชือดอัตโนมัติ และจะมีพนักงานคอยตรวจเชือดไก่บางตัวที่ผ่านเครื่องเชือดโดยไก่อถูกเชือด หลังจากนั้นราวแขวนจะเคลื่อนที่ผ่านไปยังรางสำหรับรองรับเลือดเพื่อเทเลือดออก ส่วนของเลือดที่ได้จะผสมน้ำเกลือเพื่อรักษาคุณภาพ

ชั้นลวกน้ำร้อนและถอนขน ราวแขวนไก่จะเคลื่อนเข้าสู่ถังน้ำร้อน ซึ่งมีอุณหภูมิประมาณ 95-97 องศาเซลเซียส นาน 30 วินาที แล้วเคลื่อนย้ายสู่เครื่องถอนขนอัตโนมัติ ซึ่งเป็นเครื่องที่มีลักษณะเป็นนิ้ว หมุนติโรบซอกไก่ เมื่อถอนขนไก่เสร็จแล้วก็ทำความสะอาดและตรวจสอบความเรียบร้อยของตัวไก่ แล้วพนักงานจะกลับตัวไก่เอาคอแขวนขึ้นห้อยข้างลง เพื่อผ่านน้ำร้อนลวกขาแล้วเข้าเครื่องถลกหนังขา

ชั้นตัดหัวและดึงหลอดลม หลังจากถลกหนังขาไก่เรียบร้อยแล้ว จะเคลื่อนไปตามรางผ่านน้ำเย็นเพื่อลดความร้อน แล้วส่งเข้าเครื่องตัดหัวและดึงหลอดลม หลังจากนั้นพนักงานจะกลับตัวไก่อีกทีเพื่อเอาขาห้อยขึ้นเพื่อส่งเข้าเครื่องเจาะก้นอัตโนมัติ

ชั้นเจาะและผ่าก้น ในขั้นตอนการเจาะก้นนี้ บางโรงงานจะใช้พนักงานแทนที่จะใช้เครื่องจักร โดยเหตุที่ว่า เครื่องจักรทำให้เครื่องในแตกและทำให้เนื้อไม่สะอาดพอ ถ้าหากใช้แรงงานคน ความประณีตในการกรีดและผ่าก้นจะมีมากกว่า ทำให้ได้เนื้อไก่ที่เรียบและสะอาดกว่า แต่มีข้อเสียตรงที่ทำให้ช้ากว่าเครื่องจักร

ชั้นล้างเครื่องใน หลังจากเจาะก้นไก่เรียบร้อยแล้ว จะเข้าสู่เครื่องล้างเครื่องใน ในขั้นตอนนี้จะมีสัตวแพทย์จากกรมปศุสัตว์คอยควบคุมคุณภาพและตรวจโรค โดยสังเกตจากสีผิวตัวไก่และลักษณะเครื่องใน ไก่ที่เป็นโรคจะถูกนำไปแช่น้ำแข็งทั้งตัวโดยไม่ชำแหละและไม่นำไปส่งออก แต่จะขายให้แก่ผู้ค้ารายย่อยภายในประเทศ

ชั้นลดอุณหภูมิ สำหรับไก่ที่มีคุณภาพดีจะถูกล้างทำความสะอาดแล้วส่งเข้าห้องชำแหละ ไก่จะถูกส่งเข้าห้องชำแหละโดยจุดแรกจะถูกปลดลงในถังบรรจุน้ำเย็นผสมน้ำแข็ง (Chiller) ถึงที่ 1 อุณหภูมิประมาณ 70 C และผ่านถึงที่ 2 อุณหภูมิประมาณ 0-4 C แล้วจึงขึ้นสู่ราวแขวน จากนั้นเตรียมไก่อจนถึงชั้นลดอุณหภูมิใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ชั้นทำความสะอาด ด้วยการผ่านสเปรย์น้ำผสมคลอรีนในสัดส่วนคลอรีน 50 PPM. ฉีดพ่นจนทั่วทั้งตัวเพื่อฆ่าเชื้อโรค

ชั้นชำแหละ พนักงานจะนำไก่อมาคัดขนาดและจะชำแหละและตัดแต่งเนื้อไก่ออกเป็นชิ้นส่วนต่างๆ เช่น ขา อก น่อง สะโพก และปีก

ชั้นบรรจุและเก็บรักษา เนื้อส่วนต่างๆ เหล่านี้จะผ่านเครื่องชั่งเพื่อแยกเกรดลงในตะแกรง แล้วพนักงานจะชั่งอีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นพนักงานจะบรรจุชิ้นไก่ชำแหละลงในถุงสุญญากาศ แล้วนำเข้าห้องเย็นอุณหภูมิประมาณ 0 C แล้วเข้าห้องแช่แข็งอุณหภูมิประมาณ -45 C ประมาณ 8 ชั่วโมง จนแข็ง แล้วนำไปบรรจุกล่อง และเก็บรักษาไว้ในห้องเย็นอุณหภูมิประมาณ -25 C เพื่อรอส่งจำหน่ายต่างประเทศ

ไก่เนื้อที่ผ่านเข้าโรงฆ่าชำแหละ ส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปขายในลักษณะไก่สดทั้งตัวแต่อีกส่วนหนึ่งนั้นจะถูกส่งไปทำการแยกชิ้นส่วนยังโรงงานแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารประเภทต่างๆ เช่น ไส้กรอก ลูกชิ้น กุนเชียง เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปเหล่านี้มีทั้งส่วนที่จำหน่ายในประเทศและส่วนที่ส่งออก

ลักษณะของการชำแหละไก่ออกเป็นลักษณะต่างๆ จะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด ซึ่งไก่เนื้อที่เข้าโรงฆ่าและชำแหละเป็นเนื้อไก่จะทำเพื่อการส่งออกประมาณร้อยละ 52.69 ที่เหลือจำหน่ายภายในประเทศ เนื่องจาก เป็นไก่ที่ไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่ตลาดต่างประเทศต้องการอีกประมาณร้อยละ 47.31 ของปริมาณเนื้อไก่ 1 ตัว

2.2 สัดส่วนของผลผลิตจากการชำแหละไก่

ไก่เนื้อที่ฆ่าและชำแหละแล้ว สามารถแบ่งออกเป็นต่างๆ (ตารางที่ 4.6) ในจำนวนชิ้นส่วนดังกล่าวพบว่าส่วนที่ 2 มีบทบาทที่จะใช้ เป็นผลิตภัณฑ์ได้อย่างเต็มที่และหลายรูปแบบ คือ รายการที่ 4-7 ซึ่งเท่ากับร้อยละ 50.15 ของน้ำหนัก นอกจากนี้ส่วนที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ เช่น เลือด ขน ไส้ ปอด ม้าม จะเอาไปแปรรูปโดยผ่านเครื่องอบในแรงดัน กลายเป็นขนป่น เลือดป่นหรือกระดูกป่น สำหรับใช้เป็นอาหารสัตว์ต่อไป

ตารางที่ 4.6 สัดส่วนการผลิตที่ได้จากการฆ่าและชำแหละไก่

ส่วนที่ 1 ประมาณร้อยละ 39.05		ส่วนที่ 2 ประมาณร้อยละ 60.95	
1. เลือด (Blood)	4.0%	1.เครื่องใน	7.0%
2. ขน (Feather)	6.6%	2.คอ(Neck)	2.1%
3. ขา (Legs)	5.0%	3.หนังคอ(Neck Skin)	1.7%
4. หัว(Head)	2.8%	4.เนื้อ(Fillet)	2.75%
5. ลำไส้(Intestine)	5.0%	5.ปีก(Whole Wings)	8.1%
6. ปอด(Lungs)	1.0%	6.น่องสะโพก(Bone in Legs)	26.0%
7. อื่นๆ	15.65%	7.เนื้อหน้าอก(Breast Meat)	13.3%

ที่มา : สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกไทย (2546) “ส่งออกไก่เนื้อปี2545-2546” วารสารสัตว์เศรษฐกิจ, ปีที่20 ฉบับที่ 458 (กุมภาพันธ์ 2547) : น. 45

ลักษณะผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งที่ประเทศไทยส่งออกไปต่างประเทศ โดยทำการส่งออกภายใต้พิกัด H.S. 0207120 , 0207110 , 0207130 และ 0207140 , สามารถแยกการส่งออกได้ 2 ประเภท ประเภทแรก คือ ไก่ชำแหละแช่แข็งทั้งตัว(Whole Chicken) ซึ่งมีปริมาณการส่งออกน้อยมาก คือประมาณร้อยละ 1 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของไทย เนื่องจากประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตไก่ชำแหละแช่แข็งทั้งตัวสูงกว่าประเทศคู่แข่งชั้น ประเภทที่สอง ไก่ชำแหละเป็นชิ้นส่วนแช่แข็งได้แก่ เนื้อหน้าอก (Breast Meat) เนื้อ (Fillet) ปีก (Whole Wings) และน่องสะโพก (Bone in Legs) โดยจะส่งออกทั้งชนิดที่ติดกระดูกและเนื้อถอดกระดูก

2.3 ภาวะตลาดส่งออกเนื้อไก่และไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญของไทย

ไก่สดแช่แข็งเป็นสินค้าที่ทำรายได้มากที่สุดหมวดสินค้าปศุสัตว์ส่งออกโดยมีส่วนการส่งออกถึงร้อยละ 85-90 ของมูลค่าการส่งออกกลุ่มสินค้าปศุสัตว์ทั้งหมด (กรมปศุสัตว์, 2546)

อุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของไทยแทบทุกรายเป็นการส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ และจำหน่ายในประเทศ โดยการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเฉลี่ยมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 58.8) และจำหน่ายในประเทศเฉลี่ยประมาณร้อยละ 41.2 ตลาดส่งออกจึงเป็นตลาดสำคัญ ดังนั้นความสามารถในด้านตลาดต่างประเทศของผู้ส่งออก จึงเป็นหัวใจสำคัญในการส่งออกทั้งระยะสั้นและระยะยาว การส่งออกไก่สดแช่แข็ง ส่วนใหญ่ส่งออกโดยใช้ตราสินค้าของตนเอง (ร้อยละ 87.5) มีเพียงร้อยละ 37.5 ที่ใช้ตราสินค้าของผู้ซื้อหรือเป็นผู้รับจ้างผลิต สำหรับตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งที่สำคัญของไทยได้แก่ ตลาดญี่ปุ่น รองลงมาคือตลาดสหภาพยุโรปโดยประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปที่มีการนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากไทยมากที่สุดคือ ประเทศเยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และอังกฤษ นอกจากนี้ยังมี เกาหลีใต้ ฮังการี สิงคโปร์ และอื่นๆ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดต่างประเทศ ประกอบด้วยราคาไก่สดแช่แข็งในสายตาของผู้ซื้อ ระดับรายได้ของประชากรในประเทศผู้ซื้อ ธรรมเนียมของ ผู้บริโภค ข้อจำกัดในการนำเข้า จำนวนประชากร และราคาของสินค้าเปรียบเทียบกับในประเทศ ผู้ซื้อ

ประเทศไทยส่งออกไก่สดแช่แข็ง (Frozen chicken) ไปยังตลาดต่างประเทศครั้งแรกเมื่อปี 2516 เริ่มจากปริมาณเพียง 135.4 เมตริกตัน มูลค่า 5.35 ล้านบาท นับแต่นั้นมาธุรกิจการและผู้เลี้ยงไก่และการส่งออกไก่ก็ได้พัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นโดยลำดับ อย่างไรก็ตามปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยเริ่มลดลง ตั้งแต่ปี 2536 เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นผู้นำเข้ารายใหญ่ ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอยและกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง จึงได้เปลี่ยนไปนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากประเทศจีนซึ่งมีราคาต่ำกว่าไทยถึง 200 – 300 เหรียญสหรัฐต่อตัน (อภิจิตรา, 2543) ทั้งนี้เป็นผลมาจากต้นทุนการผลิตของไทยสูงขึ้น เนื่องจากการที่ราคาวัตถุดิบอาหารสูงขึ้น

การส่งออกไก่สดแช่แข็งปี 2537 ไม่ตกต่ำมากตามที่กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์คาดการณ์ไว้ แต่เมื่อเทียบกับปี 2536 ยังคงลดลงอยู่ ทั้งนี้เป็นผลส่วนหนึ่งจากการที่ผู้ส่งออกได้เงินค่าธรรมเนียมนิเทศคืนและอีกส่วนหนึ่งมาจากคู่แข่งประสบปัญหาโรคระบาด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า

มูลค่าในปี 2537 สูงกว่าในปี 2536 สาเหตุเพราะประเทศญี่ปุ่นไม่สามารถลดราคาไก่จากไทยได้ เนื่องจากผู้ผลิตไทยรวมตัวกันลดการผลิต และขณะเดียวกันปริมาณการผลิตของจีนดีขึ้นทำให้การบริโภคไก่ภายในประเทศเพิ่มขึ้น และผู้นำเข้าทางประเทศญี่ปุ่นเองกลัวไก่ขาดตลาดจึงมีการสั่งซื้อสินค้าจากไทยอย่างต่อเนื่อง ยังผลให้การเสนอขายไก่ของผู้ผลิตของไทยสามารถขายได้ในราคาอยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร

ในปี 2539 การส่งออกผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็ง มีปริมาณทั้งสิ้น 165,584 ตัน คิดเป็นมูลค่า 12,206 ล้านบาท ลดลงจากปริมาณ 176,211 ตัน มูลค่า 12,749.8 ล้านบาทเมื่อปี 2538 หรือปริมาณและมูลค่าลดลงร้อยละ 6 และ ร้อยละ 4.3 ตามลำดับ ไก่สดแช่แข็งซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญในกลุ่มผลิตภัณฑ์ไก่เนื้อ โดยมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 82.8 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด แต่ภาวะการส่งออกกลับมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องนับจากปี 2538 เป็นต้นมา ทั้งในตลาดญี่ปุ่นและตลาดอื่นๆ เนื่องจากตลาดดังกล่าวได้หันไปนำเข้าไก่จากประเทศจีนและบราซิล ซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าเพิ่มมากขึ้นสำหรับปริมาณการส่งออกในปี 2540 เพิ่มสูงกว่าปี 2539 อาจเนื่องมาจากจากการอ่อนตัวของค่าเงินบาทกว่าร้อยละ 50 ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้การส่งออกของไทยมีต้นทุนต่ำกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของไทยเพิ่มมากขึ้น และในช่วงปลายปี พ.ศ. 2540 ต่อเนื่องต้นปี 2541 เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไข้หวัดนก (Avian influenza) ซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสสเตรน H5N1 ในฟาร์มไก่ของจีนและฮ่องกง และมีคนตายจากโรคนี ทำให้รัฐบาลฮ่องกงต้องทำลายไก่เนื้อรวม 1.5 ล้านตัว รวมถึงบางส่วนของประเทศจีนซึ่งเป็นเขตชายแดนติดต่อกับฮ่องกง ทำให้ประเทศผู้นำเข้าไก่เนื้อทั่วโลกเกิดความวิตก จึงทำให้ตลาดที่สำคัญของประเทศจีนและประเทศฮ่องกงหันมานำเข้าไก่สดแช่แข็งจากประเทศไทยแทน แต่ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2540 หนังสือพิมพ์ Asahi Shimbun ของญี่ปุ่น รายงานว่า (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2542) มีนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งตรวจพบสารตกค้างจากการเร่งการเจริญเติบโต “อะโวพาซิน” ในตัวอย่างเนื้อไก่จากประเทศ ฝรั่งเศสและประเทศไทย ซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค เพราะทำให้อ่อนแอและตายในที่สุด ทำให้ ผู้นำเข้าจากประเทศญี่ปุ่นตื่นตัวเร่งสอบถามมายังผู้ส่งออกไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่ทางกรมปศุสัตว์ได้ชี้แจงไปยังประเทศญี่ปุ่นว่าไทยไม่มีการใช้สารเร่งนี้มากกว่า 5 ปี รวมทั้งออกประกาศเพื่อกำหนดการใช้วัตถุพิษในอาหารสัตว์ ทำให้ญี่ปุ่นยอมรับและมีการนำเข้าสินค้าไทยเป็นปกติ จึงไม่เกิดความเสียหายต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งมากนัก หลังจากนั้นคาดว่าความได้เปรียบในการส่งออกไก่ไทยจะลดน้อยลง เพราะประเทศคู่แข่งไทยเริ่มคลี่คลาย

ปัญหาในการผลิตได้ และต้นทุนการผลิตของไทยสูงมาก เพราะอาหารสัตว์แพงขึ้นถึงร้อยละ 60 และค่าพันธุ์ไก่สูงขึ้นเกือบเท่าตัวจากการที่ต้องสั่งเข้าพ่อแม่ไก่พันธุ์ (สถาพร,2541)

ภาวะการส่งออกผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งของไทยในช่วงปี 2540 มีมูลค่า 2,964.4 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปี 2539 โดยที่ส่งออกไปแปรรูปเป็นปริมาณ 9,886 ตัน มูลค่า 1,028.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2539 ร้อยละ 19.7 และ 15.5 ตามลำดับ โดยตลาดญี่ปุ่นมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 85.0 และ 83.2 ของปริมาณและมูลค่าที่ไทยส่งออกทั้งหมด

การส่งออกส่วนใหญ่ขยายตัวในทุก ๆ ตลาดยกเว้นตลาดญี่ปุ่นที่มีมูลค่าการนำเข้าเพียง 1,833.5 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 8.3 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน

และในช่วงปี 2541 ประเทศไทยยังคงได้รับผลดีจากการอ่อนตัวของค่าเงินบาท ซึ่งมีอัตราเฉลี่ยประมาณ 40 บาทต่อเหรียญสหรัฐฯ ทำให้การส่งออกเติบโตอย่างมากโดยที่การผลิตไก่เนื้อไทยทั้งวงจรมีประมาณ 760 ล้านตัวต่อปี เป็นไก่ลูกผสมสำหรับส่งโรงฆ่าจำนวน 520 ล้านตัว และมีปริมาณการส่งออกไก่ 206,000 ตัน ซึ่งเมื่อเทียบกับปีที่แล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.57 โดยแยกเป็นการส่งออกไก่สดแช่แข็ง 150,000 ตัน และเมื่อเทียบกับปีที่แล้วเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 3.45 และการส่งออกไก่แปรรูป 56,000 ตัน

ในช่วงปี 2541 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยต้องประสบปัญหา จากการที่ทางการสาธารณรัฐเช็กได้ประกาศห้ามนำเข้าเนื้อไก่จากไทยเป็นการชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน 2541 เพื่อสอบสวนกรณีที่ตรวจพบสารหนู(Arsenic) ในเนื้อไก่ที่ส่งมาจากประเทศไทย มีปริมาณเกินกว่าที่ทางสาธารณรัฐเช็กกำหนด คือ ต้องไม่เกินกว่า 0.1 มิลลิกรัมต่อเนื้อไก่ 1 กิโลกรัม ขณะที่มาตรฐานของสหภาพยุโรปกำหนดไว้ไม่เกิน 0.3 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม โดยระดับสารหนูที่ปนเปื้อนในเนื้อไก่ของไทยที่ทางการสาธารณรัฐเช็กตรวจสอบ เฉลี่ยประมาณ 0.2-0.3 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ส่งผลให้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2541 เป็นต้นมา ไม่มีการส่งออกผลิตภัณฑ์เนื้อไก่ไปยังสาธารณรัฐเช็กอีกเลย (กองวิจัยสินค้า กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2542)

ประเทศไทยเริ่มส่งออกผลิตภัณฑ์เนื้อไก่สดแช่แข็งไปยังสาธารณรัฐเช็กครั้งแรกเมื่อปี 2538 โดยมีการส่งออกปริมาณ 23 ตัน มูลค่า 0.3 ล้านบาท ทั้งนี้ในช่วงเดือนมกราคม- มิถุนายน 2541 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสาธารณรัฐเช็กเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือ มีปริมาณถึง 1,089 ตัน มูลค่า 100.5 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าส่งออกในรูปเงินบาทเพิ่มขึ้น 8 เท่าตัว ซึ่งเราถือว่าสาธารณรัฐเช็กเป็นตลาดใหม่ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในตลาดสหภาพยุโรป

จากกรณีที่ทางสาธารณรัฐเช็กได้ประกาศห้ามนำเข้าเนื้อไก่จากไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยทั้งกระทรวงพาณิชย์ การท่องเที่ยวและศรกรรม รวมทั้งภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะสมาคมผู้ผลิตไก่เนื้อเพื่อการส่งออกของไทย ได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง เพื่อให้มีให้ลามไปถึงประเทศผู้นำเข้าอื่นๆ ในสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์เนื้อไก่ที่มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากญี่ปุ่น และเพื่อให้มีให้เสียวภาพพจน์สินค้าผลิตภัณฑ์เนื้อไก่ของไทยในสายตาผู้นำเข้าประเทศอื่นๆ

ในการแก้ไขปัญหา ทางการสาธารณรัฐเช็กจัดส่งเจ้าหน้าที่จาก State Veterinary Administration มาตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานโรงงานในไทยในเดือนกุมภาพันธ์ 2542 ตามคำเชิญของฝ่ายไทย หากผลการตรวจสอบเป็นไปตามมาตรฐานของสาธารณรัฐเช็ก และหลังจากที่ได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างสาธารณรัฐเช็กและไทย ซึ่งเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายแล้ว สาธารณรัฐเช็กก็จะยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าสินค้าไก่เนื้อจากไทยต่อไป

และในช่วงเดือนกรกฎาคม 2541 ได้ตรวจพบสารตกค้างในเนื้อไก่ที่ส่งออกจากประเทศไทย ทั้งการตรวจพบเชื้อ Vancomycin Enterococcus (VRE) ในซุปรูปเอร์มาเก็ตที่ญี่ปุ่นซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ยา Avoparcin และการประกาศห้ามใช้ยาเวอร์จิเนียมัซซินในไก่ที่ส่งเข้าไปจำหน่ายในเดนมาร์ก ทั้งนี้ข้อกล่าวหาต่างๆ เหล่านี้ประเทศผู้นำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทย

ในช่วงปี 2542 การส่งออกเนื้อไก่สามารถเพิ่มขึ้นได้ประมาณร้อยละ 4-5 โดยจากสาเหตุใหญ่เพราะราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์ทั่วโลกถูกลง เนื่องจากส่วนหนึ่งทางประเทศสหรัฐฯได้นำไก่ที่สิ้นตลาดเนื่องจากประเทศรัสเซียซื้อลดลง ไปเข้าโรงงานเนื้อและกระดูกป่น เพื่อผลิตออกมาเป็นอาหารสัตว์ ส่งผลทำให้ราคาสินค้าปศุสัตว์ลดลง ผลักดันให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้น (นิรนาม, 2542)

สำหรับในครึ่งปีแรกของปี 2542 ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย คือ ในเดือนมกราคมมีปริมาณการส่งออก 15,226 ตัน ซึ่งมีการส่งออกลดลงจากช่วงที่ผ่านมาร้อยละ 48.66 และในเดือนกุมภาพันธ์มีปริมาณการส่งออก 24,537 ตัน เพิ่มขึ้นจากเดือนที่ผ่านมาร้อยละ 61.15 และในเดือนมีนาคม มีปริมาณการส่งออก 21,306 ตัน ลดลงจากเดือนที่ผ่านมาร้อยละ 13.17 และในเดือนเมษายนมีปริมาณการส่งออก 22,772 ตัน เพิ่มขึ้นจากเดือนที่ผ่านมาร้อยละ 6.88 และในเดือนพฤษภาคมมีปริมาณการส่งออก 22,781 ตัน เพิ่มขึ้นจากเดือนที่ผ่านมาร้อยละ 0.04 ด้านการตลาดในปี 2542 สามารถแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะสั้น จะมีความผันผวนเนื่องจากระดับราคาค่อนข้างต่ำมากและอยู่ในช่วงที่ราคากำลังเริ่มขึ้น ทั้งนี้มีปัจจัย 2 ส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง คือ ต้นทุนอาหารสัตว์ลดลง แก่อหากประเทศผู้ส่งออกประเทศใดมีความแข็งแกร่งพอก็จะสามารถแข่งขันกัน

ได้ สาเหตุอีกประการหนึ่งเป็นผลจากข่าวสารที่ ออกมาก่อนหน้านี้ เช่น การเข้ามาลงทุนของบริษัท ไทสัน ทำให้ผู้ซื้อชะลอคุณภาพและอยู่ในระยะที่ไม่มีคำสั่งซื้อ ทำให้การส่งออกไม่ดีนัก (นิรนาม ,2542)

ประมาณกลางปี 2542 การส่งออกกระเตื้องขึ้น ทั้งนี้เป็นผลจากการที่ปี พ.ศ. 2541 ประเทศจีนได้ลดกำลังการผลิตเหลือเพียงประมาณร้อยละ 80 (การผลิตรวมมากกว่าประเทศไทย 2 เท่า) มีสาเหตุจากความไม่ชัดเจนของเงินหยวน ซึ่งส่งผลต่อการส่งออกไปยังตลาดญี่ปุ่นลดลง และในปีหน้าประเทศจีนยังคงมีแนวโน้มจะลดการผลิตลงอีก ส่วนประเทศบราซิลซึ่งมีการส่งออกเนื้อไก่ไปยังประเทศญี่ปุ่นได้ลดปริมาณลงเช่นกัน รวมการส่งออกของทั้งสองประเทศนี้ไปยังประเทศญี่ปุ่นลดลงประมาณร้อยละ 50 ขณะที่ประเทศไทยเพิ่มปริมาณการส่งออกประมาณร้อยละ 40 เข้าไปทดตลาดแทน

สำหรับระยะยาวนั้น การส่งออกไก่เนื้อของไทยจะเป็นสินค้าทำรายได้เข้าประเทศและมีความมั่นคงไปอีกประมาณ 20 ปี ทั้งนี้เนื่องจากไก่มีความพิเศษเพราะเลี้ยง 45 วัน สามารถเจริญเติบโตได้ถึง 50 เท่า

ด้านการแข่งขัน ในตลาดญี่ปุ่นการแข่งขันไม่อยู่ในระดับที่รุนแรง เพราะประเทศจีนซึ่งเป็นผู้แข่งขันสำคัญได้ชะลอการส่งออก หันกลับไปเน้นตลาดในเพิ่มขึ้น ขณะที่ตลาดสหภาพยุโรป ประเทศจีนยังไม่ได้รับอนุมติให้มีการนำเข้าเช่นเดียวกันกับสินค้าของประเทศสหรัฐฯ ที่ยังไม่ได้รับอนุมติเช่นกัน สำหรับการเติบโตของตลาด โดยในตลาดสหภาพยุโรปมีการนำเข้าสินค้าไก่สุกเพิ่มขึ้น และสินค้ากลุ่มนี้ราคาไม่เปลี่ยนแปลงมาก จึงทำให้ตลาดสหภาพยุโรปยังคงสามารถเติบโตได้ในระดับใกล้เคียงกับตลาดอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศในกลุ่มเอเชีย เช่น บรูไน มาเลเซีย เกาหลีใต้ ฮองกง สิงคโปร์ การส่งออกยังมีการเจริญเติบโตต่ำเนื่องจากประเทศต่าง ๆ มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ด้านตลาดตะวันออกกลาง แอฟริกาใต้ ยังเป็นตลาดเล็กไม่มีปัญหามากนัก

ในประเด็นที่เกี่ยวกับการกีดกันทางการค้าในแง่ของการใช้กฎหมาย อัตราภาษี และมาตรฐานการผลิตยังคงมีอยู่เกือบจะทุกตลาด แต่ก็ไม่ได้มีอุปสรรคที่ทำให้ไทยแข่งขันไม่ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดสำคัญอย่างตลาดญี่ปุ่นยังมีการเรียกเก็บภาษีเนื้อไก่นำเข้าแต่ละประเภทไม่เท่ากัน ทำให้เกิดความเสียเปรียบในการแข่งขันของประเทศผู้ส่งออกซึ่งผลิตสินค้าคนละประเภทกัน แต่การส่งออกสินค้าไทยไปยังตลาดนี้ยังมีการส่งออกเนื่องแม้ว่าเศรษฐกิจประเทศญี่ปุ่นจะอยู่ในภาวะชะลอตัว แต่จะเป็นการปรับสัดส่วนจากสินค้าไก่สดเป็นสินค้าแปรรูปเพิ่มมูลค่า (Value added) มากขึ้น

ในช่วงปี 2543 เนื้อไก่สดแช่แข็ง เป็นสินค้าที่ทำรายได้มากที่สุดในหมวดสินค้าปศุสัตว์ส่งออก โดยมีสัดส่วนการส่งออกถึงประมาณร้อยละ 85-90 ของมูลค่าการส่งออกกลุ่มสินค้าปศุสัตว์ทั้งหมด ส่งออกได้ปริมาณ 245,994 ตัน มูลค่า 15,990 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2542 ร้อยละ 15.4 และโดยมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งมีอัตราการขยายตัวที่ชะลอลงเมื่อเทียบกับการขยายตัวของปริมาณการส่งออก เนื่องจากภาวะการแข่งขันระหว่างประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ ทั้งสหรัฐอเมริกา จีน และบราซิล ทวีความรุนแรงมากขึ้น สำหรับตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งที่สำคัญของไทย ได้แก่ ตลาดญี่ปุ่น ในปี 2543 มีการนำเข้าจากไทยปริมาณ 135,375 ตัน มูลค่า 8,799 ล้านบาท โดยทั้งปริมาณและมูลค่าคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 55 ของการส่งออกไก่สดแช่แข็งทั้งหมด ปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2542 ร้อยละ 4.1 แต่มูลค่าลดลงร้อยละ 3.4 จากภาวะการแข่งขันด้านราคากับประเทศ คู่แข่ง

ต่อมาในปี 2544 ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ร้อยละ 30.4 เป็น 320,779 ตัน มูลค่าประมาณ 23,096 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2543 ถึงร้อยละ 44.4 โดยเพิ่มขึ้นทุกตลาดหลักที่สำคัญได้แก่ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และประเทศในภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากเกิดโรคระบาดในประเทศคู่แข่ง โดยญี่ปุ่นซึ่งไทยส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งประมาณร้อยละ 50 ของการส่งออกไก่สดแช่แข็งทั้งหมดของไทย มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2543 ประมาณร้อยละ 19.8 เนื่องจากการระบาดของโรคไข้หวัดนก (Bird Flu) ในประเทศจีน ที่เป็นแหล่งนำเข้าสำคัญของญี่ปุ่นทำให้ญี่ปุ่นนำเข้าจากไทยทดแทน ส่วนประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป โดยเฉพาะประเทศเยอรมนี ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 49.4 เป็นผลมาจากโรควัวบ้าระบาดในสหภาพยุโรป

2.4 ภาวะตลาดการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปยังประเทศสหภาพยุโรป

ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปนับตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา ประกอบด้วยประเทศสมาชิกจำนวน 15 ประเทศ คือ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส อิตาลี สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ เดนมาร์ก ลักเซมเบิร์ก กรีซ สเปน โปรตุเกส ออสเตรีย ฟินแลนด์ และสวีเดน สาธารณรัฐเช็ก ไชปรัส เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลต้า โปแลนด์ สโลวาเกีย และสโลวีเนีย เป็นการรวมตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตกตามสนธิสัญญากรุงโรม ปี 2500 โดยเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มสหภาพศุลกากร (Custom Union) ในช่วงปี 2510 -2511 มีนโยบายที่ใช้ร่วมกัน คือ ยกเลิกภาษีและควบคุมปริมาณสินค้าจำเข้า – ส่งออกระหว่างประเทศสมาชิก ดำเนินนโยบายมาตรการทางการค้าและมีระบบการเกษตรร่วมกัน ต่อมาในช่วงปี 2530 -2535 พัฒนาการรวมตัวเป็นตลาดเดียวกัน (Single Market) ที่เรียกว่า ตลาดยุโรปเดียว (Single Europe)

ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องมาตรฐานสินค้า อันเป็นผลมาจากความได้เปรียบในด้านการผลิตของประเทศสมาชิกตามหลัก Comparative advantage ทำให้มีการปรับกฎระเบียบในเรื่องมาตรฐานสินค้าให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในกลุ่มประเทศสมาชิกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัย ความปลอดภัย และเทคโนโลยีขั้นสูง ก้าวขึ้นสู่การรวมกลุ่มเป็นสหภาพเศรษฐกิจและการเงิน (Economic and Monetary Union) จนถึงขั้นสุดท้าย กำหนดเป็นกลุ่มสหภาพยุโรป (Europe Union : EU) ในปี 2536

ตลาดสหภาพยุโรปเป็นตลาดใหม่สำหรับการส่งออกไก่สดแช่แข็ง ของประเทศไทย ที่ทั้งภาครัฐ และเอกชนต่างพยายามขยายการส่งออกสินค้าดังกล่าวไปยังตลาดใหม่ให้ได้มูลค่าเพิ่มสูงขึ้นมาเป็นเวลาหลายปี ตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดในสหภาพยุโรป คือเยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และสหราชอาณาจักร ตามลำดับ ตลาดส่งออกไก่เนื้อที่มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นในปี 2544 คือตลาดในสหภาพยุโรปที่สำคัญได้แก่ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และสหราชอาณาจักร โดยมีสัดส่วนการส่งออกรวมกันคิดเป็นร้อยละ 69.11 ของการส่งออกไก่ทั้งหมด เนื่องจากภาวะของความหวาดกลัวเรื่องโรคอหิวาต์ในตลาดสหภาพยุโรป ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อสัตว์ขนาดเล็กแทนการบริโภคเนื้อวัวเพิ่มมากขึ้น ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็ง และไก่แปรรูป ไปยังประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปของปี 2544 โดยส่งออกไปยังประเทศเยอรมนีมากที่สุด ประมาณร้อยละ 35.8 รองลงมาคือ เนเธอร์แลนด์ ร้อยละ 33.7 สหราชอาณาจักร ร้อยละ 27.8 ตามลำดับ

การส่งออกไก่สดแช่แข็งปี 2537 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปต้องประสบปัญหา โดยทางสหภาพยุโรปเริ่มเข้มงวดในการตรวจเชื้อโรคและสารตกค้างในไก่จากประเทศไทยมากขึ้น เนื่องจากปลายปี 2536 ทางสเปนได้ตรวจพบเชื้อเชื้อซัลโมเนลลาในไก่เนื้อไทยแต่ปัญหานี้ก็สามารถคลี่คลายลงไปได้ และในปี 2537 ไทยสามารถส่งไก่เข้าไปได้ประมาณ 157,081.0 ตัน ซึ่งน้อยกว่าปี 2535 และปี 2536 เล็กน้อย โดยทางสหภาพยุโรปกำหนดโควตาปลอดภาษีและค่าธรรมเนียมพิเศษจำนวน 15,500 ตัน เพื่อชดเชยให้กับประเทศภาคีแอกดต์ที่ได้รับผลกระทบจากข้อตกลงระหว่างสหภาพยุโรปกับสหรัฐอเมริกาในเรื่องความช่วยเหลือต่อการผลิตเมล็ดพืชน้ำมันของสหภาพยุโรป (Oil compensation) ซึ่งได้จัดสรรให้บราซิล 7,100 ตัน ไทย 5,100 ตัน และอื่นๆ 3,300 ตัน

ในปี 2538 ประเทศไทยส่งออกไก่สดแช่แข็งเข้าสหภาพยุโรปประมาณ 12,892 ตัน โดยเนื้อไก่สดแช่แข็งไทยส่งเข้าตลาดสหภาพยุโรปเป็นอันดับที่ 3 รองจากบราซิล และจีน ทั้งนี้สัดส่วนการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 30 เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีการแข่งขันน้อยกว่า เพราะเป็นสินค้าคุณภาพและขายได้ราคาสูง รวมทั้งการเสียภาษีการนำเข้าต่ำ โดยเนื้อไก่สดแช่แข็ง

ที่จะต้องเสียภาษีนำเข้า 150.4 อีซียูต่อ 100 กิโลกรัม และเสียภาษีส่วนเพิ่มอีก 25 อีซียูต่อ 100 กิโลกรัม อย่างไรก็ตามปัจจุบันไทยได้โควตานำเข้าไก่สดแช่แข็งโดยปลอดภาษี 5,100 ตัน

ในปี 2539 การส่งออกผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็ง มีปริมาณทั้งสิ้น 18,882 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,439 ล้านบาท แต่ภาวะการส่งออกกลับมีแนวโน้มลดลงนับจากปี 2538 เป็นต้นมา เนื่องจากสหภาพยุโรปได้หันไปนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากประเทศ บราซิล และจีนมากขึ้น ซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า

ในปี 2540 สหภาพยุโรปยังมีปัญหาเรื่องความกลัวเรื่องโรคหวัดและเกิดโรคระบาดสุกรในประเทศเนเธอร์แลนด์ ขณะที่ผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งไทยได้มาตรฐานสุขอนามัย และมีผู้ผลิตไทยบางรายเริ่มผ่านการตรวจสอบตามมาตรฐานของตลาดสหภาพยุโรป ซึ่งส่งผลดีให้การส่งออกของไทยสามารถส่งออกไก่สดแช่แข็ง รวมทั้งสิ้น 31,797 ตัน (สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออก, 2540)

ทำให้ปริมาณการส่งออกเพิ่มสูงกว่าในปี 2539 โดยตลาดที่มีมูลค่าการนำเข้าขยายตัวมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ เนเธอร์แลนด์และเยอรมนี ทั้งนี้เพราะตลาดมีความต้องการการนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากไทยเพื่อการบริโภคแทนเนื้อวัวที่กำลังประสบปัญหาโรคหวัดอีกทั้งสหภาพยุโรปได้มีมติอนุญาตให้ไทยสามารถส่งออกไก่สดแช่แข็งไปยังประเทศสมาชิกในกลุ่มได้เพิ่มขึ้น จากเดิม 5 ประเทศ คือ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม สเปน และสหราชอาณาจักร เพิ่มขึ้นเป็น 15 ประเทศ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2539 เป็นต้นมา ประกอบกับการส่งออกสินค้าชนิดนี้ของไทยไปตลาดในสหภาพยุโรปยังไม่ได้รับความกดดันจากปัญหาการแข่งขันกับสินค้าจากจีน เนื่องจากสหภาพยุโรปไม่อนุญาตให้นำเข้าไก่สดแช่แข็งจากจีนซึ่งมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

ในช่วงปี 2541 ตลาดสหภาพยุโรปมีการเติบโตถึงร้อยละ 40 ซึ่งเป็นผลมาจากค่าเงินบาทอ่อนตัวลดลง แต่ตลาดสหภาพยุโรปมีการปรับขึ้นภาษี (Extra Levy) จาก 7 อีซียูต่อ 100 กิโลกรัม ในพ.ศ. 2540 เป็น 29 อีซียู ต่อ 100 กิโลกรัม ในปี พ.ศ. 2541 และผู้นำเข้าคราคร่ำซื้อสินค้าลดลงอันเป็นผลมาจากค่าเงินบาทอ่อนตัว โดยปริมาณการนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากไทยของสหภาพยุโรปรวมทั้งสิ้น 43,785 ตัน และในปี 2541 การประกาศห้ามใช้ยาเวอร์จิเนียซินในไก่ที่ส่งเข้าไปจำหน่ายในเดนมาร์ก ทั้งนี้ข้กล่าวหาต่างๆ เหล่านี้ประเทศผู้นำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ได้นำมาเป็นข้อกีดกันทางการค้าการนำเข้าไก่สดจากประเทศไทยในด้านปัญหาเกี่ยวกับสุขอนามัย หลังจากที่เนื้อไก่จากประเทศไทยถูกตรวจพบว่ามีการใช้ยาปฏิชีวนะประเภท Avoparcin ใช้ในอาหารไก่เพื่อเร่งการเจริญเติบโต จนทำให้ไก่เกิดการ

ค็อกซ์และติดเชื้อ VRE ในที่สุด ท่าอากาศยานสหภาพยุโรปได้ออกประกาศห้ามใช้ยาปฏิชีวนะ 3 ชนิด ได้แก่ เวนิเดียมัยซิน Dimetridazole และ Ronidazole ในกระบวนการเลี้ยงไก่

ในช่วงปี 2542 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปมีปริมาณ 54,139 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2541

ในช่วงปี 2543 โดยประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปที่มีการนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากไทย มากที่สุดคือ ประเทศเยอรมนี มีการนำเข้าไก่สดแช่แข็งปริมาณ 32,870 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่า 2,137 ล้านบาท จาก 71,755 ตัน ของการส่งออกไก่สดแช่แข็งทั้งหมด โดยปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี 2542 ร้อยละ 24.5

นอกจากนี้ การส่งออกไปยังเนเธอร์แลนด์ ซึ่งเป็นตลาดใหญ่อันดับที่ 3 ของไทย ยังมี ปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2542 ร้อยละ 59.8 รวมทั้งการส่งออกไปยังประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นผลมาจาก สถานการณ์การระบาดของโรคหวัดหรือ บีเอสบี ในสหภาพยุโรปที่เกิดขึ้นอีกครั้งในช่วงปลายปี 2543 หลังจากที่เคยระบาดในสหภาพยุโรปในช่วงปี 2538 ทำให้ผู้บริโภคทั่วโลกตื่นกลัวและหันมา บริโภคไก่สดแช่แข็งแทน ประกอบกับสินค้าจากไทยเป็นสินค้าที่ได้รับมาตรฐานด้านสุขอนามัย ระหว่างประเทศที่ทั่วโลกให้การยอมรับ

ในปี 2544 ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจากปี 2543 เป็น 98,686 ตัน ในปี 2545 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป มีปริมาณ 79,370 ตัน ปริมาณการส่งออก ลดลงจากปี 2544 เนื่องจากสหภาพยุโรปตรวจพบสารไนโตรฟูแรนดักค้างในไก่สดแช่แข็งของ ไทยและส่งกลับสินค้าไก่สดแช่แข็งของไทย พร้อมสั่งคุมเข้มกับมาตรการรับซื้อสินค้าและชะลอ การนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยส่งผลให้ยอดการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปช่วง ปี 2545 ลดลงร้อยละ 20

ในช่วงปี 2546 สหภาพยุโรป เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย ในการส่งออกเนื้อไก่ สดแช่แข็ง การส่งออก ในช่วงปี 2546 ในช่วงต้นปี การส่งออกไปสหภาพยุโรป ยังไม่ค่อยหมด ปัญหาไนโตรฟูแรนส์ซึ่งทางสหภาพยุโรปยังตรวจเนื้อไก่จากไทย 100 % ขณะที่เครื่องตรวจของ ไทยมียังไม่เพียงพอ และมีการเร่งส่งออกไปสหภาพยุโรป เนื่องจากสหภาพยุโรปผ่อนปรนการเก็บ ภาษีไก่หมักเกลือ ซึ่งเก็บภาษีย้อยละ 15.4 ออกไปจนถึงเดือนมิถุนายน 2546 หลังจากนั้นจะถูกเก็บ ภาษีในอัตราไก่สดแช่แข็งร้อยละ 40-60

ช่วงไตรมาสที่ 2 มีการสั่งซื้อเนื้อไก่ของไทยเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเกิดโรคซาร์สในประเทศจีน โรคไข้หวัดนกในสหภาพยุโรปเอง โรคอหิวาต์ในแคนาดา รวมทั้งเกิดสงครามระหว่างสหรัฐฯ - อิรัก

ช่วงไตรมาสที่ 3 สหภาพยุโรป ได้ยกเลิกการตรวจเข้มเนื้อไก่จากไทย 100 % เหลือ 20 % และการเกิดคลื่นความร้อนและแห้งแล้งที่สหภาพยุโรป ทำให้ไก่เสียหายเป็นจำนวนมากส่งผลให้การส่งออกเนื้อไก่ของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น

ช่วงไตรมาสที่ 4 สหภาพยุโรปได้ประกาศลดการตรวจเนื้อไก่ของไทย จาก 20 % เป็นการสุ่มตรวจปกติ 10 % การส่งออกไก่สดแช่แข็งและ เนื้อไก่แปรรูปของไทยในปี 2546 มีการส่งออกไก่สดแช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูปรวม 460,000 ตัน มูลค่า 42,300 ล้านบาท เทียบกับปี 2545 ที่มีปริมาณ 450,000 ตัน มูลค่า 40,426 ล้านบาท

ตารางที่ 4.7 ปริมาณการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของสหภาพยุโรปจากประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2538-2547

หน่วย : ตัน

ปี	ปริมาณ
2538	12,892
2539	18,882
2540	31,797
2541	43,785
2542	54,139
2543	71,755
2544	98,686
2545	79,370
2546	81,796

ที่มา : สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกไทย , 2545

3. ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป

ปัญหาหลักของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปเป็นปัญหาด้านมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs) ได้แก่

3.1 มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phyto-Sanitary Measure หรือ SPS) ข้อตกลงว่าด้วยสุขอนามัยเป็นหนึ่งในความตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) เป็นข้อตกลงเพื่อคุ้มครองสมาชิกให้ได้รับความปลอดภัยจากการบริโภคสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ ข้อตกลงดังกล่าวจะกระทบต่อการผลิตและการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย เนื่องจากไทยต้องปรับเปลี่ยนการผลิตและปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านการผลิตสินค้าเพื่อให้ได้มาคุณภาพของสหภาพยุโรปต้องการ โดยสหภาพยุโรปได้ใช้มาตรการสุขอนามัยในการนำเข้าไก่สดแช่แข็ง ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ที่ผู้ส่งออกต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เนื่องจากสหภาพยุโรปเข้มงวดในการตรวจสอบคุณภาพสินค้าไก่ที่นำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มสหภาพยุโรป ทั้งนี้เพื่อป้องกันการนำเข้าไก่ที่เป็นโรคและเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคในสหภาพยุโรปว่าไก่ที่จำหน่ายในสหภาพยุโรป เป็นสินค้าที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัย โดยทั่วไปการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปจำหน่ายในสหภาพยุโรปต้องผ่านการรับรองใน 3 ระดับดังนี้

3.1.1 การรับรองประเทศ ประเทศที่จะส่งออกผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งไปจำหน่ายในกลุ่มสหภาพยุโรปเบื้องต้นต้องได้รับการรับรองจากสหภาพยุโรป ก่อนว่าประเทศนั้นๆ ผ่านการตรวจสอบด้านสาธารณสุขจากสหภาพยุโรปแล้ว และได้รับการบรรจุในบัญชีรายชื่อประเทศที่สามารถส่งผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งไปจำหน่ายสหภาพยุโรปได้ สำหรับประเทศไทยได้รับการรับรองและมีรายชื่ออยู่ในกลุ่มประเทศที่ได้รับอนุญาตจากสหภาพยุโรปให้ส่งไก่สดแช่แข็งและสัตว์ปีกอื่นๆ ไปจำหน่ายในสหภาพยุโรป ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา

3.1.2 การรับรองโรงงาน หลังจากได้รับการรับรองประเทศแล้ว ต้องเสนอชื่อหน่วยงานในประเทศให้สหภาพยุโรปพิจารณาเพื่อแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมดูแลด้านสุขอนามัยสัตว์และสุขอนามัยโรงงาน และกรมปศุสัตว์ไทยเป็นหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากสหภาพยุโรปให้เป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว โดยกรมปศุสัตว์จะเสนอรายชื่อโรงงานที่ผ่านการตรวจสอบจากกรมปศุสัตว์ให้สหภาพยุโรปรับรองอีกครั้ง หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ของสหภาพยุโรปจะเข้ามาตรวจสอบกระบวนการผลิตทั้งระบบของแต่ละโรงงาน โดยการสุ่มตรวจ

โรงงานใดผ่านเกณฑ์การตรวจสอบของสหภาพยุโรป โรงงานนั้นจะได้รับการประกาศชื่อในทะเบียน Establishment List ทั้งนี้

3.1.3 การรับรองสุขอนามัย แม้โรงงานผลผลิตไก่ที่จะได้รับการรับรองจากสหภาพยุโรปแล้วก็ตาม แต่ผลผลิตไก่ที่ส่งออกไปสหภาพยุโรปแต่ละครั้งยังคงจะต้องได้รับการรับรองสุขอนามัยจากหน่วยงานที่สหภาพยุโรปให้การยอมรับอีกครั้งและต้องมีหนังสือรับรองสุขอนามัย (Health Certificate) แนบไปพร้อมกับผลผลิตไก่ที่ส่งออก ซึ่งกรมปศุสัตว์ไทยมีหน้าที่ในการตรวจสอบสุขอนามัยของผลผลิตไก่ที่ส่งออก และเป็นผู้ออกหนังสือรับรองสุขอนามัยดังกล่าว

การกีดกันการนำเข้าโดยการใช้มาตรฐานด้านสุขอนามัย ภายใต้ข้อผูกพันของ WTO ที่กำหนดให้ประเทศสมาชิก ต้องทยอยปรับลดภาษีนำเข้า ระหว่างกัน และห้ามนำมาตรการด้านภาษีมาเป็นข้อจำกัดทางการค้า ทำให้ประเทศผู้นำเข้าหันมาใช้มาตรฐานด้านสุขอนามัยเป็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้ามากขึ้น การส่งออกไก่ของไทย จึงต้องเผชิญกับมาตรฐานด้านสุขอนามัยที่เข้มงวดจากประเทศผู้นำเข้าต่างๆ โดยเฉพาะสหภาพยุโรป ออกระเบียบที่เข้มงวดมากขึ้นในการกำหนดปริมาณสูงสุดของสารตกค้างประเภทโลหะหนักในไก่ เมื่อเดือนมีนาคม 2545 คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรป ได้ทำหนังสือแจ้งมายังทางการไทยว่า สหภาพยุโรปจะตรวจสอบสินค้านำเข้าประเภทเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทย ทุกครั้งที่มีการส่งออก (Shipment) หรือทุกเที่ยวขนส่งซึ่งเป็นการตรวจ 100 เปอร์เซ็นต์ สาเหตุที่ต้องตรวจสอบเนื่องมาจากประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้ตรวจพบว่าไก่ที่นำเข้าจากประเทศไทยมีการปนเปื้อนสารไนโตรฟูแรนด และสารคลอแรมฟินิคอลล และถ้ามีการตรวจพบสารตกค้างดังกล่าวอีกจะทำลายสินค้าทั้งหมด และหากตรวจพบปัญหาดังกล่าวเรื่อยๆ ในช่วง 4 -6 สัปดาห์ สหภาพยุโรปอาจจำเป็นต้องสั่งห้ามนำเข้าเนื้อไก่จากประเทศไทยโดยเด็ดขาด ซึ่งการกระทำดังกล่าวเสมือนการกีดกันทางการค้าโดยการที่ทางสหภาพยุโรปได้ตั้งมาตรฐานความปลอดภัยอาหาร โดยสร้างประเด็นสารตกค้างมาอย่างกว้าง และใช้มาตรการที่ทางสหภาพยุโรปกำหนดขึ้นเอง ซึ่งสารไนโตรฟูแรนด เป็นสารต่อต้านแบคทีเรียสังเคราะห์ (Synthetic antibacterial compounds) ออกฤทธิ์กว้างในการป้องกัน และรักษาโรคที่เกิดจากแบคทีเรีย และโปรโตซัวในสุกร โค กระบือ ไก่ กระจ่าง และปลา ยาในกลุ่มนี้ประกอบด้วย ฟูราโซลิโดน (Furazolidone) ไนโตรฟูราโซน (nitrofurazone) ฟุรัลทาโดน (Furaltadone) และไนโตรฟูแรนโตอิน (Nitrofurantoin) เมื่อมนุษย์บริโภคเนื้อสัตว์ที่มีสารพิษตกค้างดังกล่าว จะถูกกรดในกระเพาะอาหารย่อยสลาย และแยกตัวจากโปรตีนของเนื้อสัตว์ที่จับตัวอยู่ เป็นสารที่ก่อให้เกิดมะเร็ง

และมีพิษต่อยีนมนุษย์ สหภาพ ยุโรปจึงห้ามใช้ยาในกลุ่มไนโตรฟูแรนดกับสัตว์ที่มนุษย์บริโภค เนื้อเป็นอาหาร ทั้งๆที่ยาในกลุ่มนี้มีราคาถูก และให้ผลในการทำลายเชื้อแบคทีเรียได้ดี

3.2 มาตรการออกสมุดปกขาว

สหภาพยุโรปเริ่มออกสมุดปกขาวเมื่อ 12 มกราคม 2543 และเริ่มดำเนินการในปี 2545 โดยตามหลักการ From Farm to Table และ Tracibility แล้วขั้นตอนที่ต้องพิจารณาในการทำธุรกิจส่งออกไก่ต้องเริ่มตั้งแต่ อาหารสัตว์ ฟาร์มที่เลี้ยง การขนส่ง โรงฆ่าชำแหละ และโรงงานแปรรูป

3.2.1 นโยบายของสหภาพยุโรปในเรื่องของวัตถุดิบอาหารสัตว์นั้นประกอบไปด้วย การห้ามใช้ยาปฏิชีวนะ เพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตของสัตว์ และการกำหนดระดับสารปนเปื้อนและสารตกค้าง ทั้งนี้สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกได้เริ่มมีการเตรียมพร้อมตั้งแต่การมีการใช้ประกาศกำหนดประเภทยาปฏิชีวนะที่ใช้ได้ (2542) การกำหนดการขึ้นทะเบียนสูตรอาหารใหม่ และให้มีการเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์จากฟาร์มมาตรวจสอบทุกราย สำหรับการผลิตในโรงงานอาหารสัตว์นั้น ได้มีการพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่มีระบบคุณภาพ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติที่ดีในการผลิต(Good Manufacturing Practices : GMP) ระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤติที่ต้องควบคุมในการผลิตอาหาร (Hazard Analysis and Critical Control Point : HACCP) และ ระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 เพื่อประโยชน์ต่อการสืบหาแหล่งที่มาของวัตถุดิบอาหารสัตว์และตรวจสอบย้อนกลับได้ว่า อาหารสัตว์นั้นมาจากแหล่งผลิตใด นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างภาครัฐและเอกชนในการหาแนวทางการกำหนดมาตรฐาน และส่งตัวแทนเข้าประชุมในคณะอนุกรรมการ Codex สาขาอาหารสัตว์

3.2.2 การปรับตัวของภาคการผลิตของไทยที่เกี่ยวข้องกับฟาร์ม ทางสมุดปกขาวได้กำหนดรายละเอียดในระดับฟาร์มว่าเกี่ยวข้องกับ ข้อกำหนดเรื่องสวัสดิภาพของสัตว์ มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ การใช้ยาต่อสัตว์ในฟาร์ม ภาคเอกชนได้มีการประสานความร่วมมือกับภาครัฐ ในการจัดทำระเบียบละคู่มือว่าด้วยการคุ้มครองดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีก (2542) ครอบคลุมสถานที่เลี้ยง การขนส่ง และขณะฆ่า มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อต้องจดทะเบียนฟาร์มเพื่อการส่งออกกับกรมปศุสัตว์ภายในเดือนสิงหาคม 2543 และทุกฟาร์มที่ส่งออกต้องได้การรับรอง ISO 9000 ภายในเดือนตุลาคม 2545 นอกจากนี้ยังมีการจัดทำคู่มือการเก็บตัวอย่างการตรวจสอบเชื้อ Salmonella การใช้ยาต่อสัตว์ในฟาร์มนั้นให้อยู่ในการควบคุมและดูแลจากสัตว์แพทย์ตามข้อกำหนด มอก. 7001 จากทุกฟาร์มที่เลี้ยงเพื่อการส่งออก

3.2.3 โรงงานฆ่าชำแหละและโรงงานแปรรูป มีประเด็นที่น่าพิจารณาตามสมุดปกขาว คือการควบคุมคุณภาพในโรงฆ่าชำแหละและโรงงานแปรรูป และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ระเบียบของกรมปศุสัตว์ว่าด้วยสวัสดิภาพของสัตว์ขณะทำให้ตาย ระบบ GMP, HACCP และ ISO 9001 ระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ ISO/IEC และระบบการรับรองโรงงานเพื่อการส่งออกโดยกรมปศุสัตว์

3.2.4 ด้านโรงงานแปรรูปนั้น ได้รับคำยืนยันจากสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกว่า โรงงานทั้งหมดได้รับการรับรองระบบ HACCP จากกรมปศุสัตว์แล้ว และเริ่มมีการจัดการรับรองระบบ ISO 9000 และ ISO 14000 ในปี 2544

การส่งออกไก่ถือว่าเป็นสินค้าตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จสูงในตลาดสหภาพยุโรป นอกจากนี้ประเทศไทยมีประสบการณ์สูงในการผลิตและส่งออกไก่ไปยังตลาดโลกแล้ว ภาคเอกชนและภาครัฐของไทยได้ประสานความร่วมมือกัน โดยมีการเตรียมพร้อมทำให้ไก่ส่งออกของไทยนั้นเป็นสินค้าที่ได้รับมาตรฐานสากล และพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสหภาพยุโรปตามสมุดปกขาวจากการประเมินนี้ ผลกระทบของมาตรการตามสมุดปกขาวน่าจะเป็นผลที่มีทิศทางเป็นบวกแก่การส่งออกของไทยโดยรวม ทั้งนี้ ผู้ประกอบการส่งออกรายเล็กและกลางต้องพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์เป็นไปตามมาตรฐานโลก ในขณะที่ผู้ประกอบการรายใหญ่จะไม่ประสบปัญหามากนักในการปรับตัว และควรจะมีประสิทธิภาพการผลิตเหนือกว่าประเทศคู่แข่งได้

3.3 ข้อบังคับเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์(Animal welfare) ของสหภาพยุโรป

นอกจากสหภาพยุโรปจะคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขอนามัยแล้ว ยังคำนึงถึงการเลี้ยงไก่ที่ไม่เป็นการทรมานด้วยการส่งออกไก่ไปยังสหภาพยุโรป ยังมีข้อบังคับเกี่ยวกับ Animal welfare มาใช้บังคับประเทศที่ส่งสินค้าไก่เนื้อและผลิตภัณฑ์ไปสหภาพยุโรปภายในปี 2543 บริษัท เทสโก้ ซึ่งเป็นซูเปอร์มาเก็ตรายใหญ่ของอังกฤษ และมีสาขากระจายอยู่ในยุโรปได้ตั้งข้อบังคับไว้สำหรับผู้ส่งสินค้าไปจำหน่าย ทั้งนี้บริษัทที่ผ่านการรับรองจากบริษัท เทสโก้ก็สามารถปฏิบัติตามข้อบังคับ Animal welfare ของสหภาพยุโรปได้ ผู้ส่งออกไทยจึงให้ความสนใจและปรับปรุงการเลี้ยงไก่ตามคำแนะนำของบริษัท เทสโก้ ซึ่งข้อกำหนดต่างๆโดยย่อมีดังนี้

3.3.1 ไก่ตัวที่ถูกคัดทิ้งต้องดำเนินการทันที เพื่อไม่ให้เป็นการทรมานสัตว์ทางบริษัทแนะนำให้ใส่ถุงดำแล้วใช้แก๊สรม

3.3.2 ติดตั้งระบบการเตือนภัยเรื่องไฟไหม้ฟาร์ม และมีสปริงเกอร์เพื่อช่วยดับไฟ

3.3.3 อุณหภูมิในโรงเลี้ยงไก่จะต้องควบคุมไม่เกิน 5 องศา ในช่วงกลางคืนกับกลางวันอุณหภูมิต้องไม่แตกต่างกันมาก

3.3.4 ต้องไม่ปล่อยให้หิวหรืออดอาหาร

3.3.5 ต้องไม่ปล่อยให้ให้อยู่หนาแน่นเกินไป ควรมีการทำคอนให้เกาะตามธรรมชาติของสัตว์ปีก

3.3.6 ระยะทางขนส่งไก่ฟาร์มและโรงเชือดไม่ควรเกิน 100 กม. หรือใช้เวลาไม่เกิน 1 ชม. ถนนควรเรียบ

3.3.7 กล่องที่บรรจุเพื่อการขนส่งต้องไม่เล็กจนเกินไป จำนวนไก่ในกล่องไม่ควรเกิน 7 ตัว หรือ 16 กก.ต่อกล่อง ฝากกล่องไม่เล็กเกินไป

3.3.8 การจับไก่ต้องใช้ 2 มือ และจับทีละตัว ป้องกันการบาดเจ็บ

3.3.9 เมื่อขนส่งถึงโรงเชือดแล้วต้องพักไว้ประมาณ 30 นาที เพื่อให้ไก่ผ่อนคลายไม่เครียด และที่โรงพักไก่ต้องมีหลังคาที่ฉีดน้ำแบบสเปรย์เพื่อคลายความร้อนให้ไก่

3.3.10 ก่อนเชือดต้องทำให้สลบด้วยการใช้ไฟฟ้าชอร์ต ไม่เกิน 300 เมกะเฮิร์ตซ์ หรือไม่เกิน 60-65 โวลต์

3.3.11 รางแขวนไก่เพื่อนำเข้าสู่ห้องเชือดต้องเป็นรางตรง ไม่คดโค้งไปมาเพื่อป้องกันหัวไก่กระทบกับส่วนอื่นของห้อง

การดำเนินการดังกล่าวเป็นรูปแบบการค้าทำให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น โดยผู้ส่งออกต้องปรับตัวเพื่อปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงสามารถจำหน่ายไก่สดแช่แข็งในตลาดสหภาพยุโรปซึ่งเป็นกลุ่มที่นำเข้าไปสดแช่แข็งสำคัญของไทยได้

3.4 มาตรการปิดฉลาก (Labelling)

สหภาพยุโรปกำหนดให้ปิดฉลากเนื้อสัตว์จากฟาร์ม Organic (European Organic Logo) โดยฟาร์ม Organic ที่ได้รับอนุญาตให้ปิดฉลากจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเช่น เลี้ยงในโรงต้องมาตามระยะเวลาที่กำหนด และไม่ใช้วัตถุจีเอ็มโอ ในการเลี้ยง เป็นต้น ขณะนี้สหภาพยุโรป (EU) อ้างว่าสินค้า GMOs อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมได้โดยตั้งแต่ปี 2540 EU ได้ออกมาตรการกำกับการนำเข้าสินค้า GMOs โดยเริ่มจากการออกระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าอาหารและส่วนประกอบอาหารชนิดใหม่ (Novel Foods and Novel Food Ingredients) โดยกำหนดให้สินค้า GMOs ที่ไม่เคยมีการนำเข้าก่อนที่ประกาศดังกล่าวมีการบังคับให้ต้องยื่นคำร้องขออนุญาตนำเข้า และต่อมาเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2541 EU ได้ออกกฎระเบียบที่ EC 1139/98 ให้ติดฉลากสินค้า GMOs ที่ตรวจได้เช่น ผลิตภัณฑ์ถั่วเหลือง เต้าเจี้ยว ซีอิ๊ว และอาหารอื่นๆ ที่มีส่วนประกอบจากพืช GMOs เป็นต้น

3.5 ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ

นโยบายด้านอื่นๆ ที่ยังไม่มีการระบุรายละเอียดชัดเจน ซึ่งอาจก่อให้เกิดภาระต้นทุน และความยุ่งยากในการผลิตมากขึ้น เช่น นโยบายเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะและอาหารสัตว์ นโยบายด้านสารตกค้างและสารปนเปื้อน นโยบายเกี่ยวกับนวัตกรรมอาหาร นโยบายด้านฉลาก เป็นต้น

และสหภาพยุโรปจะนำเอาระบบ HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) ซึ่งเป็นระบบการวิเคราะห์อันตรายและจุดวิกฤตในกระบวนการผลิตอาหาร มาใช้เป็นข้อกำหนดให้ผู้ผลิตทั้งในและต่างประเทศต้องนำระบบ HACCP ไปใช้ในการผลิตอาหาร เพื่อควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร กฎระเบียบของอาหาร จะกำหนดให้ผู้ประกอบการอาหารสัตว์ต้องนำระบบ HACCP ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งแผนกำหนดการ คณะกรรมาธิการฯ เสนอร่างกฎระเบียบนี้ในเดือนธันวาคม 2544 และเข้าสู่การพิจารณาของคณะมนตรีฯ ในเดือนธันวาคม 2545

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในและสถานะการแข่งขันการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โครงสร้างการผลิต การตลาด ไก่เนื้อ ไก่สดแช่แข็งและปัญหาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรปและผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โครงสร้างการผลิต การตลาด ไก่เนื้อ ไก่สดแช่แข็งและปัญหาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป

โครงสร้าง การผลิต การตลาด ปัญหาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไป สหภาพยุโรป พบว่า ปริมาณผลผลิตไก่เนื้อของไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ปริมาณการนำเข้าพ่อ – แม่พันธุ์ (Parent Stock) การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมในปีนั้น สถานะทางด้านราคาและการตลาด โดยเฉพาะราคารันจะมีผลต่อการกำหนดปริมาณผลผลิตมากที่สุด โดยที่แหล่งวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต ไก่สดแช่แข็ง ได้แก่ ไก่เนื้อ การเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทยในปัจจุบันในภาคการเกษตร จะกระจายอยู่ทั่วประเทศแหล่งเลี้ยงที่สำคัญประมาณ 2 ใน 3 ของจำนวนการเลี้ยงทั้งหมดอยู่ในบริเวณภาคกลาง ส่วนใหญ่เป็นการผลิตแบบฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง สามารถผลิตไก่เนื้อได้ปีละ กว่า 1 ล้านเมตริกตัน /ปี

กลุ่มผู้เลี้ยงไก่เนื้อเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทผู้เลี้ยงไก่เนื้ออิสระ คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้เลี้ยงจะใช้เงินทุนของตนเองหรือกู้เงินมาลงทุนในการสร้างโรงเรือน อุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตลอดจนซื้อลูกไก่ อาหารและยาจากบริษัทใดก็ได้ ส่วนทางด้านการตลาดนั้น ผู้เลี้ยงสามารถจะเลือกขายในตลาดต่างๆ ได้ และราคาที่ขายได้ขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลงของปริมาณเนื้อไก่ที่ออกสู่ตลาด และประเภทผู้เลี้ยงไก่เนื้อที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัทหรือตัวแทนบริษัทขายอาหารสัตว์ คิดเป็นประมาณร้อยละ 60 ซึ่งประกอบด้วย ผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทประกันราคา (Contract Farming) และผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทรับจ้าง (Contract Raiser) โดยในปัจจุบันธุรกิจไก่เนื้อมีการ

ปรับตัวตามสภาวะการส่งออกเนื้อไก่ โดยโรงงานฆ่าชำแหละไก่เพื่อการส่งออกเริ่มเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจจากการเป็นผู้รับซื้อจากเกษตรกรทั่วไป ไปสู่การเลี้ยงไก่ของตนเองและลดการรับซื้อไก่จากผู้เลี้ยงนอกสังกัดลงเรื่อยๆ เนื่องจากช่วยลดต้นทุนการผลิตและมีแหล่งวัตถุดิบไก่แน่นอน สามารถพัฒนาประสิทธิภาพการเลี้ยง ปรับปรุงโรงเรือน จำนวนรอบการเลี้ยง ไก่เนื้อมีขนาดน้ำหนักที่ต้องการและสามารถขยายฐานการตลาดได้อย่างมั่นคง

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อสามารถแบ่งออกได้เป็นต้นทุนคงที่ ซึ่งประกอบด้วย ค่าที่ดิน ค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์ ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์ กับต้นทุนผันแปรซึ่งประกอบด้วยค่าพันธุ์สัตว์ ค่าอาหาร ค่าแรงงาน ค่ายาป้องกันและรักษาโรค ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าขนส่ง ค่าอุปกรณ์และค่าเสียโอกาสเงินลงทุน ส่วนโครงสร้างปัจจัยการผลิตเนื้อไก่แปรรูป สามารถแบ่งออกได้ เป็นวัตถุดิบ ได้แก่ เนื้อไก่ชำแหละ แรงงานที่ทำงานในโรงงานไก่แปรรูปเป็นแรงงานไทยเกือบทั้งหมด โดยจะประกอบด้วยแรงงานกึ่งฝีมือ (Semi Skilled Labor) และแรงงานฝีมือ (Skilled Labor) และผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะนำเครื่องจักร เข้าจากต่างประเทศประมาณร้อยละ 70 เทคโนโลยีการผลิตมักเป็นเทคโนโลยีที่ได้มาจากต่างประเทศถึงร้อยละ 90 โดยมาจากประเทศผู้นำเข้าหลัก คือ ประเทศญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป

ในภาพรวมอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ของไทยได้รับการพัฒนาจนกระทั่งมีศักยภาพในการผลิตและมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก โรงงานแปรรูปครบวงจรส่วนใหญ่จะมีห้องปฏิบัติการ โดยมีเครื่องมืออุปกรณ์และนักวิชาการสำหรับตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบเนื้อไก่ทั้งด้านจุลชีวและสารตกค้าง เช่น ยาปฏิชีวนะ สารอาหารเสริมอื่นๆ ตามมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับของประเทศผู้นำเข้าทั้งจากญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการไก่สดแช่แข็งของไทยในตลาดต่างประเทศประกอบด้วยราคาไก่สดแช่แข็งในสายตาของผู้ซื้อ ระดับรายได้ของประชากรในประเทศผู้ซื้อ ทัศนคติของผู้บริโภค ข้อจำกัดในการนำเข้า จำนวนประชากร และราคาของสินค้าเปรียบเทียบกับในประเทศผู้ซื้อ

ด้านการแข่งขัน ในตลาดญี่ปุ่นการแข่งขันไม่อยู่ในระดับที่รุนแรง เพราะประเทศจีนซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญได้ชะลอการส่งออก หันกลับไปเน้นตลาดในเพิ่มขึ้น ขณะที่ตลาดสหภาพยุโรปประเทศจีนยังไม่ได้รับอนุมัติให้มีการนำเข้าเช่นเดียวกันกับสินค้าของประเทศสหรัฐฯ ที่ยังไม่ได้รับอนุมัติเช่นกัน สำหรับการเติบโตของตลาด โดยในตลาดสหภาพยุโรปมีการนำเข้าสินค้าไก่สุกเพิ่มขึ้น และสินค้ากลุ่มนี้ราคาไม่เปลี่ยนแปลงมาก จึงทำให้ตลาดสหภาพยุโรปยังคงสามารถเติบโตได้ในระดับใกล้เคียงกับตลาดอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศในกลุ่มเอเชีย เช่น บรูไน มาเลเซีย เกาหลีใต้ ฮองกง สิงคโปร์ การส่งออกยังมีการเจริญเติบโตต่ำเนื่องจากประเทศต่าง ๆ มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ด้านตลาดตะวันออกกลาง แอฟริกาใต้ ยังเป็นตลาดเล็กไม่มีปัญหาหนัก

ในประเด็นที่เกี่ยวกับการกีดกันทางการค้าในแง่ของการใช้กฎหมาย อัตรากาฬี และมาตรฐานการผลิตยังคงมีอยู่เกือบจะทุกตลาด แต่ก็ไม่ได้มีอัยวิสัยที่ทำให้ไทยแข่งขันไม่ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดสำคัญอย่างตลาดญี่ปุ่นยังมีการเรียกเก็บกาฬีเนื้อไก่นำเข้าแต่ละประเภทไม่เท่ากันทำให้เกิดความเสียเปรียบในการแข่งขันของประเทศผู้ส่งออกซึ่งผลิตสินค้าคนละประเภทกัน แต่การส่งออกสินค้าไทยไปยังตลาดนี้ยังมีการส่งออกเนื่องแม้ว่าเศรษฐกิจประเทศญี่ปุ่นจะอยู่ในภาวะชะลอตัว แต่จะเป็นการปรับสัดส่วนจากสินค้าไก่สดเป็นสินค้าแปรรูปเพิ่มมูลค่า (Valued added) มากขึ้น ดังนั้น ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของไทย ได้แก่ มาตรการทางการค้าที่มีใช้กาฬีของสหภาพยุโรปต่อไก่สดแช่แข็งไทย ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phyto- Sanitary Measure หรือ SPS) 2) มาตรการออกสมุดปกขาว 3) ข้อบ่งคับเกี่ยวกับ Animal welfare ของสหภาพยุโรป และ4) มาตรการปิดฉลาก (Labelling)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรปและผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้กาฬี(NTBs)

2.1 การวิเคราะห์ แบบจำลองอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป และผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้กาฬีของสหภาพยุโรป ที่มีต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2546 เป็นการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป โดยสมการนี้จะมีการนำตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) มาใช้เป็นตัวแปรที่แสดงถึงมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้กาฬี แล้วทำการเปรียบเทียบสมการถ้ามีการใช้มาตรการทางการค้าแล้วจะมีผลต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย เพื่อเป็นแนวทางในการหาสู่ทางการพัฒนาและปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้มูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งสูงขึ้นอันจะส่งผลให้ดุลการค้าของประเทศดีขึ้นตามเป้าหมายและนโยบายที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป ที่ได้พิจารณาค่าทางสถิติดังต่อไปนี้ คือ ค่า R^2 , t-statistics , F-statistics และค่า Durbin- Watson

สมการอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปมีรูปแบบดังนี้

$$\log Q_{EXP} = \alpha + \beta_1 \log TP + \beta_2 \log EXCH + \beta_3 \log GDPEU + \beta_4 \log NTB$$

จากการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในแบบจำลอง โดยใช้สมการถดถอยได้ผลการศึกษาดังสมการ (ตารางผนวกที่ 7)

$$\begin{aligned} \log Q_{EXP} = & 13.497 - 0.676 \log TP + 3.086 \log EXCH - 1.002 \log GDPEU - \\ & (-2.329)^* \quad (5.117)^{**} \quad (-2.777)^* \\ & 0.320 \log NTB \\ & (-3.860)^{**} \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.779$$

$$\text{Adjust - } R^2 = 0.720$$

$$\text{Durbin - Watson} = 1.800$$

ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า R-square มีค่าเท่ากับ 0.779 แสดงว่าตัวแปรอิสระในแบบจำลอง มีผลต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็ง โดยคิดเป็นร้อยละ 77.9 ค่าตัวสถิติ F คำนวณได้เท่ากับ 13.191 เทียบกับตารางสถิติ F พบว่า มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

การทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนเชิงอนุกรมเวลา (Serial Correlation) จากการเปิดตาราง Durbin - Watson โดยกำหนดนัยสำคัญ (α) ที่ระดับ 0.01 จำนวนตัวแปรอิสระ 4 ตัว ($k=4$) มีจำนวนตัวอย่าง 20 ตัวอย่าง ($n=20$) จะได้ค่าวิกฤต $d_L = 0.68$ และ $d_U = 1.57$ นำไปเปรียบเทียบกับค่า Durbin - Watson test (D.W.) ที่ได้จากคำนวณ มีค่าเท่ากับ 1.80 จะได้ว่าค่า D.W. ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า d_U และมีค่าน้อยกว่า $4 - d_U$ แสดงว่า D.W. ที่คำนวณได้ตกอยู่ในบริเวณยอมรับสมมติฐานว่าง (H_0) แสดงถึงการยอมรับว่าตัวคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Autocorrelation)

การทดสอบระดับนัยสำคัญทางสถิติการถดถอยที่ละตัวแปร โดยใช้ตัวสถิติ t-statistics จากการคำนวณนำไปเทียบค่าวิกฤตที่ได้จากตารางแจกแจงแบบ t ผลปรากฏว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของราคาไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป (TP) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ ค่าสัมประสิทธิ์ของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EXCH) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ ค่าสัมประสิทธิ์ของรายได้ประชาชาติของสหภาพยุโรป (GDPEU) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$ และค่าสัมประสิทธิ์ของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็ง จากประเทศไทยไปยัง สหภาพยุโรปพิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระซึ่งเป็นค่าความยืดหยุ่น อธิบายแต่ละตัวแปร ดังนี้

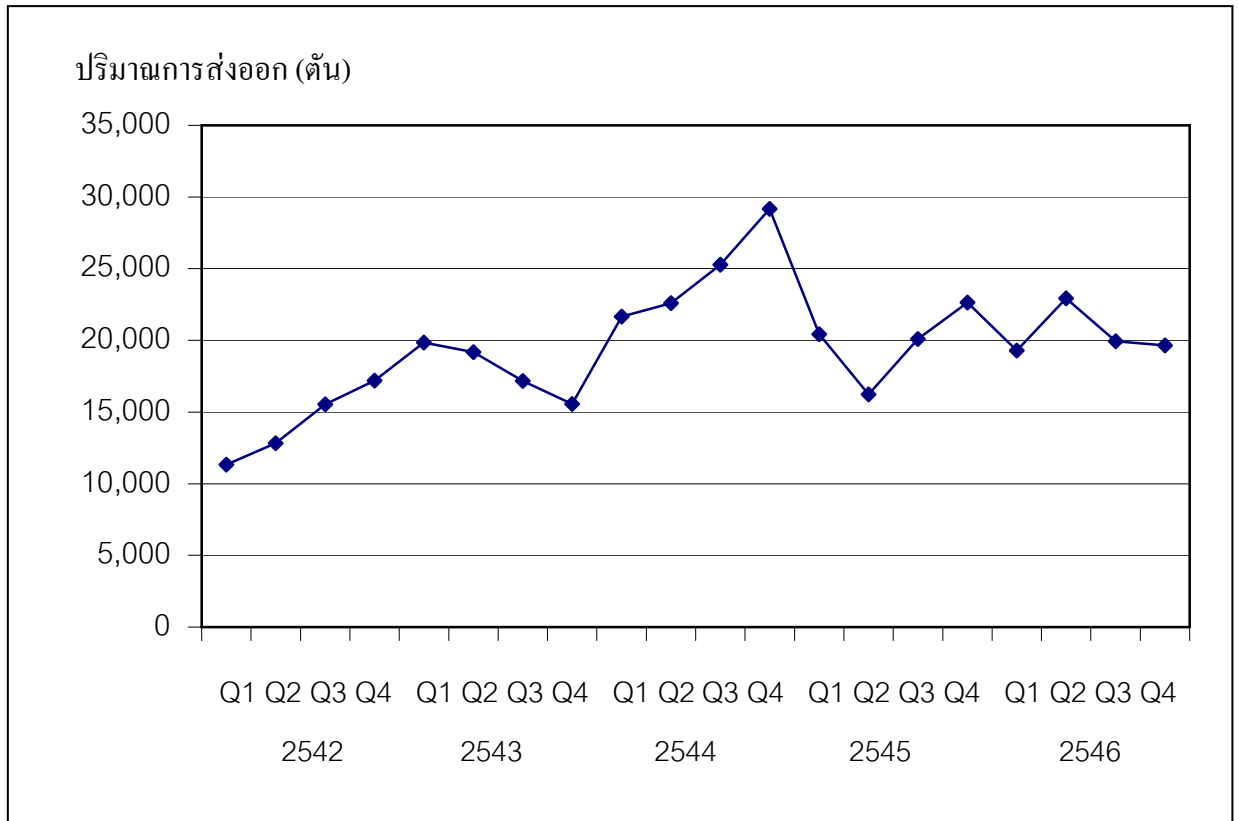
ราคาไก่สดแช่แข็งส่งออกของประเทศไทยมายังสหภาพยุโรป ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหภาพยุโรป มีผลในเชิงลบต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรป เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นนั้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ -0.676 เมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่นจะพบว่า เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ คงที่ ถ้าราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรปในทิศทางตรงกันข้าม มีปริมาณลดลงร้อยละ 0.676 ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ว่าด้วยทฤษฎีอุปสงค์ ที่ว่า เมื่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ปริมาณความต้องการซื้อสินค้านั้นลดลง

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา) มีผลในเชิงบวกต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นนั้นมีค่ามากกว่าศูนย์ โดยมีค่าเท่ากับ 3.086 ซึ่งหมายความว่า เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ คงที่ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มมากขึ้น (ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การนำเข้าเนื้อไก่สดแช่แข็งจากประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปในทิศทางเดียวกัน มีปริมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.086 เป็นไปตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ที่ว่าค่าเงินบาทอ่อนตัวลง ทำให้ราคาสินค้านั้นถูกลงโดยเปรียบเทียบทำให้มีความต้องการนำเข้ามากขึ้น

รายได้ประชาชาติของคนสหภาพยุโรปมีผลในเชิงลบต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นนั้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์ โดยมีค่าเท่ากับ -1.002 เมื่อพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่น จะพบว่า เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ คงที่รายได้ประชาชาติของคนสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป มีปริมาณลดลงร้อยละ 1.002 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจาก สหภาพยุโรปเมื่อมีรายได้มากขึ้น ปริมาณการซื้อสินค้าไก่สดแช่แข็งของไทยลดลง ผู้ซื้อในประเทศสหภาพยุโรปมีความรู้สึกต่อสินค้าไก่สดแช่แข็งของไทยเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ (กองสนเทศเศรษฐกิจ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2546)

มาตรการทางการค้าที่มีใช้ภาษีของสหภาพยุโรป ที่มีต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศต่าง ๆ ไปสหภาพยุโรปมีผลในเชิงลบต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นนั้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์ โดยมีค่าเท่ากับ -0.320 กำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ คงที่และสหภาพยุโรปได้มีการนำมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภาษีมาใช้ จะส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรป มีปริมาณลดลงร้อยละ 0.320 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

2.2 การวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี (NTBs) ต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยของสหภาพยุโรป

ภาพที่ 5.1 ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปปี พ.ศ. 2542-2546

จากภาพที่ 5.1 แสดงปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปปี 2542-2546 จำแนกเป็นรายไตรมาส พบว่า ไทยมีแนวโน้มในการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นในทุกปี โดยไทยมีปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งมากที่สุดในช่วง ไตรมาสที่ 4 (ต.ค. - ธ.ค.) ปี พ.ศ. 2544 คือ 29,170 ตัน และปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยได้ลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2545 โดยเริ่มลดลงในช่วง ไตรมาสที่ 1 (ม.ค. - มี.ค.) เหลือเพียง 20,423 ตัน โดยลดลง 8,747 ตัน และลดลงอีก 4,207 ตันในไตรมาสที่ 2 ที่สามารถส่งออกได้เพียง 16,216 ตัน เท่านั้น

การลดลงของปริมาณการส่งออกดังกล่าวเนื่องจาก สหภาพยุโรป ออกระเบียบในการกำหนดปริมาณสูงสุดของสารตกค้างประเภทโลหะหนักในไก่ เมื่อเดือนมีนาคม 2545 สหภาพยุโรปได้ตรวจสอบสินค้านำเข้าประเภทเนื้อไก่สดแช่แข็งจากประเทศไทย 100 เปอร์เซนต์ เนื่องจากประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ตรวจพบการปนเปื้อนสารไนโตรฟูแรนค์ และสารคลอแรมฟินิโคล จากไก่ที่นำเข้ามาจากประเทศไทย ทำให้การนำเข้าจากประเทศไทยมีปริมาณลดลง

นอกจากระเบียบในการกำหนดปริมาณสูงสุดของสารตกค้างประเภทโลหะหนักที่มีผลต่อการส่งออกมากที่สุดในปี พ.ศ. 2545 แล้ว พบว่า ในระยะเวลาเดียวกัน สหภาพยุโรปได้เริ่มดำเนินการมาตรการสมุดปกขาวในปี 2545 แต่มาตรการสมุดปกขาวที่สหภาพยุโรปใช้นั้นสหภาพยุโรปได้ประกาศและแจ้งให้ประเทศผู้ส่งออกไก่ไปยุโรปได้ทราบล่วงหน้าไว้แล้วในวันที่ 12 มกราคม 2543 เพื่อให้ประเทศที่ส่งออกไก่สดแช่แข็ง ซึ่งเป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ ต่าง ๆ ได้รับทราบและทำการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ และกระบวนการผลิต โดยมาตรการสมุดปกขาวดังกล่าวได้ยึดตามหลักการ From Farm to Table และ Tracibility ซึ่งพิจารณากระบวนการในการผลิตตั้งแต่อาหารสัตว์ ฟาร์มที่เลี้ยง การขนส่ง โรงฆ่าชำแหละ และโรงงานแปรรูป

เมื่อพิจารณาถึงขั้นตอนในการทำธุรกิจส่งออกไก่ต้องเริ่มตั้งแต่อาหารสัตว์ ฟาร์มที่เลี้ยง การขนส่ง โรงฆ่าชำแหละ และโรงงานแปรรูปของไทย พบว่า ไทยได้เตรียมรับมือกับมาตรการที่เข้มงวด ในนโยบายของสหภาพยุโรปในเรื่องของวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีการห้ามใช้ยาปฏิชีวนะเพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตของสัตว์ และการกำหนดระดับสารปนเปื้อนและสารตกค้าง โดยสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกได้เริ่มมีการเตรียมพร้อมตั้งแต่การมีการใช้ประกาศกำหนดประเภทยาปฏิชีวนะที่ใช้ได้ และการกำหนดการขึ้นทะเบียนสูตรอาหารใหม่ และให้มีการเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์จากฟาร์มมาตรวจสอบทุกราย สำหรับการผลิตในโรงงานอาหารสัตว์นั้น ได้มีการพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่มีระบบคุณภาพ GMP, HACCP, ISO 9000 เพื่อประโยชน์ต่อการสืบหาแหล่งที่มาของวัตถุดิบอาหารสัตว์และตรวจสอบย้อนกลับได้ว่า อาหารสัตว์นั้นมาจากแหล่งผลิตใด นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างภาครัฐและเอกชนในการหาแนวทางการกำหนดมาตรฐาน และส่งตัวแทนเข้าประชุมในคณะอนุกรรมการ Codex สาขาอาหารสัตว์

ภาคการผลิตของไทยที่เกี่ยวข้องกับฟาร์ม โดยหน่วยงานภาคเอกชนได้มีการประสานความร่วมมือกับภาครัฐในการจัดทำระเบียบลุ่มมือว่าด้วยการคุ้มครองดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีกครอบคลุมสถานที่เลี้ยง การขนส่ง และขณะฆ่า มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อต้องจดทะเบียนฟาร์มเพื่อการส่งออกกับกรมปศุสัตว์ภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2543 และทุกฟาร์มที่ส่งออกต้องได้รับการรับรอง ISO 9000 ภายในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 นอกจากนั้นยังมีการจัดทำคู่มือการเก็บตัวอย่างการตรวจสอบเชื้อ Salmonella การใช้ยาต่อสัตว์ในฟาร์มนั้นให้อยู่ในการควบคุมและดูแลจากสัตว์แพทย์ตามข้อกำหนด มอก. 7001 จากทุกฟาร์มที่เลี้ยงเพื่อการส่งออก ทั้งนี้เพื่อรองรับนโยบายของสมุดปกขาวที่ได้กำหนดรายละเอียดในระดับฟาร์มในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ข้อกำหนดเรื่องสวัสดิภาพของสัตว์ มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ และการใช้ยาต่อสัตว์ในฟาร์ม ในส่วนของโรงงานฆ่าชำแหละและโรงงานแปรรูป ไทยได้มีการควบคุมคุณภาพในโรงฆ่าชำแหละและโรงงานแปรรูป และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ระเบียบของกรมปศุสัตว์ว่าด้วยสวัสดิภาพของสัตว์

ขณะทำให้ตาย ระบบ GMP, HACCP และ ISO 9001 ระบบคุณภาพห้องปฏิบัติการ ISO/IEC และระบบการรับรองโรงงานเพื่อการส่งออกโดยกรมปศุสัตว์ ในส่วนของโรงงานแปรรูปนั้น โรงงานทั้งหมดได้รับการรับรองระบบ HACCP จากกรมปศุสัตว์แล้ว และเริ่มมีการจัดการรับรองระบบ ISO 9000 และ ISO 14000 ในปี 2544 และเมื่อประเทศไทยได้รับ การรับรองมาตรฐานในการผลิตและการส่งออกในทุกขั้นตอน อย่างครบถ้วนใน เดือนตุลาคม 2545 ดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ในช่วง ไตรมาสที่ 2 (เม.ย. -มิ.ย.) ปี พ.ศ. 2546 ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปจึงเพิ่มขึ้นเป็น 22,936 ตัน

นอกจากนี้นโยบายการส่งเสริมการส่งออกของรัฐบาลก็เป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่งที่ทำให้การส่งออกไก่เป็นสินค้าตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จสูงในตลาดสหภาพยุโรป นอกจากนี้ประเทศไทยมีประสบการณ์สูงในการผลิตและส่งออกไก่ไปยังตลาดโลกแล้ว ภาคเอกชนและภาครัฐของไทยได้ประสานความร่วมมือกัน โดยมีการเตรียมพร้อมทำให้ไก่ส่งออกของ泰นั้นเป็นสินค้าที่ได้รับมาตรฐานสากล และพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสหภาพยุโรปตามสมุดปกขาวจากการประเมินนี้ ผลกระทบของมาตรการตามสมุดปกขาวน่าจะเป็นผลที่มีทิศทางเป็นบวกแก่การส่งออกของไทยโดยรวม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

การวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) เพื่ออธิบายสถานะการแข่งขันของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปในแต่ละช่วงเวลา โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป และประเทศคู่แข่งกันได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และจีน ในตลาดสหภาพยุโรป ใช้ข้อมูลการส่งออกของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง โดยใช้ข้อมูลที่เป็นมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยระหว่างปี พ.ศ. 2536- พ.ศ. 2546 ดังที่แสดงในตารางผนวกที่ 8-12 และได้มีการแบ่งมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยของแต่ละประเทศออกเป็นช่วงเวลา แล้วทำการวิเคราะห์ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ ในแต่ละช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 5.1

เมื่อพิจารณาแนวโน้มค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยพบว่า ประเทศไทยในช่วงปี 2536-2539 มีค่าเท่ากับ 2.83 และลดลงเท่ากับ 1.69 ในช่วงปี 2540-2543 ทำให้ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไก่สดแช่แข็งลดลง จากนั้นค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏมีค่าเพิ่มขึ้นเป็น 1.78 ในช่วงปี 2543 – 2545 แสดงว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ช่วงปี

2540 – 2543 จากการที่ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยมีค่ามากกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยต่อการส่งออกทั้งหมดของไทยมีค่ามากกว่าสัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่แข็งของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปยังสหภาพยุโรป หรืออาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปยังตลาดสหภาพยุโรปในทุกช่วงเวลาแต่มีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 5.1 ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยและประเทศคู่แข่งในในตลาดสหภาพยุโรป ในช่วงปี 2536- 2546

ปี	ไทย	บราซิล	สหรัฐอเมริกา	จีน
เฉลี่ยปี 2536-2539	2.83	0.89	1.33	0.23
เฉลี่ยปี 2540-2543	1.69	1.02	0.99	0.30
เฉลี่ยปี 2544- 2546	1.78	1.08	0.96	0.30

ที่มา : คำนวณจากตารางภาคผนวกที่ 8-12

ส่วนในประเทศคู่แข่งอื่นๆ พบว่า ผลจากการคำนวณปรากฏว่าค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไก่สดแช่แข็ง ของประเทศบราซิลมีค่าน้อยกว่า 1 ในช่วงเวลา ปี 2536-2539 โดยมีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏเท่ากับ 0.89 และเพิ่มขึ้นเท่ากับ 1.02 ในปี 2540-2543 และเพิ่มขึ้นอีกในปี 2544- 2546 เป็นเท่ากับ 1.08 หมายความว่า สัดส่วนของการส่งออกไก่สดแช่แข็ง ของประเทศบราซิล ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศบราซิล ต่ำกว่ากว่า สัดส่วนของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของโลก ต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปตลาดสหภาพยุโรป ในช่วงปี 2536-2539 และในช่วงปี 2540-2543 และ 2544- 2546 พบว่า ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศบราซิลเพิ่มขึ้น และมีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าประเทศบราซิลมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไก่สดแช่แข็ง

เมื่อพิจารณาค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไก่สดแช่แข็ง ของประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี 2536-2539 มีค่าเท่ากับ 1.33 ซึ่งมากกว่า 1 แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศสหรัฐอเมริกาต่อการส่งออกทั้งหมดของสหรัฐอเมริกามีค่ามากกว่า สัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่แข็งของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปยังสหภาพยุโรป หรืออาจกล่าวได้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไก่สดแช่แข็ง

ไปยังตลาดสหภาพยุโรปในช่วงปี 2536-2539 หลังจากนั้นค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ลดลงในช่วงปี 2540-2543 เป็นเท่ากับ 0.99 และลดลงอีกในช่วงปี 2544- 2546 เป็น 0.96 เมื่อค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏลดลงน้อยกว่า 1 หมายความว่า สัดส่วนของการส่งออกไก่สดแช่แข็ง ของประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศสหรัฐอเมริกา ต่ำกว่าสัดส่วนของการส่งออกไก่สดแช่แข็งของโลก ต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปตลาดสหภาพยุโรป ในช่วงปี 2540-2543 และ 2544- 2546 แสดงว่าประเทศสหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไก่สดแช่แข็งในช่วงปี 2536-2539 และไม่มีมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไก่สดแช่แข็งในช่วงปี 2540-2543 และ 2544- 2546

ส่วนประเทศจีน มีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไก่สดแช่แข็งในช่วงปี 2536-2539 เท่ากับ 0.23 และเพิ่มขึ้นเป็น 0.30 ในช่วงปี 2540-2543 และค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏอยู่ที่ 0.30 ในช่วงปี 2544- 2546 อธิบายได้ว่า ในช่วงปี 2540 – 2543 และช่วงปี 2544 – 2546 ประเทศจีนมีค่าความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นจากช่วงปี 2536-2539 อย่างไรก็ตามค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศจีนนั้นมีค่าน้อยกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา แสดงว่า ประเทศจีนไม่มีมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปยังตลาดสหภาพยุโรปในทุกช่วงเวลา หรือ สัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศจีนต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศจีน มีค่าน้อยกว่าสัดส่วนการส่งออกไก่สดแช่แข็งของโลกไปยังสหภาพยุโรป

ในช่วงที่สหภาพยุโรปมีการนำมาตรการทางการค้าที่มีโชงาญของสหภาพยุโรป ที่มีผลต่อการนำเข้าไก่สดแช่แข็งนั้นส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยและประเทศอื่น ๆ ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และจีน ไปสหภาพยุโรป มีปริมาณลดลง เนื่องจากเมื่อสหภาพยุโรปเริ่มใช้มาตรการทางการค้าที่มีโชงาญทำให้สหภาพยุโรปมีการตรวจสอบก่อนการนำเข้าทำให้ทุกประเทศส่งไก่สดแช่แข็งมาจำหน่ายที่สหภาพยุโรปได้ลดลง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาประเทศไทย พบว่าประเทศไทยส่งออกได้ลดลง แต่ค่าความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบที่ปรากฏของไทยก็ยังคงมีค่ามากกว่า 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สินค้าของไทยยังคงมีความเป็นมาตรฐานมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยจากการศึกษาเอกสารพบว่า กระทรวงอุตสาหกรรมเลขที่ 590 -2528 จะกำหนดแบบและชั้นคุณภาพ คุณลักษณะที่ต้องการ สารปนเปื้อน สุขลักษณะ การบรรจุ ปริมาณเครื่องหมาย และฉลาก การชักตัวอย่างและเกณฑ์การตัดสินใจในการตรวจสอบและวิเคราะห์ไก่สดแช่แข็ง ซึ่งสอดคล้องตามหลักการ From Farm to Table และ Tracibility ของสมาคมปศุสัตว์ ด้านความปลอดภัยอาหารของสหภาพยุโรป ซึ่งทำให้ไก่สดแช่แข็งของไทยยังคงได้รับการยอมรับจากสหภาพยุโรป

สรุป ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบแต่มีแนวโน้มลดลง ขณะที่
บราซิลและจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับสหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบในปี 2536-2539 แต่เริ่ม
เสียเปรียบตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา

บทที่ 6

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์เป็นสามส่วน ส่วนแรกทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับ โครงสร้างการผลิต การตลาด ไก่เนื้อ ไก่สดแช่แข็ง และปัญหาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป ส่วนที่สองวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรปและผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี(NTBs) และส่วนที่สามวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

1. สรุปการวิจัย

1.1 โครงสร้าง การผลิต การตลาด ไก่เนื้อ ไก่สดแช่แข็งและ ปัญหาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป

ผลการศึกษาโครงสร้าง การผลิต การตลาด ปัญหาการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป พบว่าปริมาณผลผลิตไก่เนื้อของไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ปริมาณการนำเข้าพ่อ – แม่พันธุ์ (Parent Stock) การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมในปีนั้น สถานะทางด้านราคาและการตลาด โดยเฉพาะราคานั้นจะมีผลต่อการกำหนดปริมาณผลผลิตมากที่สุด ผู้เลี้ยงไก่เนื้อเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทผู้เลี้ยงไก่เนื้ออิสระ คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้เลี้ยงจะใช้เงินทุนของตนเอง และประเภทผู้เลี้ยงไก่เนื้อที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัทหรือตัวแทนบริษัทขายอาหารสัตว์ คิดเป็นประมาณร้อยละ 60

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อประกอบด้วย ต้นทุนผันแปร ประมาณร้อยละ 77-99 และ ต้นทุนคงที่ประมาณร้อยละ 1-3 องค์ประกอบที่สำคัญของต้นทุนการผลิตไก่เนื้อ คือ ค่าวัตถุดิบอาหารสัตว์ประมาณร้อยละ 65-75 รองลงมา ได้แก่ค่าลูกไก่ร้อยละ 15-30

ปริมาณการผลิตเนื้อไก่ของโลกในช่วงปี 2542-2546 มีปริมาณเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4.47 ต่อปี โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้ผลิตเนื้อไก่อันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ บราซิล จีน สหภาพยุโรป และไทย ซึ่งในปี 2546 สหรัฐอเมริกาผลิตได้ 14,696 พันตัน บราซิลผลิตได้ 7,645 พันตัน จีนผลิตได้ 10,000 พันตัน เม็กซิโกผลิตได้ 2,297 พันตัน สหภาพยุโรปผลิตได้ 6,466 พันตัน และไทยผลิตได้ 1,320 พันตัน

สัดส่วนของผลผลิตจากการชำแหละไก่เนื้อที่มาแล้ว จำนวนชิ้นส่วนที่มีบทบาทในการใช้ผลิตภัณฑ์ได้อย่างเต็มที่ คือ เนื้อ (Fillet) ปีก (Whole wings) น่องสะโพก (Bone in Legs) และเนื้อหน้าอก (Breast Meat) ไก่สดแช่แข็งที่ประเทศไทยส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยทำการส่งออกภายใต้พิกัด H.S. 0207120 0207110 0207130 และ 0207140 ไก่สดแช่แข็งเป็นสินค้าที่ทำรายได้มากที่สุดหมวดสินค้าปศุสัตว์ส่งออกโดยมี สัดส่วนการส่งออกถึงร้อยละ 85-90 ของมูลค่าการส่งออกกลุ่มสินค้าปศุสัตว์ทั้งหมดตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งที่สำคัญของไทยได้แก่ ตลาดญี่ปุ่น รองลงมาคือตลาดสหภาพยุโรป โดยประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปที่มีการนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากไทยมากที่สุดคือ ประเทศเยอรมนี เนเธอร์แลนด์ และอังกฤษ นอกจากนี้ยังมี เกาหลีใต้ ฮังการี สิงคโปร์ และอื่นๆ

การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป ตลาดสหภาพยุโรปเป็นตลาดที่มีความสำคัญของไทย เนื่องจากภาวะของความหวาดกลัวเรื่องโรคไข้หวัดใหญ่ในสหภาพยุโรปทำให้ความต้องการบริโภคสินค้าเนื้อสัตว์ขนาดเล็กเพิ่มขึ้นแทนการบริโภคเนื้อวัวมากขึ้น โดยการส่งออกไปประเทศเยอรมนี มากที่สุดประมาณร้อยละ 35.8 รองลงมา คือเนเธอร์แลนด์ ร้อยละ 33.7 สหราชอาณาจักร ร้อยละ 27.8 และอื่นๆ โดยตั้งแต่ปี 2538 – 2544 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ปี 2545 การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากสหภาพยุโรปเข้มงวดเรื่องมาตรฐานสุขอนามัย เนื่องจากสหภาพยุโรปตรวจพบสารไนโตรฟูแรนตกค้างในเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทย

ประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยในการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา และ จีน

ปัญหาและอุปสรรคหลักของอุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งของไทย ได้แก่ มาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรปต่อไก่สดแช่แข็งไทย ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phyto- Sanitary Measure หรือ SPS) 2) มาตรการออกสมุดปกขาว 3) ข้อบังคับเกี่ยวกับ Animal welfare ของสหภาพยุโรป และ 4) มาตรการปิดฉลาก (Labeling)

1.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรป

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไป สหภาพยุโรปพบว่า ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปขึ้นอยู่กับ ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหภาพยุโรป อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีหน่วยบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ รายได้ประชาชาติต่อคนของสหภาพยุโรปปรับ

ด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหภาพยุโรป และมาตรการการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรปที่มีต่อการส่งออกไก่สดแช่แข็งโดยคิดเป็นร้อยละ 77.9 ส่วนอีกร้อยละ 22.1 เป็นอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากที่นำมาวิเคราะห์ในสมการ เช่น รสนิยมของผู้บริโภค ฤดูกาล สินค้าที่ใช้ทดแทนกัน โรคระบาด เป็นต้น และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

เมื่อพิจารณา ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งจากประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรป พบว่า อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีหน่วยบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และมาตรการการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรป ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งจากประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่า ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหภาพยุโรป และรายได้ประชาชาติต่อคนของสหภาพยุโรปปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภคของสหภาพยุโรป ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งจากประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3 ผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs) ของสหภาพยุโรปที่มีต่อไก่สดแช่แข็งของไทย

จากสมการอุปสงค์การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป โดยสมการนำตัวแปรหุ่นเป็นตัวแปรที่แสดงถึงมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs) ของสหภาพยุโรปที่อาจจะส่งผลกระทบต่อส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย ในช่วงปี 2542 – 2546 การศึกษาพบว่า เมื่อสหภาพยุโรปนำมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในมาใช้ ส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปลดลง

โดยมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs) ที่สหภาพยุโรปนำมาใช้ได้แก่ มาตรการออกสมุดปกขาว (White Paper) ข้อบังคับเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์ (Animal welfare) มาตรการปิดฉลาก (Labelling) แต่มาตรการเหล่านี้มีส่งผลกระทบต่อไม่รุนแรง เนื่องจากประเทศไทยสามารถปรับตัวและเตรียมพร้อมกับมาตรการต่างๆ เหล่านี้ที่สหภาพยุโรปนำมาใช้ แต่มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน (NTBs) ที่มีผลกระทบรุนแรงที่มีผลให้สหภาพยุโรปส่งกลับและชะลอตัวการนำเข้าสินค้าไก่สดแช่แข็งจากไทย พร้อมตั้งคุมเข้มกับมาตรการรับซื้อสินค้าไก่สดแช่แข็งของไทย อันเนื่องมาจากมาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Sanitary and Phyto-Sanitary Measure หรือ SPS) ที่เกิดจากการปนเปื้อนสารตกค้างในโตรฟูแรนส์

1.4 ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

การวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) เพื่ออธิบายศักยภาพของการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปในแต่ละช่วงเวลา

เมื่อพิจารณาแนวโน้มค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทย พบว่า ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของประเทศไทยมีค่ามากกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของประเทศไทยต่อการส่งออกทั้งหมดของไทยมีค่ามากกว่าสัดส่วนการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปยังสหภาพยุโรป หรืออาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไม้สักแห้งแข็งไปยังตลาดสหภาพยุโรปในทุกช่วงเวลา

เมื่อพิจารณาประเทศคู่แข่งอื่น ๆ พบว่า ประเทศบราซิล ในช่วงปี 2540-2543 และ 2544- 2546 มีค่าความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏมากกว่า 1 แสดงว่าประเทศบราซิลมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกไม้สักแห้งแข็ง และเมื่อพิจารณาค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ในช่วงปี 2536-2539 ประเทศสหรัฐอเมริกามีสัดส่วนการส่งออกไม้สักแห้งแข็งต่อการส่งออกทั้งหมดของสหรัฐอเมริกามีค่ามากกว่าสัดส่วนการส่งออกไม้สักแห้งแข็งของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกไปยังสหภาพยุโรป หลังจากนั้นค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ลดลงน้อยกว่า 1 ในช่วงปี 2540-2543 และ 2544- 2546 แสดงว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไม้สักแห้งแข็งในช่วงดังกล่าว ส่วนประเทศจีน พบว่า ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏมีค่าน้อยกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา แสดงว่า ประเทศจีนไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกไม้สักแห้งแข็งไปยังตลาดสหภาพยุโรปในทุกช่วงเวลา

2 อภิปรายผล

2.1 ผลการวิจัยพบว่าราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปมีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่คาดไว้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยทฤษฎีอุปสงค์ ที่ว่า เมื่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้ปริมาณความต้องการซื้อสินค้านั้นลดลง ค่าความยืดหยุ่นนั้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ -0.676 เมื่อพิจารณาค่าความยืดหยุ่น จะพบว่าเมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ คงที่ ถ้าราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปในทิศทางตรงกันข้าม มีปริมาณลดลง ร้อยละ 0.676 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกมล วชิรเดชกุล (2539) และงานวิจัยของ ตาปี วัชรานุกร (2545) ที่สรุปได้ว่า ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปเยอรมนี โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม

2.2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปพบที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นนั้นมีค่ามากกว่าศูนย์ โดยมีค่าเท่ากับ 3.086 ซึ่งหมายความว่า เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่น ๆ คงที่ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนเพิ่มมากขึ้น (ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง) ร้อยละ 1 จะส่งผลให้การนำเข้าเนื้อไก่สดแช่แข็งจากประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปในทิศทางเดียวกัน มีปริมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.086 เป็นไปตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ที่ว่าค่าเงินบาทอ่อนตัวลง ทำให้ราคาสินค้านั้นถูกลงโดยเปรียบเทียบทำให้มีความต้องการนำเข้ามากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงจะทำให้ราคาไก่สดแช่แข็งที่ส่งออกไปสหภาพยุโรปนั้นถูกลงเมื่อเปรียบเทียบกับราคาจากประเทศอื่น ๆ ทำให้มีสหภาพยุโรปมีความต้องการนำเข้ามากขึ้น แต่ถ้าราคาไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยเพิ่มขึ้นจะทำให้สหภาพยุโรปนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากไทยลดลง และหันไปนำเข้าไก่สดแช่แข็งจากประเทศอื่น ๆ แทน เช่น จีน บราซิล หรืออเมริกา เป็นต้น

2.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประชาชาติต่อคนของสหภาพยุโรป มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวได้ว่า รายได้ประชาชาติต่อคนของสหภาพยุโรปไม่สอดคล้องกับปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปจากสภาพที่เป็นจริงที่ว่า ถ้ารายได้ประชาชาติที่ใช้ในการบริโภคของสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นจะทำให้ปริมาณการนำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยมายังสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้น และถ้ารายได้ประชาชาติที่ใช้ในการบริโภคของ สหภาพยุโรปลดลงจะทำให้ปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรปลดลง เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นนั้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์ โดยมีค่าเท่ากับ -1.002 เมื่อพิจารณาจากค่าความยืดหยุ่น จะพบว่า เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ คงที่รายได้ประชาชาติของคนสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป มีปริมาณลดลงร้อยละ 1.002 ทั้งนี้เนื่องจากสหภาพยุโรปเมื่อมีรายได้มากขึ้น ปริมาณการซื้อสินค้าไก่สดแช่แข็งของไทยลดลงผู้ซื้อในประเทศสหภาพยุโรปมีความรู้สึกต่อสินค้าไก่สดแช่แข็งของไทยเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ

2.4 การศึกษามาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรป มีความสัมพันธ์กับปริมาณการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังสหภาพยุโรป พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นนั้นมีค่าน้อยกว่าศูนย์ โดยมีค่าเท่ากับ -0.320 เมื่อกำหนดให้ตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ คงที่และสหภาพยุโรปได้มีการนำมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายในมาใช้ จะส่งผลให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป มีปริมาณลดลงร้อยละ 0.320 กล่าวได้ว่า การนำมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในมาใช้ทำให้ผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยจะต้องได้รับการตรวจสอบความปลอดภัยจากสารตกค้างต่าง ๆ และการตรวจสอบดังกล่าวพบว่า ผลิตภัณฑ์ไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยมีการปนเปื้อนสาร ไนโตรฟูแรนค์ของเนื้อไก่ไทยที่ส่งเข้าสหภาพยุโรป ทำให้สหภาพยุโรปส่งกลับสินค้าเนื้อไก่ไทย พร้อมตั้งคุมเข้มกับมาตรการรับซื้อสินค้า และชะลอการนำเข้าเนื้อไก่จากประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่น ๆ อาทิ มาตรฐานด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช การออกสมุดปกขาวว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารของกลุ่มสหภาพยุโรป มาตรการด้านสวัสดิภาพสัตว์ และมาตรการปิดฉลาก ซึ่งส่งผลให้ การส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรปต้องหยุดชะงัก และชะลอตัวลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญฟ้า รุ่งปีตะรังสี (2541) ที่สรุปได้ว่าการดำเนินมาตรการทางการค้าที่มีใช้ภายในของสหภาพยุโรปต่อการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกไปมากและส่งผล

กระทบต่อต้นทุนเนื่องจากผู้ผลิตและผู้ส่งออกต้องปรับปรุงมาตรฐานการผลิตและต้องขอใบรับรองคุณภาพสินค้าทำให้การส่งออกลดลง

2.5 จากการศึกษาลักษณะความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบโดยใช้ RCA เปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งค้นพบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ แต่มีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยยังมีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตและสามารถปรับตัวให้เข้ากับมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้สหภาพยุโรปนำออกมาใช้ได้ทันทั่วถึง ขณะที่บราซิลและจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับสหรัฐอเมริกาเริ่มเสียเปรียบตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา

3 ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

3.1.1 การขยายการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปสหภาพยุโรป จากการศึกษาประมาณค่าจากสมการการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย พบว่าตัวแปร ราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการขยายตัวการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรป ดังนั้นการขยายตัวการส่งออกในตลาดนี้ ควรที่จะให้ความสำคัญด้านนโยบายราคา โดยพยายามลดราคาส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยให้ต่ำลง จะทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าราคาที่ลดลง ซึ่งจะช่วยให้รายได้จากการส่งออกเพิ่มสูงขึ้น อาจทำได้โดยพยายามลดต้นทุนการผลิตลง เช่นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้สูงขึ้น ทั้งทางด้านการเลี้ยงไก่เนื้อ และการชำแหละ รัฐบาลควรใช้นโยบายการควบคุมราคาจำหน่ายอาหารสัตว์ เพราะจะทำให้ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อไม่สูงเกินไป จะส่งผลดีต่อการขยายตัวตลาดและการแข่งขัน และรัฐบาลควรสนับสนุนลดต้นทุนทางค่าขนส่งให้ต่ำลง เช่นการลดอัตราค่าธรรมเนียมขนส่ง ก็จะช่วยให้ไก่สดแช่แข็งของไทยมีราคาต่ำลงได้

3.1.2 จากการศึกษาผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้สหภาพยุโรป การใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใต้สหภาพยุโรปที่เข้มงวด ทำให้ปริมาณและมูลค่าการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทยไปสหภาพยุโรปชะลอตัวลง และหยุดชะงักเป็นช่วงๆ ดังนั้นผู้ผลิต และผู้ส่งออกต้องเข้มงวดในเรื่องคุณภาพ มาตรฐานไก่สดแช่แข็งให้อยู่ในระดับมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสหภาพยุโรป และรัฐบาลต้องเข้มงวดในเรื่องการ

ตรวจสอบคุณภาพเพื่อป้องกันการส่งออกไก่สดแช่แข็งที่ไม่ได้มาตรฐาน และรัฐบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงการกำหนดมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาของประเทศไทยให้ประเทศกลุ่มสหภาพยุโรปเข้าใจ และสร้างความมั่นใจให้กับสหภาพยุโรป เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดของไทยในการส่งออกไก่สดแช่แข็งไปสหภาพยุโรป

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.2.1 ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือ จีน สหรัฐอเมริกา และบราซิล แต่จากการศึกษาเอกสารพบว่า ประเทศในสหภาพยุโรปเองก็ส่งออกไก่ในปริมาณมากเช่นกัน เช่น ฮังการี ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรคำนึงถึงประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ เพราะการประกาศใช้มาตรการต่าง ๆ ของสหภาพยุโรปนั้นอาจทำให้ประเทศที่อยู่ในสหภาพยุโรปสามารถส่งออกไก่ได้เพิ่มขึ้นเป็นต้น เนื่องจากพบว่า มาตรการดังกล่าวทำให้การส่งออกไก่สดแช่แข็งของทุกประเทศชะลอตัวลง

3.2.2 เนื่องจากสหภาพยุโรปนั้นเป็นตลาดใหญ่ แต่ละประเทศมีจุดเด่น และลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน การศึกษาแบบแยกประเทศที่สำคัญ ๆ ในสหภาพยุโรปจึงมีความสำคัญ เพื่อผลการวิจัยที่ได้จะสามารถอธิบายลักษณะของการนำเข้าของแต่ละประเทศเพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับกลยุทธ์การส่งออกให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศุลกากร (2542) ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย กระทรวงการคลัง
_____ . (2543) ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย กระทรวงการคลัง
_____ . (2544) ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย กระทรวงการคลัง
_____ . (2545) ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย กระทรวงการคลัง
_____ . (2546) ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย กระทรวงการคลัง
_____ . (2547) ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย กระทรวงการคลัง
- โกมล วชิรเดชกุล (2539) “การวิเคราะห์ตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย” วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- เฟื่องฟ้า รุ่งปีตะรังสี (2541) “การศึกษาผลกระทบของการดำเนินมาตรการค้าที่มีใช้ภายใต้ศุลกากร
ของสหภาพยุโรปต่อการส่งออกสินค้าเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศ
ไทย กรณีศึกษา กุ้งแช่เย็นแช่แข็ง กุ้งปรุงแต่ง สับปะรดปรุงแต่งและน้ำสับปะรด”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ฐะปะณี มะลิซ้อน (2539) “การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง
ของประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ตาปี วัชรานุกร (2545) “การวิเคราะห์อุปทานส่งออกและอุปสงค์นำเข้าไก่สดแช่แข็งของไทยใน
ตลาดญี่ปุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วันรักษ์ มิ่งมณีนากิน (2545) เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศเบื้องต้น คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิทวัส สาระศาสน (2529) “การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจการส่งออกไก่เนื้อของประเทศไทย”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุนทรีย์ เกตุคง (2542) “สร้างจินตภาพใหม่อุตสาหกรรมอาหารไทย” วารสารสถาบันอาหาร 2, 1
(มกราคม – กุมภาพันธ์) : 50 – 66

สุริยันต์ เงินสยาม (2547) “การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและส่วนแบ่งตลาดคงที่ : กรณีศึกษากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากผลกระทบจากปัญหาสารตกค้าง”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศูนย์สารสนเทศการเกษตร (2546) สถิติการค้าสินค้าเกษตรกรรมไทยกับต่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2546) “สถานการณ์ปศุสัตว์ปี 2546 แนวโน้มปี 2547” กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมปศุสัตว์ (2546) “ข้อมูลพื้นฐานการปศุสัตว์ปี 2546” (อัดสำเนา)

อภิจิตตรา อภิราชจิตร (2543) “ศักยภาพการส่งออกไก่สดแช่แข็งของประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกไทย (2546) “ส่งออกไก่เนื้อปี2545-2546” วารสารสัตว์เศรษฐกิจ, ปีที่20 ฉบับที่ 458 (กุมภาพันธ์ 2547) : น. 45

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2546) “สถิติการนำเข้า-ส่งออกอาหารของไทย” กระทรวงพาณิชย์ (อัดสำเนา)

Eurostat (2003) *Eurostat Year Book 1993 - 2003*

International Monetary Fund (2003) *International Financial Statistics Year Book 1993 – 2003*

USDA. 2005. “Foreign Agricultural Service. Commodity and Marketing Programs Dairy, Livestock and Poultry Division.” Statistic . Available , March 2005

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออก
ไก่สดแช่แข็งของไทยไปยังตลาดสหภาพยุโรป

ตารางภาคผนวกที่ 1 ปริมาณการนำเข้าไก่สดแช่เย็นแช่แข็งของสหภาพยุโรปจากไทยระหว่าง
ปี 2542-2546 โดยรวม และจำแนกเป็นรายไตรมาส

หน่วย : ตัน

ไตรมาส (Q)	ปี2542	ปี2543	ปี2544	ปี2545	ปี2546
Q1(ม.ค. -มี.ค.)	11,336	19,856	21,646	20,423	19,281
Q2(เม.ย. -มิ.ย.)	12,826	19,176	22,594	16,216	22,936
Q3(ก.ค. - ก.ย.)	15,543	17,175	25,276	20,097	19,944
Q4(ต.ค. - ธ.ค.)	17,176	15,548	29,170	22,634	19,635
รวม	54,139	71,755	98,686	79,370	81,796

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2542-2546

ตารางภาคผนวกที่ 2 ราคาส่งออกไก่สดแช่เย็นแช่แข็งของไทยระหว่างปี 2542-2546
โดยรวม และจำแนกเป็นรายไตรมาส

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

ไตรมาส (Q)	ปี2542	ปี2543	ปี2544	ปี2545	ปี2546
Q1(ม.ค. -มี.ค.)	2,613	2,298	1,905	1,866	1,614
Q2(เม.ย. -มิ.ย.)	2,456	1,616	1,909	1,909	1,879
Q3(ก.ค. - ก.ย.)	2,344	1,857	2,012	2,019	1,688
Q4(ต.ค. - ธ.ค.)	2,589	1,835	2,137	1,814	1,769
รวม	10,001	7,605	7,963	7,608	6,949

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมปศุสัตว์, 2542-2546

ตารางภาคผนวกที่ 3 อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) ระหว่างปี
2542-2546 จำแนกเป็นรายปี และรายไตรมาส

หน่วย : บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ

ไตรมาส (Q)	ปี2542	ปี2543	ปี2544	ปี2545	ปี2546
Q1(ม.ค. -มี.ค.)	36	38	43	44	43
Q2(เม.ย. -มิ.ย.)	38	38	45	43	43
Q3(ก.ค. - ก.ย.)	38	39	46	43	42
Q4(ต.ค. - ธ.ค.)	39	44	45	44	40
เฉลี่ย	38	40	45	43	42

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2542-2546

ตารางภาคผนวกที่ 4 รายได้ประชากรติดต่อกันของสหภาพยุโรป ระหว่างปี 2542- 2546
จำแนกเป็นรายปี และรายไตรมาส

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

ไตรมาส (Q)	ปี2542	ปี2543	ปี2544	ปี2545	ปี2546
Q1(ม.ค. -มี.ค.)	18,256	17,128	19,830	24,498	22,454
Q2(เม.ย. -มิ.ย.)	18,397	19,734	22,433	23,751	22,285
Q3(ก.ค. - ก.ย.)	18,773	20,351	22,955	24,452	21,735
Q4(ต.ค. - ธ.ค.)	19,286	21,861	22,128	22,047	20,831
เฉลี่ย	18,678	19,769	21,836.36	23,685.64	21,826

ที่มา : International Monetary Fund, 1999-2003

ตารางภาคผนวกที่ 5 ดัชนีราคาผู้บริโภค ระหว่างปี 2542- 2546 จำแนกเป็นรายปี และรายไตรมาส

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ

ไตรมาส (Q)	ปี2542	ปี2543	ปี2544	ปี2545	ปี2546
Q1(ม.ค. –มี.ค.)	103	105	107	110	113
Q2(เม.ย. –มิ.ย.)	104	106	109	111	113
Q3(ก.ค. – ก.ย.)	104	106	109	111	113
Q4(ต.ค. – ธ.ค.)	104	107	109	112	114
เฉลี่ย	103	106	109	111	113

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548.

ตารางภาคผนวกที่ 6 แสดงตัวแปรหุ่นใช้แทนมาตรการกีดกันทางการค้าของสหภาพยุโรปส่งผลกระทบต่อ การส่งออกของไทยในช่วง 2542-2546

ปี	ไตรมาส	มาตรการ	Dummy
2542	1	มาตรการปิดฉลาก (Labelling)	0
	2	มาตรการปิดฉลาก (Labelling)	0
	3	-	0
	4	-	0
2543	1	-	0
	2	-	0
	3	-	0
	4	สหภาพยุโรปมีมติรับข้อเสนอออกสมุดปกขาว (White Paper)	0
2544	1	-	0
	2	-	0
	3	-	0
	4	-	0
2545	1	Animal welfare	0
	2	Animal welfare , SPS(สารตกค้างในโตรฟูแรนด์)	1
	3	SPS (สารตกค้างในโตรฟูแรนด์)	1

ตารางภาคผนวกที่ 6 (ต่อ)

ปี	ไตรมาส	มาตรการ	Dummy
2545 (ต่อ)	4	SPS (สารตกค้างไนโตรฟูแรนค์) และ การออกสมุดปกขาว(White Paper)	1
2546	1	การออกสมุดปกขาว(White Paper)	0
	2	การออกสมุดปกขาว(White Paper)	0
	3	การออกสมุดปกขาว(White Paper)	0
	4	การออกสมุดปกขาว(White Paper)	0

ตารางภาคผนวกที่ 7 ตารางผลการวิเคราะห์จากโปรแกรม SPSS

Variables Entered/Removed(b)

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	DUMMYNTB, LOGTP, LOGEXCH, LOGGDPEU(a)	.	Enter

a All requested variables entered.

b Dependent Variable: LOGQEXP

Model Summary(b)

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics			Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	Sig. F Change	
1	.882	.779	.720	.12158	.779	13.191	.000	1.800

a Predictors: (Constant), DUMMYNTB, LOGTP, LOGEXCH, LOGGDPEU

b Dependent Variable: LOGQEXP

ANOVA(b)

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	.780	4	.195	13.191	.000 (a)
	Residual	.222	15	.015		
	Total	1.002	19			

a Predictors: (Constant), DUMMYNTB, LOGTP, LOGEXCH, LOGGDPEU

b Dependent Variable: LOGQEXP

Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	13.497	4.444		3.037	.008
	LOGTP	-.676	.290	-.353	-2.329	.034
	LOGEXCH	3.086	.603	.917	5.117	.000
	LOGGDPEU	-1.002	.361	-.520	-2.777	.014
	DUMMYNTB	-.320	.083	-.510	-3.860	.002

a Dependent Variable: LOGQEXP

$$\begin{aligned} \log QEXP &= 13.497 - 0.676 \log TP + 3.086 \log EXCH - 1.002 \log GDPEU - \\ &\quad (-2.329)^* \quad (5.117)^{**} \quad (-2.777)^* \\ &\quad 0.320 \log NTB \\ &\quad (-3.860)^{**} \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.779$$

$$\text{Adjust-}R^2 = 0.720$$

$$\text{F-statistics} = 13.191^{**}$$

$$\text{Durbin- Watson} = 1.800$$

( ) คือค่า T- statistics

ภาคผนวก ข

ข้อมูลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ

ตารางผนวกที่ 8 มูลค่าการส่งออกไม้สัดแห้งแข็งของประเทศไทยและประเทศคู่แข่ง
ไปยังตลาดสหภาพยุโรป ปี พ.ศ. 2536 - พ.ศ. 2546

มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี	ไทย	บราซิล	สหรัฐอเมริกา	จีน
2536	32.80	41.02	286.06	32.85
2537	34.33	41.99	285.91	31.02
2538	29.62	36.24	281.02	34.40
2539	44.56	54.51	274.75	40.89
เฉลี่ย 2536-2539	35.33	43.44	281.93	34.79
2540	21.86	57.15	305.30	43.44
2541	20.33	53.14	343.59	44.35
2542	21.88	57.19	166.47	49.36
2543	24.57	64.22	116.29	53.68
เฉลี่ย 2540-2543	22.16	57.92	232.91	47.71
2544	35.20	92.01	252.85	73.80
2545	35.05	91.62	272.74	61.76
2546	29.20	76.33	283.56	43.37
เฉลี่ย 2544-2546	33.15	79.47	260.52	56.66

ที่มา : Eurostat (2003) *Eurostat Year Book 1993 - 2003*

ตารางผนวกที่ 9 มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งชั้น
ไปสหภาพยุโรปปี พ.ศ. 2536 - พ.ศ. 2546

มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ปี	ไทย	บราซิล	สหรัฐอเมริกา	จีน
2536	9,934	45,084	195,923	113,017
2537	10,862	47,006	198,984	133,645
2538	13,094	48,677	213,426	161,343
2539	13,643	46,098	196,170	182,067
เฉลี่ย2536-2539	11,883	46,716	201,126	147,518
2540	11,883	51,537	203,646	147,433
2541	12,810	54,191	225,109	157,915
2542	13,946	54,647	238,199	175,970
2543	15,000	72,254	294,956	165,120
เฉลี่ย2540-2543	13,410	58,157	240,478	161,609
2544	18,832	75,161	290,844	178,488
2545	15,147	70,979	260,664	193,157
2546	18,306	73,980	225,186	226,227
เฉลี่ย2544-2546	16,424	69,569	254,293	189,870

ที่มา : International Monetary Fund (2003) *International Financial Statistics Year Book 1993 – 2003*

ตารางผนวกที่ 10 มูลค่าการส่งออกไม้สดแช่แข็งทั้งหมดของโลกไปสหภาพยุโรป

ปี พ.ศ. 2536 - พ.ศ. 2546

	มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐ
ปี	มูลค่า
2536	1,799
2537	1,738
2538	1,949
2539	2,099
เฉลี่ย 2536-2539	1,896
2540	2,710
2541	2,159
2542	1,935
2543	1,877
เฉลี่ย 2540-2543	2,170
2544	2,335
2545	2,036
2546	3,402
เฉลี่ย 2544-2546	2,486

ที่มา : Eurostat (2003) *Eurostat Year Book 1993 - 2003*

ตารางผนวกที่ 11 มูลค่าการส่งออกทุกสินค้าของโลก ไปยังตลาดสหภาพยุโรป

ปี พ.ศ. 2536 - พ.ศ. 2546

มูลค่า : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปี	มูลค่า
2536	1,481,590
2537	1,675,167
2538	2,029,123
2539	2,064,851
เฉลี่ย 2536-2539	1,812,683
2540	2,098,400
2541	2,215,870
2542	2,143,644
2543	2,255,633
เฉลี่ย 2540-2543	2,178,387
2544	2,209,895
2545	2,284,346
2546	2,293,243
เฉลี่ย 2544-2546	2,262,495

ที่มา : International Monetary Fund (2003) *International Financial Statistics Year Book 1993 – 2003*

ตารางผนวกที่ 12 ผลการคำนวณความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏจำแนกเป็นรายปี

ปี	ไทย	บราซิล	สหรัฐอเมริกา	จีน
2536	2.72	0.75	1.20	0.24
2537	3.05	0.86	1.38	0.22
2538	2.36	0.78	1.37	0.22
2539	3.21	1.16	1.38	0.22
เฉลี่ย2536-2539	2.83	0.89	1.33	0.23
2540	1.42	0.86	1.16	0.23
2541	1.63	1.01	1.57	0.29
2542	1.74	1.16	0.77	0.31
2543	1.97	1.07	0.47	0.39
เฉลี่ย2540-2543	1.69	1.02	0.99	0.30
2544	1.77	1.16	0.82	0.39
2545	2.60	1.45	1.17	0.36
2546	1.08	0.70	0.85	0.13
เฉลี่ย2544-2546	1.78	1.08	0.96	0.30

ที่มา : จากการคำนวณตารางผนวกที่ 8-11

ภาคผนวก ค

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไม้สัดเซ้แข็งเพื่อการส่งออก

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไก่สดแช่แข็งเพื่อการส่งออก

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่กล่าวมานี้ เป็นมาตรฐานที่ออกโดยกระทรวงอุตสาหกรรมเลขที่ 590 -2528 จะกำหนดแบบและชั้นคุณภาพ คุณลักษณะที่ต้องการ สารปนเปื้อน สุขลักษณะ การบรรจุ ปริมาณเครื่องหมายและฉลาก การชักตัวอย่างและเกณฑ์การตัดสินใจในการตรวจสอบและวิเคราะห์ไก่สดแช่แข็ง

นิยาม

ไก่สดแช่แข็ง หมายถึง ไก่ที่ฆ่าแล้วเอาเลือดออก ถอนขน ตัดหัวตัดแข้ง เอาเครื่องในออก แล้วล้างทำความสะอาดตามกรรมวิธีที่เหมาะสม ผ่านกรรมวิธีเยือกแข็งโดยให้มีระยะเวลาการตกผลึกอย่างรวดเร็ว และให้มีอุณหภูมิที่บริเวณจุดกึ่งกลางของผลิตภัณฑ์ไม่สูงกว่า -18 C และต้องควบคุมอุณหภูมิในการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ไว้ที่ -18 C หรือต่ำกว่า โดยสม่ำเสมอตลอดเวลา

แบบและชั้นคุณภาพ

ไก่สดแช่แข็งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. แบบทั้งตัว(Whole carcass) แบ่งออกเป็น 3 ชั้นคุณภาพ คือ

- เกรดเอ
- เกรดบี
- เกรดซี

2. แบบตัดเป็นส่วน (retail cuts)

- เนื้อ
- เนื้อสันใน
- ส่วนขา
- สะโพก
- น่อง
- ปีก
- ปีกบน
- ปีกปลาย

คุณลักษณะไก่ที่ต้องการ

1. คุณลักษณะของไก่แบบทั้งตัว
2. คุณลักษณะของไก่แบบทั้งตัว

คุณลักษณะของไก่แบบทั้งตัว

1. รูปร่างทั้งตัว (conformation)

เกรดเอ : ปกติ เรียบร้อย

เกรดบี : ปกติ

เกรดซี : ไม่สมบูรณ์

กระดูก

เกรดเอ : โคนไปตามแนวอกเล็กน้อย

เกรดบี : คดเล็กน้อย

เกรดซี : คดมาก

หลัง

เกรดเอ : ปกติ

เกรดบี : คดเล็กน้อย

เกรดซี : คดมาก

ขาและปีก

เกรดเอ : ปกติ

เกรดบี : ผิดรูปเล็กน้อย

เกรดซี : ผิดรูปมาก

2. เนื้อ

เกรดเอ : มีเนื้อมาก เนื้ออกกว้างยาวและหุ้มกระดูกได้เต็มที่ไม่เห็นสันกระดูก

แหลม

เกรดบี : มีเนื้อพอควร

เกรดซี : มีเนื้อเล็กน้อย

3. ไขมันตามหัว

เกรดเอ : สม่่าเสมอ

เกรดบี : มีพอสมควร

เกรดซี : ไม่มี

4. หน่ออ่อนกับขนเส้นละเอียด

เกรดเอ : ไม่มี

เกรดบี : มีเล็กน้อย

เกรดซี : มีมาก

5. รอยฉีกขาด

เกรดเอ : ส่วนนอกและขาไม่มี ทุกแห่งทั่วตัวรวมขนาดต้องไม่เกิน 1.3 เซนติเมตร

เกรดบี : ส่วนนอกและขา รวมกันต้องไม่เกิน 1.3 เซนติเมตร

ทุกแห่งทั่วตัวรวมกันขนาดต้องไม่เกิน 7.6 เซนติเมตร

เกรดซี : ไม่จำกัด

6. กระจุก

- ข้อหลุด

- กระจุกหัก

เกรดเอ : ข้อหลุด 1 ข้อ และไม่มีกระจุกหัก

เกรดบี : ข้อหลุด 2 ข้อ และไม่มีกระจุกหัก หรือข้อหลุด 1 ข้อ

และกระจุกหัก 1 แห่ง แต่กระจุกต้องไม่พ่นเนื้อ

เกรดซี : ไม่จำกัดทั้ง 2 อย่าง

7. ส่วนหลุดหาย

เกรดเอ : ปลายปีกและหาง

เกรดบี : ปีกปลายและหาง

เกรดซี : ปีกและหาง

8. สีบนตัวที่ผิดไปจากปกติ (discoloration) เช่น เนื้อดำ สีผิดปกติทุกอย่าง แห่ง กระด้ากระด้าง

เกรดเอ : ส่วนนอกและขา รวมกันขนาดต้องไม่เกิน 2.5

เซนติเมตร ทุกแห่งทั่วตัวรวมกันขนาดต้องไม่เกิน 5.0 เซนติเมตร

เกรดบี : ส่วนนอกและขา รวมกันต้องไม่เกิน 5 เซนติเมตร ทุก

แห่งทั่วตัวรวมกันขนาดต้องไม่เกิน 7.6 เซนติเมตร

เกรดซี : ไม่จำกัด

9. เนื้อส่วนที่ไหม้ อันเนื่องมาจากความเย็น (freezing defect)

เกรดเอ : เป็นรอยขนาด 0.32 เซนติเมตรน้อยมาก

เกรดบี : รอยแห่งมีเล็กน้อย แต่ละแห่งมีขนาดไม่เกิน 1.3 เซนติเมตร

เกรดซี : เป็นจุดมากและรอยแห่งมีขนาดใหญ่

10. กลิ่น

เกรดเอ : ปกติ

เกรดบี : ปกติ

เกรดซี : ผิดปกติเล็กน้อย

คุณลักษณะของไก่แบบตัดส่วน

1. เนื้อ : มีเนื้อเต็ม

2. ขนอ่อน

i. ขนอ่อนโพล่ : ไม่มี

ii. ขนอ่อนตามผิวหนัง : ไม่มี

iii. ขนเส้นละเอียด : ไม่มี

3. รอยฉีกขาด : ไม่มี

หลังหลุด : กรณีที่ระบุว่า มีหนัง หนังต้องไม่หลุด

กระดูก : ไม่มี

4. สีที่ผิดปกติไปจากปกติ เช่น เนื้อช้ำ สีผิดปกติทุกอย่าง แห่ง

กระดุมกระด้าง : ไม่มี

5. เนื้อส่วนที่ไหม้ อันเนื่องมาจากความเย็น : แต่แห่งขนาดไม่เกิน 0.32 ซม.

6. กลิ่น : ตามธรรมชาติ

สารปนเปื้อน

สารปนเปื้อนที่มีอยู่ ต้องไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1. สารพิษตกค้าง ปริมาณสูงสุดที่ยอมให้มีได้

-สารดีดีที	0.5
-อัลดริน	0.2
-ดิลดริน	0.2
-เฮปตาคลอร์	0.3
-ลินเดน	7.0
-เอนดริน	0.3

2. วิธีตรวจสอบและวิเคราะห์ : CAC – PR8 – 1984 recommendation for methods of analysis of pesticide residues 1984

3. โลหะหนัก ปริมาณสูงสุดที่ยอมให้มีได้

-ทองแดง	20
-ตะกั่ว	1
-สารหนู	2

วิธีตรวจสอบและวิเคราะห์ : AOAC (1984)

สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ในการทำไก่สดแช่แข็ง ให้เป็นไปตามมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กำหนดสัญลักษณ์ของอาหาร มาตรฐานเลขที่ มอก.34

ภาคผนวก ง

หลักการนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารของสหภาพยุโรป

หลักการนโยบายด้านความปลอดภัยอาหารของสหภาพยุโรป

สมุดปกขาว ด้านความปลอดภัยอาหารของสหภาพยุโรป (EU White Paper on Food Safety) เป็นเอกสารอ้างอิงที่เป็นมาตรฐานสำคัญของคณะกรรมการสหภาพยุโรป ดังนั้น สมุดปกขาว ด้านความปลอดภัยของอาหาร จึงเป็นเอกสารที่ใช้เป็นแนวนโยบายในการจัดการด้านสุขอนามัยให้กับผู้บริโภค เป็นนโยบายในการป้องกันความเสี่ยงต่อโรค และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคในสหภาพยุโรปว่าอาหารที่จำหน่ายในกลุ่มสหภาพยุโรปจะปลอดภัยและสารพิษตกค้างต่างๆ มาตรการนี้เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโรควัวบ้า (Mad Cow) หรือแม้แต่กระแสของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการดัดแปลงพันธุกรรม (Genetically Modified Organisms- GMO) และการปนเปื้อนของสารไดออกซิน (Dioxin) ที่มีบทบาทสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมอาหารที่นำเข้าสู่สหภาพยุโรป

1. หลักการของความปลอดภัยด้านอาหาร

หลักการหรือมาตรการในการเพิ่มความปลอดภัยของอาหารจะขยายความครอบคลุมไปในวงกว้างดังหลักการที่เรียกว่า “Farm to Fork” ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การผลิตวัตถุดิบจนถึงผู้บริโภค (Entered Food Chain) และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการจึงต้องมีมาตรการในการสืบแหล่งที่มา (Traceability) และความโปร่งใส (Transparency) ของวัตถุดิบ หรือส่วนประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการผลิต จากจุดนี้เองทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งหมดในวงการอุตสาหกรรมอาหารเกิดความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ โดยต้องเปิดเผยข้อมูลความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ต่อสาธารณะ เพื่อให้มาตรการด้านความปลอดภัยของอาหารเกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

2. การจัดตั้งหน่วยงานกลางด้านความปลอดภัยของอาหาร

ในปัจจุบันระบบมาตรการความปลอดภัยของอาหารในสหภาพยุโรปยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ ได้แก่ การขาดการสนับสนุนด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องใช้ประกอบการประเมินความเสี่ยง ความบกพร่องของระบบการเฝ้าระวังและตรวจสอบความปลอดภัยของอาหาร ความบกพร่องในระบบเตือนภัยฉุกเฉิน ตลอดจนการขาดการประสานงานและสนับสนุนด้านข้อมูล หลักฐานและการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ คณะกรรมการฯ จึงต้องการจัดตั้งหน่วยงานกลางของสหภาพยุโรปด้านความปลอดภัยอาหารขึ้น (European Food Authority : EFA) เพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆข้างต้น โดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์สนับสนุนอย่างเป็นระบบทั้งนี้ EFA จะต้องดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ และเป็นพื้นที่ของ

ผู้บริโภคได้อย่างแท้จริงนอกจากนี้ การดำเนินการของ EFA จะต้องตั้งอยู่บนหลักการของ risk assessment และ risk communication ด้วย อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ จะต้องปรับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการวิทยาศาสตร์ด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับกลไกของ EFA จึงจะเริ่มดำเนินการจัดตั้ง EFA ได้ โดยหน้าที่สำคัญของ EFA มีดังนี้

2.1 หน้าที่ด้าน Risk Assessment ได้แก่ การประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นด้านความปลอดภัยของอาหาร และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ด้านความปลอดภัยของอาหาร ห้องปฏิบัติการ และกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคต่างๆเพื่อนำมาประกอบการวางมาตรการเฝ้าระวังและตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารซึ่งเป็นแนวทางสำหรับสมาชิกสหภาพยุโรปต่อไป บทบาทหน้าที่สำคัญอีกด้านหนึ่งของ EFA คือการเป็นหน่วยงานที่สามารถสนับสนุนข้อมูลที่สหภาพยุโรป ยอมรับร่วมกันได้เพื่อช่วยไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างสมาชิกในกรณีที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน เช่น กรณีที่มีอยู่ในปัจจุบันที่ฝรั่งเศสไม่ยินยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบของสหภาพยุโรปในการยกเลิกการห้ามนำเข้าเนื้อวัวจากอังกฤษเนื่องจากโรคควัวบ้า เพราะฝรั่งเศสยืนยันว่ามีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าอังกฤษยังไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรคควัวบ้าได้

2.2 หน้าที่ด้าน Risk Communication ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ตลอดจนผลการดำเนินการเฝ้าระวังและตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารเกิดขึ้น เช่น การให้ข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับการติดฉลากบนสินค้าเพื่อเตือนผู้บริโภค เป็นต้น EFA นั้นได้มีการแยกในส่วนของการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ออกไปไว้ที่ส่วนอื่น เพราะ EFA เป็นหน่วยงานอิสระที่เปรียบเสมือน Back Office ไม่ควรจะมีอำนาจในการบริหารไว้ในหน่วยงานเดียวกัน เพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบ (Transparency and Accountability) หรือกล่าวได้ว่าไม่ให้มีอำนาจเบ็ดเสร็จในหน่วยงานเดียวกัน EFA จึงต้องมีพันธะในหลายด้าน คือ ด้านวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุด อิสระจากการเมือง และผลประโยชน์ทางอุตสาหกรรมตรวจสอบจากสาธารณะได้ มีหลักการสนับสนุนทางวิทยาศาสตร์และทำงานทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับประเทศสมาชิก

2.3 หน้าที่ด้านระบบเตือนภัยฉุกเฉิน สหภาพยุโรปต้องการที่จะพัฒนาให้มีระบบเตือนภัยที่มีลักษณะเชิงรุกมากกว่าเชิงรับโดยเป็นหน่วยงานที่บ่งบอกการเกิดปัญหา (identification) และแจ้งต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง (notification) ตามขั้นตอน “A REAL-TIME BASIS” โดยระบบเตือนภัยนี้จะรวมถึงปัญหาในอาหารสัตว์ด้วย

3. กฎหมายกลางว่าด้วยเรื่องความปลอดภัยของอาหาร (General Food Law)

เนื่องจากในอดีต กฎระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหารในสหภาพยุโรป มีความกระจัดกระจายตามรายการสินค้า และมีความแตกต่างระหว่างประเทศสมาชิก ดังนั้น จึงได้มีการเสนอให้มีกฎหมายกลางว่าด้วยเรื่องความปลอดภัยของอาหาร ซึ่งจะช่วยกำหนดกรอบการควบคุมมาตรการด้านความปลอดภัยระเบียบที่ยังไม่มีการปรับให้สอดคล้องกัน (Harmonize) ระหว่างประเทศสมาชิกด้วย โดยจะผนวกหลักการด้านความปลอดภัยอาหารที่สำคัญ ได้แก่ (1) ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ผลิตอาหารสัตว์ สินค้าอาหารและส่วนประกอบของอาหาร (2) ระบบสืบแหล่งที่มา (Traceability) ของอาหารสัตว์ สินค้าอาหารและส่วนประกอบของอาหาร (3) การวิเคราะห์ความเสี่ยงโดยอาศัย Risk Assessment , Risk Management และ Risk Communication และ (4) การควบคุมการบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังมีการเสนอแผนปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วยมาตรการต่างๆ เพื่อปรับปรุงกฎข้อบังคับที่มีอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของอาหารให้มีความสอดคล้องรับระหว่างกันมากขึ้น โดยเน้นการกำหนดช่องว่างในกฎหมายในประเด็นที่เกี่ยวกับอาหารสัตว์ สุขอนามัยสัตว์ สวัสดิภาพของสัตว์ สารตกค้างและปนเปื้อน สารปรุงแต่ง เป็นต้น

4. การบังคับใช้กฎระเบียบด้านความปลอดภัยของอาหาร

คณะกรรมการฯ เสนอให้มีการตรวจสอบกระบวนการผลิตอาหารได้ในทุกขั้นตอน รวมทั้งให้มีการกำหนดกรอบการควบคุมคุณภาพอาหารในระดับกลางเพื่อให้สมาชิกสหภาพยุโรปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งในที่สุดจะทำให้สามารถยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารในสหภาพยุโรปให้สูงขึ้น

5. กฎหมายเกี่ยวกับสุขอนามัยอาหาร (Food Safety Legislation)

วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์ของสหภาพยุโรปให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น ในการผลิต การแปรรูป การควบคุมต่างๆ เพื่อให้เกิดมาตรฐานของอาหารที่เป็นที่ยอมรับได้โดยมีการเสนอให้มีการปรับปรุงเนื้อหา ดังนี้

การขยายขอบเขตให้ครอบคลุมตลอดห่วงโซ่อาหาร (Whole Food Chain) เริ่มตั้งแต่วัตถุดิบที่จะเป็นส่วนประกอบอาหาร รวมถึงอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ที่นำมาแปรรูป จนถึงการแปรรูปขั้นสุดท้ายพร้อมบริโภค (Farm to Table)

5.1 การกำหนดบทบาทของหน่วยงานและบุคคลที่รับผิดชอบทั้งหมดในวงจรอาหาร ในด้านระบบการควบคุม การจัดทำแผนสำรวจ และการตรวจสอบภายในระดับประเทศ

5.2 ระบบการสืบแหล่งที่มา (Tracibility) ของความเสี่ยงจากการบริโภคอาหาร สำหรับวัตถุดิบทุกชนิดที่นำมาใช้ในอาหาร และสารที่ใช้ในการผลิต เพื่อทราบถึงขบวนการปนเปื้อนได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน

5.3 การใช้ระบบ Safeguard Measures เพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนต่อสุขภาพ โดยพิจารณาตลอดห่วงโซ่อาหาร

5.4 การใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยของอาหาร อย่างไรก็ตาม Precautinary principle อาจจะนำมาใช้ได้ ในกรณีที่เหมาะสม ระบบ Precautinary principle เป็นระบบเตือนภัยล่วงหน้า โดยอาจกำหนดเป็นระเบียบข้อบังคับใช้ ก่อนที่จะมีการพิสูจน์ที่แน่นอนทางวิทยาศาสตร์ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค เช่น การติดฉลาก GMOs เป็นต้น

5.5 การสร้างมาตรฐานสูงสุดเพื่อป้องกันผู้บริโภค และปรับระเบียบที่ยังไม่สอดคล้อง (Harmonize) ระหว่างประเทศสมาชิก

5.6 การจัดทำหลักการวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) ซึ่งประกอบไปด้วย Risk Assessment, Risk Management และ Risk Communication

1) Risk Assessment: การประเมินข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ อาจจะมีการใช้หลัก Precautinary Principle Other Legitimante Factors (ปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ ต่อผู้บริโภค เช่น สวัสดิภาพสัตว์ (Animal Welfare) และสิ่งแวดล้อม) ประกอบเพิ่มเติม

2) Risk Management: การจัดการความเสี่ยงจากกฎข้อบังคับ และกฎต่างๆ ของสหภาพยุโรป (Directive)

3) Risk communication: การเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่างๆ

6. การควบคุมอื่นๆ ที่รวมถึง อาหารสัตว์, สารปรุงแต่ง, นวัตกรรมอาหาร (Novel Food-GMOs), การปนเปื้อนในอาหาร, มาตรฐานของบรรจุภัณฑ์

6.1 การควบคุมปลอดภัยทางด้านอาหาร (Food Safety Control)

เนื่องจากแต่ละประเทศในสหภาพยุโรปมีกฎเกณฑ์ที่หลากหลาย แตกต่างกันไป มีผลให้ผู้บริโภคอาจจะไม่ได้รับความคุ้มครองที่ทัดเทียมกันในแต่ละประเทศ นอกจากนี้การประเมินประสิทธิภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของอาหารในแต่ละประเทศจะทำได้ยากและเปรียบเทียบกันได้ยาก สมุดปกขาวจึงมีข้อเสนอให้แต่ละประเทศสมาชิกร่วมมือกันวางกรอบของสหภาพยุโรป ที่จะพัฒนาและปฏิบัติใช้ระบบการควบคุมที่เป็นที่ยอมรับกันระหว่างชาติสมาชิก โดยให้มีข้อตกลงในการจัดทำแนวทางปฏิบัติและเงื่อนไขของระบบที่เป็นที่ยอมรับกัน

ระหว่างประเทศสมาชิก การควบคุมการนำเข้าสินค้าในอาณาเขตของสหภาพยุโรปนั้น ให้ความสำคัญ
อาหาร อาหารสัตว์ และการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันในแต่ละจุดตรวจสอบ

6.2 การเผยแพร่ข้อมูลต่อผู้บริโภค

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการมีมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหารที่ดีขึ้น
ผู้บริโภคต้องได้รับข่าวสารข้อมูล โดยเฉพาะจาก EFA และคณะกรรมการฯ (Commission) เพื่อ
จูงใจให้ผู้บริโภคสนใจในนโยบายความปลอดภัยทางอาหารมากขึ้น และให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับ
สินค้าที่มีความเสี่ยง ทั้งนี้ผู้บริโภคจะได้ตื่นตัวและมีส่วนร่วมมากขึ้นในนโยบาย สมุดปกขาวยัง
เสนอให้รวมถึงฉลากของผลิตภัณฑ์และผลการควบคุมการบริโภค (Balance Diet) ต่อสุขภาพไว้
ด้วย

6.3 มิติด้านการต่างประเทศ

เนื่องจากสหภาพยุโรปเป็นกลุ่มประเทศที่นำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารที่
ใหญ่ที่สุดในโลก ดังนั้นสมุดปกขาวจึงจะต้องนำเสนอ และได้รับข้อคิดเห็นจากประเทศคู่ค้า สห
ภาพยุโรปมีหน้าที่ที่จะต้องสร้างความเข้าใจในกฎระเบียบกับประเทศคู่ค้าเพื่อป้องกันมิให้ระเบียบ
เหล่านี้กลายเป็นข้อจำกัดทางการค้าระหว่างประเทศ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายพานิตย์ ศรีหัดจันทา
วัน เดือน ปีเกิด	13 มิถุนายน 2519
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
ประวัติการศึกษา	คอบ. เกียรตินิยมอันดับสอง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	บริษัท กำแพงแสนคอมเมอร์เชียล จำกัด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ตำแหน่ง	ผู้จัดการโรงงาน